

Nr 5

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen gjorda framställningar rörande egentliga statsutgifter för budgetåret 1957/58 under femte huvudtiteln, avseende anslagen inom socialdepartementets verksamhetsområde, jämte i ämnet väckta motioner m. m.

(3:e avd.)

Socialdepartementet

1:o) **Socialdepartementet: Avlöningar.** Kungl. Maj:t har i propositionen nr 1 (punkt 1, s. 1--3 av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över socialärenden för den 3 januari 1957) föreslagit riksdagen att dels be- myndiga Kungl. Maj:t att vidtaga de ändringar i personalförteckningen för socialdepartementet, som föranledes av vad departementschefen förordad, dels godkänna av departementschefen förordad avlöningsstat för social- departementet, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1957/58, dels ock till Socialdepartementet: Avlöningar för nämnda budgetår anvisa ett förslagsanslag av 1 170 000 kronor.

Anslaget är i gällande riksstat uppfört med 815 500 kronor.

Departementschefen föreslår, att för socialdepartementet inrättas två nya tjänster, nämligen å rättsavdelningen en tjänst som byråchef för lag- ärenden i Cr 13 i utbyte mot ett nu från icke-ordinarieposten utgående arvode samt å statssekreterareavdelningen ytterligare en tjänst som bud- getsekreterare. Vidare bör under avlöningsanslaget uppföras en särskild anslagspost till ersättningar åt expertis och tillfällig arbetskraft. Medels- behovet beräknas under denna post till 250 000 kronor. Ökningen av an- slaget med sistnämnda belopp innebär i princip en överflyttning av vissa avlöningskostnader från femte huvudtitelns kommittéanslag, vartill hänsyn tagits vid beräkningen av sistnämnda anslag.

Biträdespersonalen i departementet anses bära förstärkas med ett kanslibitråde i Ce 11 och tre biträden i reglerad befordringsgång. Vidare föreslås, att en kanslibiträdestjänst i Ce 11 utbytes mot en kontoristtjänst i Ce 13 och att en kansliskrivartjänst i Ce 15 inrättas i utbyte mot en kanslibiträdestjänst i Ce 11, varvid samtidigt en tjänst i Cg 15 indrages.

För löneklassuppflyttningar m. m. samt omräkning av posten till rörligt tillägg erfordras en uppräknig av anslaget med 36 500 kronor.

Vad sålunda föreslagits föranleder en ökning av medelsbehovet under anslaget med 354 500 kronor.

Utskottet har i sitt utlåtande nr 14 tillstyrkt att under socialdepartementets avlöningsanslag uppföres en särskild post för ersättningar åt expertis och tillfällig arbetskraft.

Utskottet har inte heller funnit anledning till erinran mot Kungl. Maj:ts under förevarande punkt framlagda förslag och hemställer därför,

att riksdagen må

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga de ändringar i personalförteckningen för socialdepartementet, som föranledes av vad departementschefen förordat i statsrådsprotokollet över socialärenden för den 3 januari 1957;

b) godkänna följande avlöningsstat för socialdepartementet, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1957/58:

Avlöningsstat

1. Avlöning till departementschefen	37 700
2. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	467 700
3. Ersättningar till expertis och tillfällig arbetskraft, <i>förslagsvis</i>	250 000
4. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal ...	209 300
5. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	205 300
	Summa kronor 1 170 000;

c) till *Socialdepartementet*: *Avlöningar* för budgetåret 1957/58 anvisa ett förslagsanslag av 1 170 000 kronor.

2:o) **Socialdepartementet: Omkostnader.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 2, s. 3), vilket innebär oförändrad medelsanvisning, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Socialdepartementet*: *Omkostnader* för budgetåret 1957/58 anvisa ett förslagsanslag av 66 000 kronor.

Socialstyrelsen, arbetsdomstolen m. m.

3:o) **Socialstyrelsen: Avlöningar till personal för verksamheten i allmänhet.** Kungl. Maj:t har (punkt 3, s. 4—12) föreslagit riksdagen att dels bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga de ändringar i personalförteck-

ningen för socialstyrelsen, som föranledes av vad departementschefen förordat, dels godkänna av departementschefen förordad avlöningsstat för socialstyrelsen, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1957/58, dels ock till Socialstyrelsen: Avlöningar till personal för verksamheten i allmänhet för nämnda budgetår anvisa ett förslagsanslag av 3 155 000 kronor.

Anslaget är i gällande riksstat uppfört med 2 964 000 kronor.

Såsom framgår av vad chefen för civildepartementet anfört vid behandlingen av för flera huvudtitlar gemensamma frågor bör följande ändringar i lönegradsplaceringen för tjänster hos styrelsen göras: en tjänst som kontorsbiträde i reglerad beföringsgång utbytes mot en kanslibitträdestjänst i Ce 11, vilken avses för biblioteket—arkivet, en kontoristtjänst i Ca 13 på utredningsbyrån utbytes mot en kansliskrivartjänst i Ca 15 och två amanuens tjänster (byråsekreterartjänster i Ce 25), den ena på nykterhetsvårdsbyrån och den andra på förlikningsmannae Expeditionen, utbytes mot förste byråsekreterartjänster i Ce 27.

Med hänsyn till det ungdomsvårdande arbetets stora betydelse finner departementschefen det angeläget att socialstyrelsen erhåller viss personalförstärkning, som kan möjliggöra ökade insatser från styrelsens sida på detta område, och tillstyrker därför styrelsens förslag, att för detta ändamål en tjänst i Ce 27 inrättas inom barnvårdsbyrån. Tjänstebenenämningen bör vara förste byråsekreterare.

Nykterhetsvårdsbyrån föreslås förstärkt med ytterligare en amanuens.

Mot styrelsens beräkningar rörande omräkningsposterna har departementschefen intet att erinra. För höjning av vissa arvoden beräknas ett belopp av 1 000 kronor.

Vid behandlingen av styrelsens omkostnadsanslag föreslår departementschefen att anslagsposten till hyra för statistikmaskiner räknas upp med 10 000 kronor, vilken höjning delvis uppväges av minskade löneutgifter. På grund härav minskas avlöningsanslaget med 3 500 kronor.

Med anledning av styrelsens förslag om ordinariesättning av vissa tjänster tillstyrkes, att befattningen som daghemskonsulent i Ce 27 och tre befattningar som eftervårdskonsulent i Ce 25 överföres till ordinarie stat, varvid benämningen å den förstnämnda befattningen ändras till konsulent. Antalet kontorsbiträdestjänster i Ca 8 bör ökas med 4 till 80 samt medel under ordinarietposten beräknas för 51 sådana tjänster.

En på övergångsstat uppförd kansliskrivartjänst föreslås utgå ur personalförteckningen.

De i det föregående tillstyrkta förslagen föranleder en ökning av medelsbehovet under anslaget med 191 000 kronor.

I förevarande sammanhang har utskottet till behandling förehåft följande motioner, nämligen

dels en inom andra kammaren av fru *Ekendahl* väckt motion (II: 355), i vilken har hemställts, att riksdagen ville besluta, att den nuvarande tjänsten i Cg 25 för den till barnavårdsbyrån knutna befattningshavaren, som har till uppgift att placera vissa för skyddsuppfostran omhändertagna barn i fosterhem i stället för i ungdomsvårdsskola, måtte ombildas till en förste byråsekreterarbefattning i Ce 27,

dels ock en inom andra kammaren av herrar *Dahlén* och *Gustafson* i Göteborg väckt motion (II: 446), i vilken har hemställts, att riksdagen måtte avslå Kungl. Maj:ts förslag om inrättande av en ny tjänst i Ce 27 (ungdomskonsulent) i socialstyrelsen.

Beträffande de skäl, motionärerna anfört till stöd för sina yrkanden, får utskottet hänvisa till motionerna.

Utskottet har i sitt utlåtande nr 14 tillstyrkt av departementschefen i förevarande sammanhang anmälda förslag till lönegradsuppflyttningar av tjänster. Under erinran härom och då det enligt utskottets mening i första hand bör ankomma på Kungl. Maj:t att pröva frågor om ändrad löneställning är utskottet icke berett tillstyrka förslaget i motionen II: 355 om att en på barnavårdsbyrån inrättad tjänst i Cg 25 för fosterhemsverksamhet ombildas till befattning i Ce 27.

I likhet med departementschefen anser utskottet att socialstyrelsen bör ges möjlighet till ökade insatser på det ungdomsvårdande området. Utskottet biträder därför Kungl. Maj:ts förslag att för ändamålet inrättas en tjänst i Ce 27 på barnavårdsbyrån och avstyrker sålunda det häremot avvikande förslaget i motionen II: 446.

Under återopande av det anförda får utskottet, som ej heller i övrigt funnit anledning till erinran mot Kungl. Maj:ts förslag, hemställa,

att riksdagen må med bifall till Kungl. Maj:ts förslag samt med avslag å motionerna II: 355 och II: 446

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga de ändringar i personalförteckningen för socialstyrelsen, som föranledes av vad departementschefen i statsrådsprotokollet över socialärenden för den 3 januari 1957 förordat;

b) godkänna följande avlöningsstat för socialstyrelsen, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1957/58:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	1 278 900
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	21 400

3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal ...	1 123 700
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	731 000
	<hr/>
	Summa kronor 3 155 000;

c) till *Socialstyrelsen: Avlöningar till personal för verksamheten i allmänhet* för budgetåret 1957/58 anvisa ett förslagsanslag av 3 155 000 kronor.

4:o) **Socialstyrelsen: Avlöningar till viss personal för större statistiska specialundersökningar.** Kungl. Maj:t har (punkt 4, s. 12 och 13) föreslagit riksdagen att till Socialstyrelsen: Avlöningar till viss personal för större statistiska specialundersökningar för budgetåret 1957/58 anvisa ett reservationsanslag av 55 000 kronor.

Anslaget är i gällande riksstat uppfört med 65 000 kronor.

Av detta anslag bestrides avlöningskostnaderna för den personal, främst biträdespersonal, som med anledning av större statistiska specialundersökningar m. m. anställs på socialstyrelsens båda statistiska byråer. Å anslaget fanns vid utgången av budgetåret 1955/56 en reservation av 56 457 kronor.

Departementschefen anser att anslaget för nästa budgetår kan minskas med 10 000 kronor med hänsyn till den vid utgången av budgetåret 1955/56 förefintliga reservationen.

I två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herr *Birke m. fl.* (I: 260) och den andra inom andra kammaren av herr *Magnusson* i Borås *m. fl.* (II: 347), har — såvitt nu är i fråga — hemställts, att riksdagen måtte besluta att förevarande anslag för budgetåret 1957/58 uppföres med 50 000 kronor.

Beträffande motiveringen för yrkandet hänvisas till motionen I: 260.

Utskottet. Enligt vad socialstyrelsen anfört i sin anslagsframställning kan det inte anses uteslutet, att nu tillgängliga medel under anslaget kommer att i sin helhet vara förbrukade med utgången av innevarande budgetår. Med hänsyn härtill är utskottet icke berett förorda att anslaget för nästa budgetår uppföres med lägre belopp än Kungl. Maj:t har föreslagit. Utskottet avstyrker sålunda förevarande motionsyrkande.

Under återopande härav hemställer utskottet,

att riksdagen må med bifall till Kungl. Maj:ts förslag samt med avslag å motionerna I: 260 och II: 347, såvitt nu är i fråga, till *Socialstyrelsen: Avlöningar till viss personal för större statistiska specialundersökningar* för budgetåret 1957/58 anvisa ett reservationsanslag av 55 000 kronor.

5:o) **Socialstyrelsen: Omkostnader.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 5, s. 13—15), vilket innebär en med 35 700 kronor ökad medelsanvisning, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Socialstyrelsen: Omkostnader* för budgetåret 1957/58 anvisa ett förslagsanslag av 531 600 kronor.

6:o) **Socialstyrelsen: Ersättning till statistiska centralbyråns utredningsinstitut m. fl.** Kungl. Maj:t har (punkt 6, s. 15 och 16) föreslagit riksdagen att till Socialstyrelsen: Ersättning till statistiska centralbyråns utredningsinstitut m. fl. för budgetåret 1957/58 anvisa ett anslag av 182 200 kronor.

Anslaget, från vilket bestrides kostnaderna för prisinsamlingen till konsumentprisindex m. m., är i gällande riksstat uppfört med 140 000 kronor.

Departementschefen tillstyrker, att medel anvisas under anslaget för nästa budgetår till betalning av den merkostnad på ca 12 200 kronor som uppkommit under budgetåret 1955/56. Vad angår kostnaderna för prisinsamling och bostadsundersökningar under nästa budgetår föreslås att här för anvisas sammanlagt 170 000 kronor.

I de under punkten 4 nämnda likalydande *motionerna I: 260* och *II: 347* har — såvitt nu är i fråga — hemställts, att riksdagen måtte besluta, att förevarande anslag för budgetåret 1957/58 uppföres med 152 200 kronor.

Beträffande motiveringen för yrkandet hänvisas till motionen I: 260.

Utskottet har icke funnit anledning till erinran mot Kungl. Maj:ts förslag och avstyrker sålunda *motionerna I: 260* och *II: 347* jämväl i vad de berör förevarande anslag.

Utskottet hemställer alltså,

att riksdagen må med bifall till Kungl. Maj:ts förslag samt med avslag å *motionerna I: 260* och *II: 347*, såvitt nu är i fråga, till *Socialstyrelsen: Ersättning till statistiska centralbyråns utredningsinstitut m. fl.* för budgetåret 1957/58 anvisa ett anslag av 182 200 kronor.

7:o) **Levnadskostnadsundersökning.** Kungl. Maj:t har (punkt 7, s. 16—23) föreslagit riksdagen att till Levnadskostnadsundersökning för budgetåret 1957/58 anvisa ett reservationsanslag av 450 000 kronor.

Socialstyrelsen har hemställt om anvisande av anslag för utförande av en levnadskostnadsundersökning avseende år 1958.

Departementschefen anför, att de levnadskostnadsundersökningar som företagits efter det andra världskrigets slut varit av relativt liten omfattning. Några större undersökningar av detta slag har inte företagits sedan år 1933. Med hänsyn till de genomgripande förändringarna i konsumtionens omfattning och inriktning under efterkrigstiden torde starka skäl finnas för att nu göra en levnadskostnadsundersökning av större omfattning. Önskvärdheten och behovet härav har även betonats i så gott som samtliga remissyttranden över socialstyrelsens förslag. Det är angeläget att aktuella uppgifter rörande konsumtionen står till förfogande bl. a. för konjunkturinstitutets beräkningar av den totala konsumtionen i landet och för indexberäkningen. Även vid behandlingen av andra samhälls-ekonomiska spørsmål, främst prissystemet för jordbruksprodukter, är behovet av aktuella sådana uppgifter stort. Departementschefen är därför beredd att tillstyrka styrelsens förslag att en levnadskostnadsundersökning skall företagas år 1958.

Beträffande undersökningens omfattning och utformning och valet av undersökningsmetod godtages vad socialstyrelsen föreslagit. Det förutsättes dock, att vid den definitiva utformningen och planläggningen av undersökningen ett intimt samarbete sker mellan socialstyrelsen, indexnämnden, statistiska centralbyrån, konjunkturinstitutet och jordbruksnämnden. I planläggningen bör ingå provundersökningar av erforderlig omfattning. Vidare förutsättes, att en preliminär bearbetning av undersökningen, såvitt avser tiden 1 januari—30 september 1958, färdigställs i så god tid att den kan föreligga vid de överläggningar som skall föregå den allmänna översynen av prissystemet för jordbruksprodukter år 1959.

Kostnaderna för undersökningen har av socialstyrelsen beräknats till 650 000 kronor. Styrelsen anger, att beräkningarna är osäkra. Styrelsen har för avsikt att undersöka bl. a. kostnadsfrågan vid särskilda provundersökningar. Departementschefen förutsätter emellertid att det nu angivna beloppet betraktas som en ram inom vilken kostnaderna måste rymmas. För att undersökningen skall kunna utnyttjas vid översyn av prissystemet för jordbruket avses jordbrukargruppen bli starkt överrepresenterad vid undersökningen i förhållande till andra inkomsttagargrupper. Det anses därför skäligt, att — såsom jordbruksnämnden föreslagit — en del av kostnaderna för undersökningen bestrides av det under nionde huvudtiteln uppförda reservationsanslaget till prisreglerande åtgärder på jordbrukets område. Departementschefen utgår ifrån att av kostnaderna för undersökningen 200 000 kronor bestrides från nämnda anslag. Det belopp som därutöver erfordras är alltså 450 000 kronor.

I förevarande sammanhang har utskottet till behandling förehaft

dels de under punkten 4 nämnda likalydande *motionerna I: 260* och *II: 347*, i vilka — såvitt nu är fråga — har hemställts, att riksdagen måtte avslå förslaget om ett anslag för budgetåret 1957/58 till Levnadskostnadsundersökning av 450 000 kronor,

dels ock en inom andra kammaren av herr *Ståhl* väckt motion (*II: 357*), vari har hemställts, att riksdagen vid behandling av frågan om levnadskostnadsundersökning måtte besluta om undersökning jämväl av boendeförhållandena i enlighet med i motionen antydda riktlinjer samt att för ändamålet anslå det belopp som eventuellt erfordras för en kompletterande undersökning av här angivet slag.

Beträffande motiveringen för yrkandena hänvisas till *motionerna I: 260* och *II: 357*.

Utskottet delar departementschefens uppfattning att de genomgripande förändringarna i konsumtionens omfattning och inriktning under efterkrigstiden samt de var för sig betydelsefulla behov, som levnadskostnadsundersökningarna är avsedda att tillgodose, motiverar att en större undersökning av detta slag nu kommer till stånd. De i *motionerna I: 260* och *II: 347* anförda skälen för ett avstyrkande av Kungl. Maj:ts förevarande förslag har utskottet sålunda inte kunnat tillmäta någon avgörande betydelse.

Beträffande förslaget i motionen *II: 357* om att levnadskostnadsundersökningen skall utvidgas för att skapa underlag även för en bedömning av de bostadspolitiska åtgärderna anser utskottet att frågan om en undersökning i angivet syfte bör lösas i annat sammanhang. Utskottet avstyrker därför motionen.

Under återopande av det anförda och då utskottet icke funnit anledning till erinran mot anslagsberäkningen hemställer utskottet,

I. att riksdagen må med bifall till Kungl. Maj:ts förslag samt med avslag å *motionerna I: 260* och *II: 347*, såvitt nu är i fråga, till *Levnadskostnadsundersökning* för budgetåret 1957/58 anvisa ett reservationsanslag av 450 000 kronor;

II. att motionen *II: 357* icke må föranleda någon riksdagens åtgärd.

8:o) **Statens socialvårdskonsulenter: Avlöningar.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 8, s. 23), vilket innebär oförändrad medelsanvisning, hemställer utskottet,

att riksdagen må

a) godkänna följande avlöningsstat för statens socialvårdskonsulenter, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1957/58:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	263 000
2. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	67 000
	Summa kronor 330 000;

b) till *Statens socialvårdskonsulenter*: *Avlöningar* för budgetåret 1957/58 anvisa ett förslagsanslag av 330 000 kronor.

9:o) **Statens socialvårdskonsulenter: Omkostnader.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 9, s. 24), vilket innebär en uppräknig av anslagsposterna till reseersättningar och expenser med tillhoppa 4 200 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Statens socialvårdskonsulenter*: *Omkostnader* för budgetåret 1957/58 anvisa ett förslagsanslag av 104 200 kronor.

10:o) **Arbetsdomstolen: Avlöningar.** Kungl. Maj:t har (punkt 10, s. 24—26) föreslagit riksdagen att dels bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga den ändring i personalförteckningen för arbetsdomstolen, som föranledes av vad departementschefen förordad, dels godkänna av departementschefen förordad avlöningsstat för arbetsdomstolen, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1957/58, dels ock till Arbetsdomstolen: *Avlöningar* för nämnda budgetår anvisa ett förslagsanslag av 166 500 kronor.

Anslaget är i gällande riksstat uppfört med 159 600 kronor.

Maximeringen såväl av det antal offentliga sammanträden som det antal sammanträden för överläggning till dom, för vilket arvode må utgå, bör enligt departementschefen borttagas. Ökad medelsanvisning på grund härav anses inte erforderlig. För höjning av vissa arvoden beräknas 1 800 kronor. Anslaget höjes vidare med vad som erfordras på grund av 1956 års lönerreglering, löneklassuppflyttning för kansliskrivaren och reglerad befordringsgång eller med 5 100 kronor. I enlighet med grunderna för reglerad befordringsgång bör en kontorsbiträdestjänst i Ce 8 utbytas mot en dylik tjänst i Ca 8.

Utskottet har inte funnit anledning till erinran mot Kungl. Maj:ts förslag och hemställer därför,

att riksdagen må

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga den ändring i personalförteckningen för arbetsdomstolen, som föranledes av vad departementschefen förordat i statsrådsprotokollet över socialärenden för den 3 januari 1957;

b) godkänna följande avlöningsstat för arbetsdomstolen, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1957/58:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	14 700
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	80 500
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	53 900
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	17 400
	Summa kronor 166 500 ;

c) till *Arbetsdomstolen*: *Avlöningar* för budgetåret 1957/58 anvisa ett förslagsanslag av 166 500 kronor.

11:o) **Arbetsdomstolen: Omkostnader.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 11, s. 26), vilket innebär en ökad medelsanvisning med 300 kronor till övriga expenser, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Arbetsdomstolen: Omkostnader* för budgetåret 1957/58 anvisa ett förslagsanslag av 17 300 kronor.

12:o) **Förlikningsmän för medling i arbetstvister m. m.: Avlöningar.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 12, s. 27 och 28), vilket innebär oförändrad medelsanvisning, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Förlikningsmän för medling i arbetstvister m. m.: Avlöningar* för budgetåret 1957/58 anvisa ett förslagsanslag av 235 000 kronor.

13:o) **Förlikningsmän för medling i arbetstvister m. m.: Omkostnader.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 13, s. 28), vilket innebär oförändrad medelsanvisning, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Förlikningsmän för medling i arbetstvister m. m.: Omkostnader* för budgetåret 1957/58 anvisa ett förslagsanslag av 40 000 kronor.

Mödrahjälp, socialhjälp, barnavård m. m.

14:o) **Mödrahjälp.** Kungl. Maj:t har (punkt 14, s. 29 och 30) föreslagit riksdagen att till Mödrahjälp för budgetåret 1957/58 anvisa ett förslagsanslag av 4 500 000 kronor.

Anslaget är i gällande riksstat uppfört med samma belopp.

Socialstyrelsen har anfört, att den praxis som f. n. tillämpas vid prövning av behov av mödrahjälp är långt ifrån tillfredsställande. Reglerna för så närbesläktade hjälpformer som mödrahjälp och socialhjälp företer sådana avvikelser, att den som erhåller högsta socialvårdsunderstöd inte är berättigad till maximal mödrahjälp. Styrelsen har ansett sig böra något avvakta erfarenheterna av moderskapsförsäkringen, innan frågan om ändrade normer för behovsprövningen aktualiseras. Ifrågasvarande normer synes nu böra ändras för att möjliggöra en uppmjukning av behovsprövningen. Anslagsbehovet beräknas på grund härav komma att öka med 5—6 milj. kronor. Styrelsen, som uppger att anslagsbelastningen under budgetåret 1955/56 var ca 7 100 000 kronor, föreslår, att anslaget höjes med 6 500 000 kronor till 11 000 000 kronor.

Departementschefen anför, att familjeberedningen i september 1956 avlämnat en promemoria angående ekonomiskt stöd vid barnsbörd, i vilken förslag framlägges till en genomgripande omvandling av den nuvarande mödrahjälpen. Förslaget innebär bl. a., att mödrahjälpen skall anknytas till den av de allmänna sjukkassorna administrerade moderskapshjälpen och utgå som förhöjd grundpenning enligt schematiserade regler. Mödrahjälp-nämnderna skall enligt förslaget avskaffas. Kostnaderna för den förhöjda grundpenningen har av familjeberedningen uppskattats till alternativt ca 11 500 000 och ca 16 000 000 kronor för år. Vid remissbehandlingen av promemorian har starkt delade meningar gjort sig gällande. Mödrahjälpfrågan har nära samband med de familjepolitiska frågor som behandlas närmare av statsrådet Lindström under punkten om allmänna barnbidrag. Dessa spörsmål anses nu endast delvis kunna upptagas till behandling. Förslaget till mödrahjälpreform är till sin natur så genomgripande att ytterligare överväganden krävs innan ställning kan tagas till förslaget.

Under dessa förhållanden bör enligt departementschefen någon ändring av grunderna för mödrahjälpen inte vidtagas nu. På grund därav och då anslagsbelastningen under budgetåret 1955/56 enligt riksräkenskapsverkets budgetredovisning nära ansluter sig till anslagets nuvarande belopp, 4 500 000 kronor, anses anslaget även för nästa budgetår böra upptagas till detta belopp.

I förevarande sammanhang har utskottet till behandling förehått

dels de under punkten 4 nämnda likalydande *motionerna I: 260* och *II: 347*, i vilka har hemställts — såvitt nu är i fråga — att riksdagen måtte avslå förslaget om ett anslag för budgetåret 1957/58 till mödrahjälp av 4 500 000 kronor,

dels ock en inom andra kammaren av fru *Ekendahl m. fl.* väckt motion (*II: 356*), vari har hemställts, att riksdagen måtte för budgetåret 1957/58 anvisa ett till 11 miljoner kronor förhöjt anslag för mödrahjälp.

Beträffande motiveringen för yrkandena får utskottet hänvisa till *motionerna I: 260* och *II: 356*.

Utskottet. Med hänsyn till vad i socialstyrelsens anslagsframställning och i motionen *II: 356* anförts rörande behovet av mödrahjälp är det enligt utskottets mening att beklaga, att Kungl. Maj:t inte funnit det möjligt att taga slutlig ställning till familjeberedningens föreliggande förslag. Utskottet förutsätter emellertid att förslag i ämnet kommer att föreläggas nästa års riksdag. Tills vidare torde därför, såsom departementschefen anfört, nuvarande grunder för mödrahjälpen allttjämt böra gälla. Tillräckliga skäl för att i enlighet med yrkandet i motionen *II: 356* nu höja anslaget synes utskottet heller icke föreligga. Det anförda bör dock inte hindra, att de normer för behovsprövningen, som socialstyrelsen utfärdat till mödrahjälp-nämndernas vägledning, uppmjukas i sådana fall, där ett trängande hjälpbehov eljest inte skulle kunna tillgodoses.

Utskottets ställningstagande innebär jämväl, att utskottet avstyrker *motionerna I: 260* och *II: 347* i vad de berör förevarande anslag.

Under återopande av det anförda hemställer utskottet,

att riksdagen må med bifall till Kungl. Maj:ts förslag även som med avslag å *motionerna II: 356* samt *I: 260* och *II: 347*, sistnämnda bägge motioner såvitt nu är i fråga, till *Mödrahjälp* för budgetåret 1957/58 anvisa ett förslagsanslag av 4 500 000 kronor.

15:o) **Mödrahjälpnämnderna.** Kungl. Maj:t har (punkt 15, s. 30) föreslagit riksdagen att till Mödrahjälpnämnderna för budgetåret 1957/58 anvisa ett förslagsanslag av 140 000 kronor.

Anslaget är i gällande riksstat uppfört med samma belopp.

I de under punkten 4 nämnda likalydande *motionerna I: 260* och *II: 347* har hemställts — såvitt nu är i fråga — att riksdagen måtte avslå förslaget om ett anslag för budgetåret 1957/58 till mödrahjälpnämnderna av 140 000 kronor.

Beträffande motiveringen för yrkandet hänvisas till motionen I: 260.

Utskottet. Under åberopande av vad utskottet anfört under föregående punkt avstyrker utskottet motionerna I: 260 och II: 347 jämväl i vad de berör förevarande anslag.

Med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förslag hemställer utskottet,

att riksdagen må med bifall till Kungl. Maj:ts förslag samt med avslag å motionerna I: 260 och II: 347, såvitt nu är i fråga, till *Mödrahjälpsnämnderna* för budgetåret 1957/58 anvisa ett förslagsanslag av 140 000 kronor.

16:o) **Bidrag till avlönande av hemvårdarinnor.** Kungl. Maj:t har (punkt 16, s. 30—46) föreslagit riksdagen att dels godkänna av föredragande statsrådet föreslagna ändringar av bestämmelserna om statsbidrag för social hemhjälpsverksamhet, dels medgiva att för år 1958 statsbidrag må utgå till avlönande av högst 3 400 heltidsanställda eller däremot svarande antal deltidanställda hemvårdarinnor, dels ock till Bidrag till avlönande av hemvårdarinnor för budgetåret 1957/58 anvisa ett förslagsanslag av 3 650 000 kronor.

Anslaget är i gällande riksstat uppfört med 3 600 000 kronor.

Den statsunderstödda sociala hemhjälpen är främst avsedd för barnfamiljernas behov. I den mån resurserna så medger kan den också utnyttjas för hjälp åt åldringar, men hemhjälp åt dessa lämnas i huvudsak genom den helt kommunala hemtjänst för gamla som organiserats i ett stort antal kommuner. Den statsunderstödda hemhjälpsverksamheten har nu byggts ut så att den år 1957 beräknas omfatta ungefär 2 950 heltidsanställda och 160 deltidanställda hemvårdarinnor. Härtill kommer mer än 300 heltidsanställda och ett obekant antal deltidanställda hemvårdarinnor med samma arbetsuppgifter, till vilkas avlönande statsbidrag inte kan utgå på grund av statsbidragsreglernas utformning. Den hittills genomförda utbyggnaden är långt ifrån tillräcklig för att tillgodose barnfamiljernas behov av hjälp. Under år 1955 redovisade hemhjälpsnämnderna sålunda ca 10 000 fall, då anmält behov av social hemhjälp inte kunnat tillgodoses av brist på arbetskraft. Sannolikt är behovet större än som framgår av denna redovisning. En fortsatt utveckling av den sociala hemhjälpen är därför önskvärd som ett led i en intensifiering av samhällets familjestödjande åtgärder. Familjeberedningen har såsom program föreslagit en ökning av antalet hemvårdarinnor med 2 000 under en femårsperiod. Vid remissbehandlingen har emellertid framhållits att en sådan utbyggnadstakt är alltför optimistiskt beräknad med hänsyn bl. a. till tillgången på arbetskraft och behovet av personalökning inom andra socialvårdsområden. Föredra-

ganden är därför inte heller beredd att för egen del ange något i siffror fixerat program för utbyggnaden. Det rör sig här om en med statsbidrag understödd men huvudsakligen kommunal verksamhet, och prövningen av behovet måste ankomma på kommunerna.

Den praktiskt sett mest framträdande olägenheten med de nuvarande statsbidragsreglerna synes vara statsbidragets maximering i förhållande till kommunernas folkmängd. Denna innebär, att fullt statsbidrag utgår för högst en hemvårdarinna på 4 000 invånare i stad och på 2 000 invånare i landskommun. Dessa siffror anger en vid statsbidragets tillkomst gjord uppskattning av behovet av hemvårdarinnor, vilken uppskattning inte avsåg att vara definitiv och vilken enligt numera vunnna erfarenhet är alltför låg. Familjeberedningen har föreslagit, att ifrågavarande maximering skall slopas. I stället föreslås, att statsmakterna för varje år skall fastställa det högsta antal tjänster, för vilket statsbidrag får beviljas. Det stora flertalet remissinstanser har tillstyrkt detta förslag. I ett par remissyttranden har yppats farhågor för att ett slopande av begränsningen i förhållande till folkmängden skall få till effekt, att hemvårdarinnor dras från landsbygden till städerna. Om antalet statsbidragsrum fastställes av statsmakterna, finnes emellertid möjligheter att avväga det sammanlagda antalet statsbidrag med hänsyn till landsbygdens intressen. Vidare framhålles att i statsbidragskungörelsen skall bibehållas den nuvarande bestämmelsen om att ansökan, som avser hemhjälpverksamhet i kommun på landet, skall äga företräde framför ansökan som avser sådan verksamhet i stad.

Föredraganden förordar sålunda, att bestämmelserna om maximering av statsbidraget i förhållande till kommunernas folkmängd skall utgå samt att i stället skall fastställas det högsta antal hemvårdarinnor, för vilket statsbidrag får beviljas. De nya bestämmelserna bör äga tillämpning för tiden fr. o. m. den 1 januari 1958. För år 1958 bör maximiantalet statsbidrag fastställas så att bidrag kan utgå för hela den hittills genomförda utbyggnaden av den sociala hemhjälp, vilket innebär en utökning av antalet statsbidragsrum med 300—400. Maximiantalet bör sålunda bestämmas till 3 400 heltidsanställda eller däremot svarande antal deltidsanställda hemvårdarinnor. Kommunerna bör härigenom få förutsättningar att utvidga hemvårdarinneverksamheten totalt sett, i proportion till det ökade antalet statsbidragsrum. Den nya statsbidragsregeln avser sålunda främst en ökning av hemvårdarinneorganisationens kapacitet, inte endast en förbättring av kommunernas ekonomi på ifrågavarande verksamhetsområde.

Familjeberedningen har föreslagit, att statsbidraget per hemvårdarinna skall höjas från 1 400 till 2 000 kronor samt att statsbidragsreglerna skall förenklas genom att å ena sidan det särskilda statsbidraget till ålderstillägg avskaffas och å andra sidan ingen andel av influtna avgifter avräknas från statsbidraget. Föredraganden kan inte förorda annan ändring i nu ifrågavarande hänseenden än att statsbidraget per heltidsanställd hemvårdarin-

na höjes från 1 400 till 1 700 kronor och att det särskilda bidraget till ålderstillägg samtidigt borttages. Landstingsbidragets minimibelopp bör härvid höjas från 700 till 850 kronor per hemvårdarinna.

När maximeringen av statsbidraget i förhållande till folkmängden slopas kommer, såsom familjeberedningen påpekar, en klarare gränsdragning mellan den statsunderstödda hemhjälpverksamheten och den rent kommunala hemtjänsten för åldringar att erfordras. Beredningen föreslår i detta syfte, att bidrag till deltidsarbetande hemvårdarinnor endast skall beviljas för arbetskraft, som är anställd för tjänstgöring i en omfattning, som motsvarar minst hälften av normal tjänstgöringstid. Härvid skall hälften av det normala statsbidraget utgå. Socialstyrelsen föreslår i stället som villkor för statsbidrag, att antalet arbetsdagar för år skall uppgå till minst 65. Sistnämnda förslag anknyter till nu gällande bestämmelser med den skillnaden att minimiantalet arbetsdagar nu är fastställt till 48 för år. Deltidsanställda hemvårdarinnor är nu anställda för tjänstgöring vid behov. Ersättningen torde i regel utgå per timme. Naturligt är att sådan arbetskraft i första hand användes i kommunernas åldringsvård, där det oftast icke föreligger behov av sammanhängande arbetsinsatser i samma hem annat än några timmar varje gång. Om en gräns mellan den rent kommunala och den statsunderstödda hemhjälpverksamheten skall erhållas, synes därför den av familjeberedningen föreslagna ordningen vara lämpligast. Föredraganden biträder beredningens förslag. Full tjänstgöring motsvarar 192 timmar under en period om fyra veckor. Statsbidrag bör alltså beviljas för avlönande av deltidsanställd hemvårdarinna endast om hennes anställning avser minst hälften av full tjänstgöringstid, räknat för fyraveckorsperiod. Uppgår den fastställda tjänstgöringstiden för deltidsanställd hemvårdarinna till högre timantal än som motsvarar hälften av full tjänstgöring, bör helt eller halvt bidrag beräknas, alltefter det tjänstgöringstidens omfattning närmast motsvarar halv eller full tjänstgöring. För enkelhetens skull bör kallortstillägg ej inräknas i statsbidraget för deltidsanställd befattningshavare. Frågan om de sociala förmånerna vid deltidsanställning bör såsom stadsförbundet uttalat lösas av parterna.

De ändrade bestämmelserna bör såsom nämnts träda i kraft den 1 januari 1958 och äga tillämpning på bidrag som belöper på tid fr. o. m. nämnda dag. Den kostnadsökning som föranleds av ändringarna beräknas till ca 1 000 000 kronor under år 1958. Då statsbidraget utbetalas kalenderårsvis i efterskott, faller kostnadsökningen emellertid inte till någon del på anslaget för nästa budgetår utan först på anslaget för därpå följande budgetår. Mot socialstyrelsens beräkning av medelsbehovet under budgetåret 1957/58 har föredraganden intet att erinra och föreslår alltså, att anslaget höjes med 50 000 kronor till 3 650 000 kronor.

I förevarande sammanhang har utskottet till behandling förehått

dels de under punkten 4 nämnda likalydande *motionerna* I: 260 och II: 347, i vilka — såvitt nu är i fråga — har hemställts, att riksdagen måtte, med bifall till Kungl. Maj:ts förslag i övrigt, avslå förslaget om en höjning av statsbidraget per heltidsanställd hemvårdarinna från 1 400 till 1 700 kronor,

dels två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av fru *Hamrin-Thorell m. fl.* (I: 263) och den andra inom andra kammaren av fröken *Elmén m. fl.* (II: 345), i vilka har hemställts, att riksdagen vid sin behandling av Kungl. Maj:ts begäran om anslag för bidrag till avlönande av hemvårdarinnor för budgetåret 1957/58 måtte besluta dels att statsbidraget per heltidsanställd hemvårdarinna skall utgå med 2 000 kronor, under förutsättning att landsting eller stad, som ej deltar i landsting, lämnar bidrag på minst 1 000 kronor, dels ock att för 1958 statsbidrag må utgå till högst 3 500 heltidsanställda hemvårdarinnor eller däremot svarande deltidanställda,

dels ock två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av fru *Svenson m. fl.* (I: 352) och den andra inom andra kammaren av herr *Larsson* i Hedenäset (II: 352), i vilka har hemställts, att riksdagen, med bifall i övrigt till Kungl. Maj:ts förslag, måtte biträda vad i motionerna anförts rörande bestämmelserna för statsbidrag till social hemhjälpverksamhet.

Beträffande de skäl, motionärerna anfört till stöd för sina yrkanden, hänvisas till motionerna I: 260, II: 345 och I: 352.

Utskottet. På grundval av familjeberedningens förslag förordas i propositionen att nuvarande bestämmelser om maximering av statsbidraget i förhållande till kommunernas folkmängd skall utgå och att i stället skall fastställas det högsta antal hemvårdarinnor, för vilket statsbidrag får beviljas. För år 1958 föreslås maximiantalet till 3 400 heltidsanställda eller däremot svarande deltidanställda hemvårdarinnor. Vidare föreslås att statsbidraget per heltidsanställd hemvårdarinna höjes från 1 400 till 1 700 kronor och att det särskilda bidraget till ålderstillägg samtidigt borttages. Landstingsbidragets maximibelopp föreslås härvid höjt från 700 till 850 kronor per hemvårdarinna.

Mot förslaget att slopa maximeringen i förhållande till kommunernas folkmängd har i motionerna I: 352 och II: 352 invänts att förslaget medför risk för att hemvårdarinnor dras från landsbygden till städerna. Som framgår av propositionen har föredraganden icke förbisett denna fråga. Sålunda har framhållits att, då avsikten är att statsmakterna skall fastställa antalet bidragsrum, möjlighet finns att avväga detta antal med hänsyn till landsbygdens intressen. Vidare har påpekats, att i bidragskun-

görelsen skall bibehållas den nuvarande bestämmelsen om att ansökan, som avser hemhjälpssverksamhet i kommun på landet, skall äga företräde framför sådan ansökan från stad. Vad föredraganden anfört synes utskottet innebära tillräcklig garanti för att landsbygden icke skall bli missgynnad. Under erinran slutligen om att ifrågavarande maximering ansetts vara den praktiskt sett mest framträdande olägenheten med nuvarande statsbidragsregler tillstyrker utskottet Kungl. Maj:ts förslag i denna del.

Det i propositionen föreslagna maximiantalet av 3 400 hemvårdarinnor, för vilket statsbidrag skall kunna beviljas, avser att täcka statsbidragsbehovet för hela den hittills genomförda utbyggnaden av den sociala hemhjälpn och innebär en utökning av antalet statsbidragsrum med 300—400. I propositionen framhålles, att kommunerna härigenom bör få förutsättningar att utvidga hemvårdarinneverksamheten totalt sett, i proportion till det ökade antalet statsbidragsrum, och att den nya statsbidragsregeln sålunda främst avser en ökning av hemvårdarinneorganisationens kapacitet, inte endast en förstärkning av kommunernas ekonomi på ifrågavarande verksamhetsområde. På grund härav och då det vidare är ovisst i vilken takt verksamheten kan komma att ytterligare utvecklas är utskottet icke berett tillstyrka yrkandet i motionerna I: 263 och II: 345 om en höjning av det föreslagna maximiantalet.

I samma motioner yrkas att statsbidraget per hemvårdarinna i enlighet med familjeberedningens förslag skall höjas från 1 400 till 2 000 kronor under förutsättning att landstingsbidrag utgår med minst 1 000 kronor, medan i motionerna I: 260 och II: 347 föreslås, att statsbidraget alltjämt skall utgå med 1 400 kronor. Utskottet har för sin del icke funnit anledning frångå Kungl. Maj:ts förslag om en höjning av bidraget till 1 700 kronor och avstyrker därför förevarande motionsyrkanden.

Under återopande av det anförda och då utskottet ej heller i övrigt funnit anledning till erinran mot Kungl. Maj:ts förslag, hemställer utskottet,

att riksdagen må med bifall till Kungl. Maj:ts förslag ävensom med avslag å motionerna I: 352 och II: 352, I: 263 och II: 345 samt I: 260 och II: 347, sistnämnda bägge motioner såvitt nu är i fråga,

a) godkänna av föredragande statsrådet i statsrådsprotokollet över socialärenden för den 3 januari 1957 föreslagna ändringar av bestämmelserna om statsbidrag för social hemhjälpssverksamhet;

b) medgiva att för år 1958 statsbidrag må utgå till avlöande av högst 3 400 heltidsanställda eller däremot svarande antal deltidsanställda hemvårdarinnor;

c) till *Bidrag till avlönande av hemvårdarinnor* för budgetåret 1957/58 anvisa ett förslagsanslag av 3 650 000 kronor.

17:o) **Prov- och kompletteringskurser för hemvårdarinnor.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 17, s. 46 och 47), vilket innebär en ökning av anslaget med 45 000 kronor för att öka utbildningskapaciteten, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Prov- och kompletteringskurser för hemvårdarinnor* för budgetåret 1957/58 anvisa ett reservationsanslag av 167 000 kronor.

18:o) **Ersättningar till kommunerna enligt socialhjälp- och barnavårdslagarna m. m.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 18, s. 47 och 48), vilket innebär en med 50 000 kronor ökad medelsanvisning med hänsyn till belastningen, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Ersättningar till kommunerna enligt socialhjälp- och barnavårdslagarna m. m.* för budgetåret 1957/58 anvisa ett förslagsanslag av 5 300 000 kronor.

19:o) **Socialhjälp och barnavård för lappar.** Kungl. Maj:t har (punkt 19, s. 48) föreslagit riksdagen att till Socialhjälp och barnavård för lappar för budgetåret 1957/58 anvisa ett förslagsanslag av 200 000 kronor.

Anslaget är i gällande riksstat uppfört med samma belopp.

Statsbidrag utgår med tre fjärdedelar av kommuns godkända kostnader för socialhjälp (fattigvård) och barnavård åt personer tillhörande den renskötande lappbefolkningen.

I förevarande sammanhang har utskottet till behandling förehaft den redogörelse för socialhjälp och barnavård till lappar, som riksdagens år 1956 församlade revisorer lämnat under § 15 i sin berättelse. I anslutning till sin redogörelse har revisorerna gjort följande uttalande.

Å femte huvudtiteln finnes uppfört ett anslag till Socialhjälp och barnavård till lappar, för innevarande budgetår upptaget med ett belopp av 200 000 kronor. Anslaget är numera avsett såsom bidrag till vissa utgifter för fattigvård (fr. o. m. den 1 januari 1957 socialhjälp) och barnavård, som fattigvårdssamhälle respektive kommun haft att vidkännas för lappar (vårdbidrag). Detta utgår med tre fjärdedelar av fattigvårdssamhälles eller kommuns godkända kostnader för nämnda ändamål och utbetalas av vederbörande länsstyrelse. Tidigare bestreds från förevarande anslag jämväl byggnadsbidrag för uppförande eller inrättande av särskilda ålderdomshem för lappar samt för sådan om- eller tillbyggnad av dylikt hem,

som närmast var att likställa med nybyggnad. På förslag av åldringsvårdsutredningen beslöt 1953 års riksdag på skäl som i det föregående angivits, att dylika bidrag ej längre skola utgå.

Allmänna statsbidragsutredningen föreslog i sitt första betänkande, att de särskilda statsbidragen — däribland ifrågavarande bidrag — skulle ersättas av ett allmänt statsbidrag. De av utredningen upptagna grunderna för bidragets fördelning ansågos emellertid av remissmyndigheterna såsom alltför invecklade. I ett nytt betänkande har utredningen fördenskull förordat, att allenast vissa statsbidrag — väsentligen sådana som utgå till flertalet kommuner — skola avlösas av generella bidrag. Betänkandet innehåller ej något förslag om att här avsedda anslag skall avvecklas. Detta ståndpunktstagande innebär dock icke, såvitt revisorerna kunnat finna, att utredningen i sak tagit ställning till behovet av ett särskilt bidrag till lapparnas fattigvård och barnavård. Utredningen har nämligen enligt sitt uppdrag endast att föreslå förenklade statsbidragsgrunder. Ej heller torde det förut nämnda beslutet av 1955 års riksdag innebära ett definitivt ställningstagande till här behandlade anslag, utan beslutet att statsverket alltjämt skall lämna bidrag till lapparnas socialhjälp m. m. torde få ses allenast som en konsekvens av att riksdagen i den då aktuella huvudfrågan — finansieringen av den generella, behovsprövade socialhjälp — stannade för att bibehålla dittillsvarande system.

Revisorerna ha med hänsyn till vad sålunda förekommit ansett sig oförhindrade att till behandling upptaga spörsmålet, huruvida för framtiden ett särskilt bidragsanslag för här avsedda ändamål skall finnas uppfört å riksstaten. Till att börja med må då framhållas, att en strävan numera föreligger att i allt större utsträckning jämställa samerna med landets övriga befolkning. Ett uttryck härför kan sägas vara avskaffandet av det särskilda byggnadsbidraget till lappålderdomshem; på grund härav ha vederbörande kommuner att inrätta för lapparna erforderliga platser å ålderdomshem under samma förutsättningar som gälla för åldringsvården i övrigt. Ett ytterligare steg i angivna utveckling skulle enligt revisorernas mening vara att även indraga vårdbidraget, varigenom dessa kommuner i här förevarande avseende även ekonomiskt skulle få samma skyldigheter mot lapparna, inklusive de nomadiserande, som mot övriga kommunmedlemmar. Som allmän förutsättning för ett dylikt steg torde dock böra gälla, att kommunerna på grund härav icke över hövan komma att finansiellt betungas. Härutinnan må framhållas, såsom framgår av den föregående redogörelsen, att det belopp varje kommun erhåller i statssubvention från detta anslag är av jämförelsevis ringa storlek. Flera av de kommuner som komma i åtnjutande av bidrag ha för övrigt högre skatteunderlag per innevånare än vad medeltalet utgör för rikets landsbygd. För Karesuando kommun synes dock bidraget ha en mera väsentlig betydelse; motsvarande gäller i viss mån beträffande Tännäs och Arjeplog. Enbart detta förhållande kan emellertid enligt revisorernas mening icke motivera anslaget. De övriga skäl som på sin tid åberopades till förmån för införandet av detta bidragsanslag kunna enligt revisorernas mening knappast numera tillmätas någon avgörande vikt vid bedömandet av förevarande spörsmål. Det förtjänar även att anmärkas, att socialvårdskommittén ansåg, att några särskilda bestämmelser om bidrag för socialhjälp åt lappar ej borde meddelas.

I betraktande av vad sålunda anförts och då därtill kommer att en avveckling av detta bidrag, särskilt om hänsyn toges till de belopp om vilka här är fråga, skulle innebära ett icke obetydligt minskat administrativt arbete för både statsverket och berörda kommuner, anse sig revisorerna böra föreslå, att anslaget till Socialhjälp och barnavård till lappar avföres från riksstaten. I syfte att giva vederbörande kommuner möjlighet att anpassa sina inkomster och utgifter till de ändrade förhållanden, som inträda sedan anslaget indragits, torde Kungl. Maj:t böra erhålla bemyndigande att undantagsvis under viss övergångstid disponera visst mindre belopp av femte huvudtitelns anslag till Ersättningar till kommunerna enligt socialhjälp- och barnavårdslagarna m. m. för bidrag till kommun, som enligt hittills gällande bestämmelser ägt åtnjuta subvention för ifrågavarande ändamål.

Mot revisorernas förevarande uttalande har reservation anförts av herrar *Lars Andersson* och *Bergh*, vilka ansett att anslaget till Socialhjälp och barnavård till lappar bör bibehållas å riksstaten och att därför förevarande paragraf icke bort inflyta i berättelsen.

Över revisorernas uttalande har yttranden avgivits av *socialstyrelsen*, *statskontoret*, *statsbidragsutredningen* samt *länsstyrelserna i Kopparbergs, Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län*.

I två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herrar *Hedström* och *Grym* (I: 102) och den andra inom andra kammaren av fru *Jäderberg m. fl.* (II: 138) har hemställts, att riksdagen vid behandlingen av riksdagens revisorers berättelse över den år 1956 av dem verkställda granskningen angående statsverket måtte besluta, att vad revisorerna under § 15 föreslagit om att anslaget till Socialhjälp och barnavård till lappar avföres från riksstaten lämnas utan bifall.

Utskottet anser i likhet med riksdagens revisorer att skäl kan anföras för att det särskilda bidraget till lapparnas socialhjälp och barnavård bör upphöra. Något entydigt svar på denna fråga har dock inte framkommit vid remissbehandlingen av revisorernas förslag. Länsstyrelserna i både Norrbottens och Västerbottens län, där det största antalet lappar finns, har icke ansett bärande skäl föreligga för att avföra förevarande anslag från riksstaten. Samma uppfattning har givits tillkänna i motionerna I: 102 och II: 138. Enligt utskottets mening talar mot revisorernas förslag särskilt det förhållandet, att statsbidragen, enligt vad socialstyrelsen anför i sitt yttrande, hos de flesta av de berörda kommunerna visat en tendens att öka under senare år. Anledningen härtill torde huvudsakligen vara att söka i de ekonomiskt vanskliga förhållanden, varunder lapparna bedriver sin renskötsel. Frågan om att förbättra lönsamheten inom denna näringsgren har på sistone fått ökad aktualitet genom den förra året tillkallade

s. k. renutredningen. Innan härmed sammanhängande problem fått en tillfredsställande lösning synes det utskottet inte motiverat att nu vidtaga några åtgärder, som kan medföra en försämring av lapparnas förhållanden.

Under återopande av det anförda får utskottet, som inte funnit anledning till erinran mot anslagsberäkningen, hemställa,

att riksdagen må

a) med bifall till motionerna I: 102 och II: 138 besluta, att riksdagens revisorers förevarande uttalande rörande socialhjälp och barnavård för lappar icke må föranleda någon riksdagens åtgärd;

b) till *Socialhjälp och barnavård för lappar* för budgetåret 1957/58 anvisa ett förslagsanslag av 200 000 kronor.

20:o) **Bidrag till anordnande samt om- och tillbyggnad av ålderdomshem.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 20, s. 48 och 49), vilket innebär oförändrad medelsanvisning, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Bidrag till anordnande samt om- och tillbyggnad av ålderdomshem* för budgetåret 1957/58 anvisa ett reservationsanslag av 12 000 000 kronor.

21:o) **Bidrag till utbildning av föreståndare vid ålderdomshem.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 21, s. 50—57), vilket i fråga om anslagsberäkningen innebär en höjning med 13 400 kronor av statens andel av kostnaderna för den av Svenska socialvårdsförbundet anordnade utbildningsverksamheten, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Bidrag till utbildning av föreståndare vid ålderdomshem* för budgetåret 1957/58 anvisa ett anslag av 67 000 kronor.

22:o) **Bidrag till driftkostnaderna vid arbetshem.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 22, s. 57), vilket innebär oförändrad medelsanvisning, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Bidrag till driftkostnaderna vid arbetshem* för budgetåret 1957/58 anvisa ett förslagsanslag av 60 000 kronor.

23:o) **Ersättning till postverket för utbetalning av allmänna barnbidrag.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 24, s. 81), vilket innebär en uppräknings av anslaget med 40 000 kronor på grund av automatiska utgiftsökningar, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Ersättning till postverket för utbetalning av allmänna barnbidrag* för budgetåret 1957/58 anvisa ett förslagsanslag av 2 300 000 kronor.

24:o) **Bidrag till uppförande eller inrättande av barnhem.** Kungl. Maj:t har (punkt 26, s. 83 och 84) föreslagit riksdagen att dels medgiva, att statsbidrag till uppförande eller inrättande av barnhem under budgetåret 1957/58 beviljas med högst 1 000 000 kronor, dels ock till *Bidrag till uppförande eller inrättande av barnhem* för nämnda budgetår anvisa ett reservationsanslag av 100 kronor.

Anslaget är i gällande riksstat uppfört med 800 000 kronor.

Riksdagens bemyndigande för Kungl. Maj:t att bevilja statsbidrag till uppförande eller inrättande av barnhem avser för innevarande budgetår ett belopp av högst 1 250 000 kronor. Kungl. Maj:t har under år 1956 fastställt nya barnhemsplaner för tiden t. o. m. den 30 juni 1961. Med hänsyn till omfattningen av planerade nybyggnader av barnhem under de närmaste åren avses sistnämnda belopp utan olägenhet kunna minskas. Då det å andra sidan är svårt att närmare beräkna när nybyggnadsbehoven gör sig gällande, bör beloppet ej vara alltför snävt. Föredraganden förordar därför, att Kungl. Maj:t utverkar riksdagens bemyndigande att för nästa budgetår bevilja statsbidrag med högst 1 000 000 kronor. Med hänsyn till förefintlig reservation föreslås anslaget uppfört med allenast formellt belopp.

Utskottet har icke funnit anledning till erinran mot Kungl. Maj:ts förslag och hemställer därför,

att riksdagen må

a) medgiva, att statsbidrag till uppförande eller inrättande av barnhem under budgetåret 1957/58 beviljas med högst 1 000 000 kronor;

b) till *Bidrag till uppförande eller inrättande av barnhem* för budgetåret 1957/58 anvisa ett reservationsanslag av 100 kronor.

25:o) **Bidrag till driften av barnhem.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 27, s. 85), vilket innebär oförändrad medelsanvisning, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Bidrag till driften av barnhem* för budgetåret 1957/58 anvisa ett förslagsanslag av 2 000 000 kronor.

26:o) **Bidrag till utbildning av föreståndare vid barnhem.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 28, s. 86 och 87), vilket innebär en

höjning med 3 300 kronor av statens andel av kostnaderna för den av Allmänna barnhuset anordnade utbildningen, hemställer utskottet, att riksdagen må till *Bidrag till utbildning av föreståndare vid barnhem* för budgetåret 1957/58 anvisa ett anslag av 48 400 kronor.

27:o) **Bidrag till driften av anstalter för halvöppen barnavård.** Kungl. Maj:t har (punkt 29, s. 87—104) föreslagit riksdagen att till *Bidrag till driften av anstalter för halvöppen barnavård* för budgetåret 1957/58 anvisa ett reservationsanslag av 4 220 000 kronor.

Anslaget är i gällande riksstat uppfört med 3 650 000 kronor.

Föredragande statsrådet anför att det är av stor vikt att de sociala serviceanordningar, som samhället tillhandahåller barnfamiljerna, utbygges och förbättras. Detta gäller icke minst institutionerna för tillsyn och vård av barn, särskilt med hänsyn till dessa institutioners betydelse för förvärvsarbetande mödrar. Att en fortsatt utbyggnad bör komma till stånd på detta område är en allmän uppfattning. Däremot har olika åsikter gjort sig gällande rörande riktlinjerna för utbyggnaden. Dagem och förskolor har värderats olika i förhållande till varandra; detsamma gäller daghem och familjedagem. Ofta har det sålunda ansetts, att daghemmen bör ges företräde framför förskolorna, emedan de förra betjänar dem som har det största behovet av hjälp med barntillsynen, nämligen mödrar med yrkesarbete på heltid. Å andra sidan har en viss skepsis gjort sig gällande mot daghemmen både på grund av kostnaderna och därför att de för vissa barn inte visat sig alldeles lämpliga. Till förmån för familjedaghemmen anføres, att de representerar en relativt billig form av barntillsyn och att de medger en mera individuell vård än daghemmen. Mot familjedaghemmen har i sin tur åberopats kontrollsvårigheter m. m. Föredraganden anser, att avgörandet rörande verksamhetens inriktning måste i varje kommun tillkomma kommunens organ med hänsynstagande till de skiftande kommunala förhållandena. Endast begränsade uppgifter bör i detta sammanhang ankomma på statsmakterna.

Ett område, där staten har anledning att engagera sig, är enligt föredragandens mening en försöksverksamhet med syfte att utvärdera värdet av nya vårdformer och att rationalisera och förbättra de nuvarande. 1954 års familjeutredning har föreslagit statlig bidragsgivning till en dylik försöksverksamhet, som skulle omfatta bl. a. anordningar på den halvöppna barnavårdens område och för barns sommarvistelse. Familjeberedningen har sedermera upptagit förslaget och hemställt om anvisande av 700 000 kronor för ändamålet. Dess förslag har rönt ett positivt intresse vid remissbehandlingen. Vissa invändningar har dock gjorts mot en del av de exempel på försöksanordningar, som familjeberedningen skisserat.

Även enligt föredragandens mening skulle en försöksverksamhet av an-givet slag kunna ge vägledande erfarenheter för en fortsatt utbyggnad av institutionerna inom den halvöppna barnvården. Praktiska försök med nya verksamhetsformer bör sålunda stimuleras. Föredraganden tillstyrker därför förslaget om en försöksverksamhet på förevarande område och föreslår, att för nästa budgetår ett anslag av 100 000 kronor anvisas för ändamålet. Det bör ankomma på Kungl. Maj:t att besluta om dispositionen av dessa medel. Den av familjeberedningen framförda tanken att inrätta en rådgivande nämnd för att biträda socialstyrelsen vid försöksverksamheten kan föredraganden inte tillstyrka då en sådan anordning torde bli alltför tungrodd. Däremot förutsättes, att anslaget till försöksverksamhet skall kunna tagas i anspråk även för att tillgodose eventuella behov av till-fällig expertis för verksamheten.

Statsbidraget för daghem och eftermiddagshem höjdes 1956 med ca 40 %. Denna höjning beräknades i stort sett motsvara ökningen av livsmedels- och lönekostnaderna från år 1943, då statsbidragsgivningen infördes. Någon ytterligare höjning av detta bidrag anses inte nu komma i fråga. Däremot föreslås att bidraget till förskolorna nu höjes med 20 %.

Allmänna statsbidragsutredningen har lagt fram förslag till nya grunder för beräkningen av statsbidraget. Förslaget, som i huvudsak har tillstyrkts i yttrandena, biträdades även av familjeberedningen. Det föreslagna syste-mets innebörd är att kostbidraget slopas och att lönebidraget utgår med viss procent av den kvalificerade personalens avtalsenliga löner. Syftet med förslaget är att förenkla arbetet med bidragsberäkningen samt göra bidraget värdebeständigt. Föredraganden tillstyrker, att bidragsgrunderna ändras på sådant sätt, att det särskilda kostbidraget avskaffas och att bidraget helt ut-går som lönebidrag. Detta bör för varje ortsgrupp bestämmas till två belopp, ett för daghem och eftermiddagshem samt ett för förskolor. Nämda be-lopp bör f. n. i enlighet med socialstyrelsens förslag beräknas på grundval av löneklass 14 (1956 års löner). Beloppen bör alltså, för att motsvara nu utgående bidrag med den av föredraganden föreslagna höjningen av bidraget till förskolor, för daghem och eftermiddagshem utgöra ca 32 % av nämnda lön samt för förskolor ca 16 %.

Enligt familjeberedningens förslag skall bidrag till försöksverksamhet kunna utgå med högst 70 % av lönekostnaderna. Föredraganden anser det emellertid inte lämpligt att fixera någon viss bidragsprocent. Denna bör bestämmas från fall till fall. Så högt bidrag som familjeberedningen tänkt sig anses knappast kunna komma i fråga.

Medelsbehovet för bidrag till daghem, eftermiddagshem, förskolor och jordbruksdaghem under nästa budgetår uppskattas med den förordade höjningen av bidraget till förskolorna till 4 220 000 kronor, vilket innebär en ökning med 570 000 kronor i förhållande till anslaget för innevarande budgetår. För bidrag till försöksverksamhet anses ett särskilt reservations-

anslag böra uppföras under rubriken Försöksverksamhet rörande daghem m. m. Beträffande sistnämnda anslag göres hemställan under nästa punkt.

I förevarande sammanhang har utskottet till behandling förehåft följande motioner, nämligen

dels en inom andra kammaren av andre vice talmannen *Malmborg* och herr *Dahlén* väckt motion (II: 223), i vilken har hemställts, att riksdagen vid behandling av Kungl. Maj:ts förevarande förslag måtte besluta dels att bidraget till förskolorna i enlighet med socialstyrelsens förslag måtte uppräknas med 40 %, d. v. s. i ortsgrupperna 2, 3, 4, 5 till respektive 1 837, 1 919, 2 004 och 2 086 kronor, dels ock att som en följd därav till Bidrag till driften av anstalter för halvöppen barnavård för budgetåret 1957/58 anvisa ett reservationsanslag av 4 680 000 kronor, vilket i förhållande till Kungl. Maj:ts förslag innebär en uppräkning med 460 000 kronor,

dels ock en inom andra kammaren av fru *Ekendahl* väckt motion (II: 354), i vilken har hemställts, att frågan om inrättande av en rådgivande nämnd för den i propositionen föreslagna försöksverksamheten måtte omprövas.

Beträffande motiveringen för yrkandena hänvisas til motionerna.

Utskottet. Såsom föredraganden anfört är det en allmän uppfattning att den halvöppna barnavården bör ytterligare utbyggas. Däremot går åsikterna isär när det gäller riktlinjerna för den fortsatta utbyggnaden. Utskottet anser därför att en försöksverksamhet med det av föredraganden angivna syftet att genom praktiska försök finna nya verksamhetsformer otvivelaktigt har en viktig uppgift att fylla. På grund härav tillstyrker utskottet att en sådan försöksverksamhet igångsättes. Av skäl som föredraganden anfört avstyrker utskottet däremot förslaget i motionen II: 354 om inrättande av en rådgivande nämnd för att biträda socialstyrelsen vid försöksverksamheten.

I enlighet med riksdagens beslut förra året har statsbidraget för daghem och eftermiddagshem höjts med ca 40 %. I propositionen föreslås att bidraget till förskolorna nu höjes med 20 %. Ehuru utskottet i likhet med vad som anförts i motionen II: 223 anser att en höjning med 40 % även av sistnämnda bidrag kan synas motiverad, är utskottet dock icke berett att i nuvarande läge biträda motionärernas förslag.

Under åberopande av det anförda och då utskottet ej heller i övrigt funnit anledning till erinran mot Kungl. Maj:ts förslag, hemställer utskottet i förevarande sammanhang,

att riksdagen må

I. avslå motionen II: 354;

II. med bifall till Kungl. Maj:ts förslag samt med avslag å motionen II: 223 till *Bidrag till driften av anstalter för halvöppen barnavård* för budgetåret 1957/58 anvisa ett reservationsanslag av 4 220 000 kronor.

28:o) **Försöksverksamhet rörande daghem m. m.** Kungl. Maj:t har (punkt 30, s. 104) under återopande av vad föredraganden anför under nästföregående punkt föreslagit riksdagen, att till Försöksverksamhet rörande daghem m. m. för budgetåret 1957/58 anvisa ett reservationsanslag av 100 000 kronor.

I de under punkten 4 nämnda likalydande *motionerna I: 260 och II: 347* har — såvitt nu är i fråga — hemställts, att riksdagen måtte avslå förslaget om ett anslag för budgetåret 1957/58 till Försöksverksamhet rörande daghem m. m. av 100 000 kronor.

Utskottet. Återopande vad utskottet anför under nästföregående punkt och då det för ifrågavarande försöksverksamhet äskade anslaget icke givit utskottet anledning till erinran får utskottet med avstyrkande av *motionerna I: 260 och II: 347*, såvitt nu är i fråga, hemställa,

att riksdagen må med bifall till Kungl. Maj:ts förslag samt med avslag å *motionerna I: 260 och II: 347*, såvitt nu är i fråga, till *Försöksverksamhet rörande daghem m. m.* för budgetåret 1957/58 anvisa ett reservationsanslag av 100 000 kronor.

29:o) **Bidrag till utbildning av personal inom den halvöppna barnavården m. m.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 31, s. 104—106), vilket innebär en ökning av anslaget med 3 500 kronor i anledning av förordad höjning av statsbidraget till lektioner och föreläsningar vid förskoleseminarierna, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Bidrag till utbildning av personal inom den halvöppna barnavården m. m.* för budgetåret 1957/58 anvisa ett reservationsanslag av 384 500 kronor.

30:o) **Ferieresor för barn.** Kungl. Maj:t har (punkt 32, s. 106—108) föreslagit riksdagen att till Ferieresor för barn för budgetåret 1957/58 anvisa ett förslagsanslag av 2 400 000 kronor.

Anslaget är i gällande riksstat uppfört med samma belopp.

Föredragande statsrådet anför att familjeberedningen i sin prome-

morerna angående ferieresor för barn och husmödrar föreslagit att den nuvarande inkomstgränsen skall bibehållas för familjer med ett barn men höjas med 1 000 kronor för varje barn i familjen utöver ett. Föredraganden har emellertid inte för avsikt att för nästa budgetår föreslå någon ändring i fråga om villkoren för erhållande av ferieresa.

Resefrekvensen förutsättes under dessa förhållanden bli i stort sett oförändrad. Kungl. Maj:t har i december 1956 på framställning av järnvägsstyrelsen medgivit förhöjning med ca 10 % av de medelpriser som tillämpas för ferieresorna. Trots detta anses med hänsyn till medelsförbrukningen under budgetåret 1955/56 någon höjning av anslaget inte vara erforderlig.

I de under punkten 4 nämnda likalydande *motionerna I: 260 och II: 347* har — såvitt nu är i fråga — hemställts, att riksdagen måtte till Ferieresor för barn för budgetåret 1957/58 anvisa ett förslagsanslag av 2 000 000 kronor.

Beträffande motiveringen för yrkandet hänvisas till motionen I: 260.

Utskottet. Enligt vad föredraganden anfört i annat sammanhang innefattar familjeberedningens föreliggande förslag förutom ändringar av gällande regler beträffande ferieresor för barn och husmödrar åtgärder för utbyggnad av anordningar för familjesemestern samt förenklingar av reseverksamhetens administration. Innan slutlig ställning tagits till dessa förslag, är utskottet icke berett att aktualisera några med förevarande reseverksamhet sammanhängande spørsmål. Utskottet avstyrker därför *motionerna I: 260 och II: 347* i vad de berör nu ifrågavarande anslag.

Åberopande det anförda hemställer utskottet,

att riksdagen må med bifall till Kungl. Maj:ts förslag samt med avslag å *motionerna I: 260 och II: 347*, såvitt nu är i fråga, till *Ferieresor för barn* för budgetåret 1957/58 anvisa ett förslagsanslag av 2 400 000 kronor.

31:o **Ferieresor för husmödrar.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 33, s. 108 och 109), vilket innebär en uppräknig av anslaget med 60 000 kronor i anledning av medgiven höjning med ca 10 % av medelpriserna för husmodersresorna, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Ferieresor för husmödrar* för budgetåret 1957/58 anvisa ett förslagsanslag av 1 200 000 kronor.

32:o **Bidrag till driften av semesterhem.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 34, s. 109 och 110), vilket innebär en minskning av anslaget med 15 000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Bidrag till driften av semesterhem* för budgetåret 1957/58 anvisa ett förslagsanslag av 525 000 kronor.

33:o) **Stipendier för underlättande av husmoderssemester.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 35, s. 110 och 111), vilket innebär oförändrad medelsanvisning, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Stipendier för underlättande av husmoderssemester* för budgetåret 1957/58 anvisa ett reservationsanslag av 1 000 000 kronor.

34:o) **Bidrag till driften av barnkolonier m. m.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 36, s. 111—118), vilket innebär oförändrat anslag, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Bidrag till driften av barnkolonier m. m.* för budgetåret 1957/58 anvisa ett reservationsanslag av 1 700 000 kronor.

35:o) **Statens skolor tillhörande barna- och ungdomsvården: Avlöningar.** Kungl. Maj:t har (punkt 37, s. 118—136) föreslagit riksdagen att dels bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga de ändringar i personalförteckningen för statens skolor tillhörande barna- och ungdomsvården, som för anledes av vad departementschefen förordad, dels godkänna av departementschefen förordad avlöningsstat för statens skolor tillhörande barna- och ungdomsvården, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1957/58, dels ock till Statens skolor tillhörande barna- och ungdomsvården: Avlöningar för nämnda budgetår anvisa ett förslagsanslag av 5 825 000 kronor.

Anslaget är i gällande riksstat uppfört med 5 290 000 kronor.

Antalet elever jämte exspektanter vid ungdomsvårdsskolorna har under den senaste tiden ökat inte obetydligt. Medan antalet den 1 oktober 1955 var 689 var det ett år senare 785. Antalet platser vid skolorna har emellertid också ökat; den 1 juli 1956 fanns sammanlagt 738 platser och under senare hälften av 1956 ökades antalet med 32. Under första hälften av 1957 kan ytterligare 23 platser beräknas tillkomma, varefter platsantalet kommer att utgöra 793. Vad angår platsbehovet under nästa budgetår möter det stora svårigheter att göra några säkra beräkningar. Styrelsen har förutsatt en fortsatt ökning till 888, varvid behovet av plats för utredningsfallen och ökningen av ungdomskullarna åberopats som skäl. Några fasta hållpunkter för uppskattningen finns emellertid inte. Platsbristen är f. n. koncentrerad till yrkesskolorna — särskilt till specialskolorna Lövsta och Rygården. Övriga skolor är däremot inte fullbelagda. Trycket på yrkes-

skolorna för pojkar har under hösten 1956 något lättats sedan vissa byggnadsarbeten färdigställts vid Fagared och Johannisberg. Vad däremot angår yrkesskolorna för flickor har platsbristen skärpts.

Av de av socialstyrelsen föreslagna åtgärderna för att öka platstillgången på yrkesskolorna förordas, att en sidoanstalt till Sundbo anordnas vid Baggå herrgård med plats för till en början 10 pojkar. Vidare föreslår departementschefen vid behandlingen under kapitalbudgeten av anslaget till byggnadsarbeten vid ungdomsvårdsskolorna, att en ny avdelning tillföres Eknäs yrkesskola för flickor. Mot förslaget att undervisningen vid Broby skolhem utvidgas med ett åttonde skolår, vilket beräknas medföra en minskning av platsbehovet på yrkesskolorna för flickor med 9, har departementschefen intet att erinra. Styrelsens förslag om inrättande av två nya yrkesskolor kan departementschefen däremot inte f. n. biträda.

I likhet med socialstyrelsen anser departementschefen det angeläget, att ökade resurser för eftervård av ungdomsvårdsskoleklientelet ställes till styrelsens förfogande och förordar därför, att försöksvis en utskrivningsavdelning för flickor och ett hospits för pojkar, vardera med 8 platser, anordnas. Vidare föreslås under nästföljande punkt, att medel anvisas för utackordering av ytterligare 20 elever i kontrollerad familjevård.

Om de sålunda förordade åtgärderna genomföres kommer antalet platser vid yrkesskolorna, inberäknat utskrivningsavdelning och hospits, att öka med 34 till 827 samtidigt som platsbehovet med hänsyn till förstärkningen av eftervårdsresurserna samt utvidgning av undervisningen vid Broby kan beräknas minska med ca 30.

Departementschefen framhåller att det hade i och för sig varit önskvärt att i nuvarande osäkra läge ha en något större platsmarginal. Med hänsyn till det hårt ansträngda läget på andra vårdområden — nykterhetsvården, fångvården och sinnessjukvården — har detta önskemål emellertid ansetts böra stå tillbaka.

Riksåklagarämbetet har bl. a. framfört önskemål om utökning av antalet platser vid specialavdelningarna. I anslutning därtill erinras att specialavdelningarna vid Fagared och Ryagården, vilkas inrättande beslöts av förra årets riksdag, färdigställas innevarande budgetår. Vidare omnämner departementschefen att han ämnar föreslå att medel anvisas för uppförande av ytterligare en specialavdelning vid Långanäs.

Socialstyrelsen har med hänvisning till en inom statens kommitté för sinnessjukvården pågående utredning angående vården av unga psykopater inte framlagt något förslag till lösning av platsbristen vid Lövsta och Ryagården. Som framgår av vad barnavårdsnämnderna i Stockholm och Göteborg anfört är bristen på platser vid nämnda skolor besvärande. Trycket på Ryagården kan beräknas komma att lätta något, då skolan tillförts den i det föregående omnämnda specialavdelningen. Vad Lövstaklientelet

angår bör provisoriska åtgärder vidtas för att öka vårdresurserna inom den nuvarande skolorganisationens ram för ifrågavarande klientel. Genom att antalet besök av psykiater vid Fagared utökas från f. n. ett besök i månaden till ett besök i veckan torde en del av de lindrigare fallen kunna mottas vid nämnda skola och en motsvarande avlastning av Lövsta ske. Medel beräknas för en sådan utökning.

Departementschefen behandlar därefter socialstyrelsens anslagsframställning.

För höjning av vissa arvoden beräknas 8 800 kronor.

Rektorstjänsterna vid Fagared och Margretelund bör såsom framgår av vad chefen för civildepartementet anfört vid behandlingen av för flera huvudtitlar gemensamma frågor uppflyttas från Ca 29 till Ca 31. I övrigt kan departementschefen inte tillstyrka styrelsens förslag till löneregleringar.

Förslaget om inrättande av en tjänst som förste läkare vid Lövsta anser departementschefen sig inte böra biträda bl. a. med hänsyn till de svårigheter som visat sig föreligga för tillsättande av de två chefsläkartjänster — vid Lövsta och Ryagården — som finns vid skolorna. Vid 1955 års riksdag ändrades en underläkartjänst vid Lövsta till en tjänst som läkare eller psykolog i Ce 29. Tjänsten hade då varit utan innehavare sedan den inrättades sju år tidigare. Socialstyrelsen har fortfarande inte lyckats rekrytera tjänsten med någon läkare. Departementschefen anser sig nu böra tillstyrka, att tjänsten utbytes mot en psykologbefattning i samma lönegrad.

Det förordas att vid Lövsta ett ekonomibitråde i Ce 6 utbytes mot en vårdare i Ce 12 samt att ytterligare en vårdartjänst i Ce 12 inrättas.

Vidare tillstyrkes, att två tjänster som tillsynsman och sex tjänster som vårdare inrättas för de nya specialavdelningarna vid Fagared och Ryagården. Sex av de för specialavdelningarna avsedda vårdartjänsterna föreslås utbyta mot tjänster som yrkesmästare i Ce 14. Samtidigt bör tjänstebenenämningen å en tjänst som arbetsterapeut i Ce 14 vid Långanäs ändras till yrkesmästare.

Vidare tillstyrkes, att ytterligare tre vårdartjänster tillföres organisationen. Socialstyrelsen bör få disponera dessa tjänster för placering vid skolor där de bäst behövs.

Vid Gräskärr föreslås inrättade en yrkeslärtjänst i Ce 20, en jordbruksföreståndartjänst i Ce 18 och en vårdartjänst i Ce 12. I anslutning därtill bör en folkskollärtjänst i Ca 21 och en dylik tjänst i Ce 21 indragas. Jordbruksförmannen bör överföras till en annan skola samtidigt som en befattning som jordbruksförmän i Ce 15 indrages.

För den nya sidoanstalten till Sundbo föreslås en tillsynsman i Ce 18, en vårdare i Ce 12 och ett ekonomibitråde i Ce 8.

Vad angår den utskrivningsavdelning och det hospits, som departements-

chefen föreslagit skall inrättas på försök, godtages den av socialstyrelsen beräknade personaluppsättningen med det undantaget, att i stället för en tillsynsmannatjänst i 18 lönegraden vid utskrivningsavdelningen bör inrättas en tjänst som husföreståndare i 17 lönegraden. Dessutom föreslås att tre vårdartjänster i 12 och en ekonomibiträdestjänst i 8 lönegraden inrättas. Tjänsterna bör tills vidare vara extra.

De för vikarier, praktikanter och obekvämlighetstillägg avsedda medlen uppräknas med 125 000 kronor.

Mot kostnadsökningen under omräkningsposterna har departementschefen intet att erinra.

Slutligen tillstyrkes att en bokhållartjänst i Ce 21, två tillsynsmannatjänster i Ce 18, fem vårdartjänster i Ce 12 och två kanslibiträdestjänster i Ce 11 uppföres å ordinarie stat.

De av departementschefen förordade förslagen medför en ökning av anslagsbehovet med 535 000 kronor.

Utskottet har i förevarande sammanhang till behandling förehaft

dels två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herr *Boman m. fl.* (I: 21) och den andra inom andra kammaren av fru *Boman m. fl.* (II: 21), i vilka har hemställts, att riksdagen måtte uttala sig för inrättande av förslagsvis två tjänster för rådgivning i andliga frågor vid ungdomsvårdsskolorna,

dels två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herr *Lundström m. fl.* (I: 125) och den andra inom andra kammaren av herr *Sehlstedt m. fl.* (II: 137), i vilka — såvitt avser förevarande anslag — har hemställts, att riksdagen måtte dels bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga de ändringar i personalförteckningen för statens skolor tillhörande barna- och ungdomsvården, som föranledes av vad Kungl. Maj:t föreslagit och av vad som förordats i motionerna, dels ock till Statens skolor tillhörande barna- och ungdomsvården: Avlöningar för budgetåret 1957/58 anvisa ett förslagsanslag av 6 050 000 kronor,

dels ock en inom andra kammaren av herr *Sehlstedt m. fl.* väckt motion (II: 150), i vilken har hemställts, att riksdagen måtte besluta att inrätta en förste läkartjänst i Ca 31 vid Lövsta.

Beträffande de skäl, motionärerna anfört till stöd för sina yrkanden, hänvisas till motionerna II: 21, II: 137 och II: 150.

Utskottet. Med anledning av vad i propositionen anförts om den tilltagande platsbristen vid ungdomsvårdsskolorna har utskottet inhämtat kompletterande uppgifter från socialstyrelsens skolbyråchef. Enligt dessa uppgifter, vilka avser läget i mitten av februari månad detta år, uppgick totala antalet platser till 758, medan antalet elever jämte exspektanter utgjorde

844. Ett totalt behov av ytterligare 86 platser förelåg sålunda, varvid dock inte medräknats de villkorligt utskrivna elever, som måste återtas för fortsatt vård. Genom redan beviljade projekt beräknas organisationen bli tillförd 23 platser. Om vidare de olika åtgärder, som förordas i propositionen, genomföres, beräknas ytterligare 54 platser bli tillgängliga. Trots dessa platstillskott skulle alltså det redovisade behovet icke kunna täckas. Än mindre skulle någon platsmarginal komma att finnas.

Ehuru fasta hållpunkter, såsom departementschefen anført, saknas för en uppskattning av platsbehovet under nästa budgetår synes det nuvarande läget tillräckligt oroande för att inge allvarliga betänkligheter. Frågan om vilka åtgärder som bör vidtagas fordrar emellertid enligt utskottets mening ytterligare överväganden. Utskottet är därför icke berett att utöver propositionens förslag nu tillstyrka de utbyggnadsförslag som framlagts i motionerna I: 125 och II: 137.

Enligt vad departementschefen anført har önskemål om en större platsmarginal än propositionens förslag innebär ansetts böra stå tillbaka med hänsyn till det hårt ansträngda läget inom andra vårdområden. Utskottet anser för sin del att hänsynen till dessa vårdbehov, exempelvis inom fångvården, icke bör få undanskymma det faktum, att den verksamhet som bedrivs inom ungdomsvårdsskoleorganisationens ram, även bortsett från den konstaterade totala platsbristen, icke kan anses tillfredsställande tillgodosedd.

Som framgår av propositionen råder en besvärande platsbrist vid de för psykiskt abnorma elever avsedda specialskolorna Lövsta och Ryagården. Socialstyrelsen har med hänvisning till att statens kommitté för sjuksjukvården även har att utreda frågan om psykopatvården avstått från att nu framlägga några förslag till lösning av platsbristen vid de nämnda skolorna. Utskottet har inhämtat att kommittén inom den närmaste tiden kommer att framlägga förslag om ett psykopatsjukhus för vuxna. Däremot ingår inte i kommitténs uppdrag att utreda frågan om vårdbehovet för de unga psykopater, som nu måste mottagas vid de nämnda skolorna. Utskottet förordar, att åtgärder vidtages för att snarast utreda denna fråga.

Med anledning av upplysningar som utskottet inhämtat angående den i propositionen berörda platsbristen vid yrkesskolorna synes ytterligare åtgärder böra övervägas för att öka platstillgången. Härvid bör även de mindre tillfredsställande differentieringsmöjligheterna ifråga om flickornas yrkesutbildning uppmärksammas. Med hänsyn till att ett stort antal platser vid skolorna bindes av elever, som varit villkorligt utskrivna men måst återtas av sociala skäl, bör det enligt utskottets mening även övervägas att öka resurserna för vård utom skolorna.

Utskottet föreslår, att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t ger tillkänna av utskottet ovan förordade åtgärder beträffande ungdomsvårdsskolorna.

Vad härefter angår skolornas personalorganisation är utskottet med hänsyn till vad departementschefen anfört om svårigheterna att besätta chefsläkartjänsten vid Lövsta icke berett biträda yrkandet i motionen II: 150 om inrättande av en tjänst som förste läkare vid skolan. Vid sådant förhållande anser utskottet att departementschefens förslag om att utbyta en vid skolan inrättad tjänst som läkare eller psykolog i Ce 29 mot en psykologbefattning i samma lönegrad även bör anstå tills vidare. På grund av vad utskottet anfört i det föregående är utskottet ej heller i övrigt berett tillstyrka att nya tjänster inrättas utöver vad departementschefen föreslagit. Utskottet avstyrker sålunda de yrkanden härom som framställts i de förut nämnda motionerna I: 125 och II: 137.

Med anledning av vad i motionerna I: 21 och II: 21 anförts om behovet av särskilda tjänster för andlig rådgivning vid ungdomsvårdsskolorna vill utskottet framhålla vikten av den uppfostrargärning som skolornas personal utför under ofta mycket svåra och pressande förhållanden. Ehuru utskottet finner motionärernas synpunkter värda beaktande, anser utskottet att det bör överlämnas åt vederbörande skolstyrelser att avgöra i vad mån särskild sådan rådgivning kan anses påkallad. Utskottet avstyrker därför motionerna.

Under återopande av det anförda får utskottet, som i övrigt inte funnit anledning till erinran mot Kungl. Maj:ts förslag, hemställa,

att riksdagen må

I. avslå motionerna I: 21 och II: 21;

II. i anledning av motionerna I: 125 och II: 137, såvitt de berör denna fråga, i skrivelse till Kungl. Maj:t giva tillkänna av utskottet förordade åtgärder beträffande ungdomsvårdsskolorna;

III. i anledning av Kungl. Maj:ts förslag ävensom med avslag å motionerna II: 150 samt I: 125 och II: 137, sistnämnda bägge motioner såvitt nu är i fråga,

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga de ändringar i personalförteckningen för statens skolor tillhörande barna- och ungdomsvården, som föranledes av vad departementschefen i statsrådsprotokollet över socialärenden för den 3 januari 1957 och utskottet förordat;

b) godkänna följande avlöningsstat för statens skolor tillhörande barna- och ungdomsvården, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1957/58:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	1 684 800
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	134 800
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal ...	2 716 000
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	1 289 400
	Summa kronor 5 825 000 ;

c) till *Statens skolor tillhörande barna- och ungdomsvården*: Avlöningar för budgetåret 1957/58 anvisa ett förslagsanslag av 5 825 000 kronor.

36:o) **Statens skolor tillhörande barna- och ungdomsvården: Omkostnader.** Kungl. Maj:t har (punkt 38, s. 136—140) föreslagit riksdagen att till Statens skolor tillhörande barna- och ungdomsvården: Omkostnader för budgetåret 1957/58 anvisa ett förslagsanslag av 3 683 500 kronor.

Anslaget är i gällande riksstat uppfört med 3 590 500 kronor.

Till reseersättningar beräknas ytterligare 9 000 kronor på grund av höjda biljettpriser och traktamentsersättningar samt ökat antal resor till följd av den utökade organisationen. Delposten till bränsle, lyse och vatten höjes med hänsyn till belastningen med 100 000 kronor. Posten till övriga expenser räknas upp med 32 000 kronor, varav 25 000 kronor på grund av den omfördelning av telefonkostnaderna som anvisats av riksräkenskapsverket och 7 000 kronor för installation av nya telefoner och ökat antal telefonsamtal.

Posten till inventarier räknas upp med 30 000 kronor till anskaffning av inventarieutrustning vid den nya sidoanstalten till Sundbo samt till en utskrivningsavdelning och ett hospits, som föreslagits skola inrättas under nästa budgetår.

Med hänsyn till belastningen och ökat elevantal ökas posten till utspisning med 125 000 kronor. Vidare ökas delposten till beklädnad med 54 000 kronor till följd av ökad beläggning och elevomsättning. Posten till elevbelöningar räknas upp med 2 000 kronor på grund av det ökade elevantalet.

Kungl. Maj:t har den 7 september 1956 godkänt ett mellan socialstyrelsen och stiftelsen Anna Lisa Lidbecks uppfostringsanstalt träffat avtal om höjning med 5 000 kronor av arrendeavgiften för vissa fastigheter upplåtna till Margretelunds yrkesskola. Delposten till diverse uppräknas i anledning därav med nämnda belopp. Dessutom höjes posten med ytterligare 26 000 kronor till hyror för en utskrivningsavdelning och ett hospits samt för kostnader avseende sidoanstalten till Sundbo. Delposten uppräknas sålunda sammanlagt med 31 000 kronor.

Departementschefen anser angeläget att möjligheterna att utackordera ungdomsvårdsskoleelever i fosterhem ökas och tillstyrker därför socialstyrelsens förslag om ökad medelsanvisning med 36 000 kronor för placering av ytterligare 20 elever i s. k. kontrollerad familjevård. Vidare räknas posten upp med 24 000 kronor på grund av ökat antal villkorligt utskrivna elever. Posten till eftervård och utackordering ökas sålunda med sammanlagt 60 000 kronor.

Genom beslut den 7 december 1956 har Kungl. Maj:t bl. a. förordnat, att byggnadsbeståndet vid statens skolor tillhörande barna- och ungdomsvården fr. o. m. budgetåret 1957/58 skall ställas under byggnadsstyrelsens vård och förvaltning. Till följd därav kommer medel till underhåll av nämnda byggnadsbestånd under nästa budgetår att äskas i annat sammanhang. Delposten till underhåll av byggnader anses därför kunna utgå och anslaget minskas med det belopp som för innevarande budgetår anvisats för ändamålet eller 350 000 kronor.

I enlighet med vad således förordats ökas anslaget med 93 000 kronor och uppföres alltså med 3 683 500 kronor.

I de under punkten 35 nämnda likalydande *motionerna I: 125* och *II: 137* har — såvitt nu är i fråga — hemställts, att riksdagen måtte till Statens skolor tillhörande barna- och ungdomsvården: Omkostnader för budgetåret 1957/58 anvisa ett förslagsanslag av 3 841 000 kronor.

Beträffande motiveringen för yrkandet får utskottet hänvisa till motionen *II: 137*.

Utskottet. Åberopande vad utskottet anfört under föregående punkt avstyrker utskottet de nämnda motionerna jämväl i vad de berör förevarande anslag. På grund härav och då utskottet inte funnit anledning till erinran mot Kungl. Maj:ts förslag, hemställer utskottet,

att riksdagen må med bifall till Kungl. Maj:ts förslag samt med avslag å motionerna *I: 125* och *II: 137*, såvitt nu är i fråga, till *Statens skolor tillhörande barna- och ungdomsvården: Omkostnader* för budgetåret 1957/58 anvisa ett förslagsanslag av 3 683 500 kronor.

37:o) Statens skolor tillhörande barna- och ungdomsvården: Engångsanskaffning av inventarier m. m. Kungl. Maj:t har (punkt 39, s. 140 och 141) föreslagit riksdagen att till Statens skolor tillhörande barna- och ungdomsvården: Engångsanskaffning av inventarier m. m. för budgetåret 1957/58 anvisa ett reservationsanslag av 45 000 kronor.

För innevarande budgetår har medel till anskaffning av inventarier och annan utrustning i samband med om- och tillbyggnad av ungdomsvårds-

skolor anvisats under reservationsanslaget Statens skolor tillhörande barna- och ungdomsvården: Byggnadsarbeten m. m. Sedan Kungl. Maj:t den 7 december 1956 föreskrivit, att fr. o. m. den 1 juli 1957 bl. a. fastighetsbeståndet vid ungdomsvårdsskolorna med visst undantag skall upptagas till redovisning under statens fastighetsfond kommer anslag till byggnadsarbeten vid skolorna för nästa budgetår att äskas under kapitalbudgeten. Anslag till anskaffning av inventarier och annan utrustning i anslutning till ifrågavarande byggnadsarbeten bör liksom hittills anvisas under driftbudgeten. Rubriken å anslaget föreslås ändrad till Statens skolor tillhörande barna- och ungdomsvården: Engångsanskaffning av inventarier m. m.

Departementschefen föreslår i annat sammanhang att anslag anvisas under kapitalbudgeten för vissa byggnadsarbeten vid bl. a. Eknäs, Långanäs och Lövsta. I anslutning därtill anses, såsom socialstyrelsen föreslagit, 45 000 kronor böra beviljas för anskaffning av inventarier och annan utrustning till Eknäs och Långanäs. Däremot är departementschefen inte beredd tillstyrka medelsanvisning till inventarier och installation av telefonväxel vid Lövsta.

I de under punkten 35 nämnda likalydande *motionerna I: 125 och II: 137* har — såvitt nu är i fråga — hemställts, att riksdagen måtte till Statens skolor tillhörande barna- och ungdomsvården: Engångsanskaffning av inventarier m. m. för budgetåret 1957/58 anvisa ett reservationsanslag av 109 000 kronor.

Beträffande motiveringen för yrkandet hänvisas till motionen II: 137.

Utskottet. Av samma skäl som anförts under punkten 35 avstyrker utskottet ifrågavarande motionsyrkande. Med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förslag hemställer utskottet alltså,

att riksdagen må med bifall till Kungl. Maj:ts förslag samt med avslag å *motionerna I: 125 och II: 137*, såvitt nu är i fråga, till *Statens skolor tillhörande barna- och ungdomsvården: Engångsanskaffning av inventarier m. m.* för budgetåret 1957/58 anvisa ett reservationsanslag av 45 000 kronor.

38:o) **Utbildning av personal vid skolor tillhörande barna- och ungdomsvården.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 40, s. 142 och 143), vilket innebär en med 26 000 kronor ökad medelsanvisning med hänsyn till att utbildningsverksamheten föreslås utvidgad till att avse två kurser om tre veckor vardera, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Utbildning av personal vid skolor tillhörande barna- och ungdomsvården* för budgetåret 1957/58 anvisa ett reservationsanslag av 41 000 kronor.

39:o) **Bidrag till inrättande av inackorderingshem m. m.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 41, s. 143 och 144) och under erinran, att anslaget, som i gällande riksstat uppförts med ett belopp av 20 500 kronor, med hänsyn till förefintlig reservation ansetts kunna för nästa budgetår upptagas med allenast formellt belopp, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Bidrag till inrättande av inackorderingshem m. m.* för budgetåret 1957/58 anvisa ett reservationsanslag av 100 kronor.

40:o) **Ersättning till inackorderingshem för driftförluster m. m.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 42, s. 144 och 145), vilket innebär en minskning av anslaget med 34 000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Ersättning till inackorderingshem för driftförluster m. m.* för budgetåret 1957/58 anvisa ett reservationsanslag av 80 000 kronor.

41:o) **Bidrag till frälsningsarméns flickhem.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 43, s. 145), vilket innebär oförändrad medelsanvisning, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Bidrag till frälsningsarméns flickhem* för budgetåret 1957/58 anvisa ett anslag av 3 000 kronor.

Nykterhetsvård

42:o) **Statens vårdanstalt å Svartsjö för alkoholmissbrukare: Avlöningar.** Kungl. Maj:t har (punkt 44, s. 146—152) föreslagit riksdagen att dels godkänna av departementschefen förordad avlöningsstat för statens vårdanstalt å Svartsjö för alkoholmissbrukare, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1957/58, dels ock till Statens vårdanstalt å Svartsjö för alkoholmissbrukare: Avlöningar för nämnda budgetår anvisa ett förslagsanslag av 1 004 000 kronor.

Anslaget är i gällande riksstat uppfört med 863 000 kronor.

Departementschefen förordar, att medel anvisas för en förmanstjänst i Cg 12 samt — för biträde åt anstaltens maskinist — en tjänst som reparatör i samma lönegrad. Psykiaterarvodet föreslås höjt med 2 000 kronor. Vidare förordas, att en tjänst som ekonomibiträde i Cg 5 extra ordinariesättes.

För höjning av vissa arvoden beräknas ett belopp av 2 700 kronor.

Enligt nykterhetsvårdsutredningens beräkningar skulle personalorganisationen i anledning av tillkomsten av en av riksdagen förra året beslutad

ny vårdavdelning behöva förstärkas med åtta tjänster. Departementschefen tillstyrker, att personalen utökas med följande sju befattningshavare: en assistent i Cg 20, en yrkesmästare och en förste förman, båda i Cg 14, tre förmän i Cg 12 och ett ekonomibiträde i Cg 5.

Därjämte föreslås att anslaget höjes med 6 000 kronor för obekvämhets-tillägg och 9 000 kronor för vikarier, övertidsersättningar m. m. För löne-klassuppflyttningar och omräkning av posten till rörligt tillägg beräknas ökad medelsanvisning med 1 600 resp. 33 000 kronor.

Vad departementschefen föreslagit föranleder en ökning av medelsbe-hovet under anslaget med 141 000 kronor.

Utskottet har inte funnit anledning till erinran mot Kungl. Maj:ts för-slag och hemställer sålunda,

att riksdagen må

a) godkänna följande avlöningsstat för statens vårdanstalt å Svartsjö för alkoholmissbrukare, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1957/58:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	379 600
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t	19 760
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal, <i>för-slagsvis</i>	383 000
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	221 640

Summa kronor 1 004 000;

b) till *Statens vårdanstalt å Svartsjö för alkoholmissbru-kare: Avlöningar* för budgetåret 1957/58 anvisa ett förslags-anslag av 1 004 000 kronor.

43:o) **Statens vårdanstalt å Svartsjö för alkoholmissbrukare: Omkost-nader.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 45, s. 152—155), vilket innebär en ökning av anslaget med 230 000 kronor till följd av ökat medelsbehov under flertalet anslagsposter, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Statens vårdanstalt å Svartsjö för alko-holmissbrukare: Omkostnader* för budgetåret 1957/58 anvisa ett förslagsanslag av 800 900 kronor.

44:o) **Statens inom fångvårdsorganisationen anordnade vårdanstalt för alkoholmissbrukare: Avlöningar.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 46, s. 155 och 156), vilket innebär en uppräknig av anslaget med 2 300 kronor till rörligt tillägg, hemställer utskottet,

att riksdagen må

a) godkänna följande avlöningsstat för statens inom fångvårdsorganisationen anordnade vårdanstalt för alkoholmissbrukare, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1957/58:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i> ...	23 700
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	590
3. Avlöningar till icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	19 600
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	13 110
	<hr/>
	Summa kronor 57 000 ;

b) till *Statens inom fångvårdsorganisationen anordnade vårdanstalt för alkoholmissbrukare: Avlöningar* för budgetåret 1957/58 anvisa ett förslagsanslag av 57 000 kronor.

45:o) **Statens inom fångvårdsorganisationen anordnade vårdanstalt för alkoholmissbrukare: Omkostnader.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 47, s. 156 och 157), vilket innebär en med 5 700 kronor ökad medelsanvisning, varav 200 kronor till reseersättningar, 4 000 kronor till vårdkostnader samt 1 500 kronor till omkostnader för utskrivna och permitterade, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Statens inom fångvårdsorganisationen anordnade vårdanstalt för alkoholmissbrukare: Omkostnader* för budgetåret 1957/58 anvisa ett förslagsanslag av 18 500 kronor.

46:o) **Statens inom sinnessjukvårdsorganisationen anordnade vårdanstalt för alkoholmissbrukare: Avlöningar.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 48, s. 157 och 158), vilket innebär en anslagshöjning med 14 000 kronor med hänsyn till de under år 1956 genomförda lönehöjningarna, hemställer utskottet,

att riksdagen må

a) godkänna följande avlöningsstat för statens inom sinnessjukvårdsorganisationen anordnade vårdanstalt för alkoholmissbrukare, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1957/58:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	94 000
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	1 600

3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal, förslagsvis	62 000
4. Rörligt tillägg, förslagsvis	46 400
	Summa kronor 204 000;

b) till *Statens inom sinnessjukvårdsorganisationen anordnade vårdanstalt för alkoholmissbrukare*: Avlöningar för budgetåret 1957/58 anvisa ett förslagsanslag av 204 000 kronor.

47:o) **Statens inom sinnessjukvårdsorganisationen anordnade vårdanstalt för alkoholmissbrukare: Omkostnader.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 49, s. 158 och 159), vilket innebär en med 15 400 kronor ökad medelsanvisning i anslutning till belastningen, hemställer utskottet, att riksdagen må till *Statens inom sinnessjukvårdsorganisationen anordnade vårdanstalt för alkoholmissbrukare: Omkostnader* för budgetåret 1957/58 anvisa ett förslagsanslag av 84 800 kronor.

48:o) **Statens vårdanstalt å Venngarn för alkoholmissbrukare: Avlöningar.** Kungl. Maj:t har (punkt 50, s. 159—165) föreslagit riksdagen att dels godkänna av departementschefen förordad avlöningsstat för statens vårdanstalt å Venngarn för alkoholmissbrukare, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1957/58, dels ock till Statens vårdanstalt å Venngarn för alkoholmissbrukare: Avlöningar för nämnda budgetår anvisa ett förslagsanslag av 793 600 kronor.

Anslaget är i gällande riksstat uppfört med 681 600 kronor.

Departementschefen anför, att sedan riksdagen numera godkänt det i propositionen 1956: 195 framlagda förslaget om utökning av anstalten med en provisorisk vårdavdelning om 30 platser, bör anslagsberäkningen grundas på den förutsättningen, att platsantalet vid anstalten genom denna utökning och bibehållande av nuvarande överbeläggning under nästa budgetår skall komma att uppgå till i det närmaste 170.

En sjukskötersketjänst i Ce 14 föreslås utbytt mot en överskötersketjänst i Ce 15. Därvid bör en befattning som översköterska i Cg 15 in dragas. Vidare föreslås, att en tjänst som förste förman i Ce 14 inrättas i stället för en befattning som uppsyningsman i Ce 16 samt att nuvarande arvode för kuratorsgöromål utbytes mot en kuratorstjänst i lönegrad 18, vilken tills vidare bör uppföras på extra stat.

För höjning av vissa arvoden beräknas ett belopp av 1 800 kronor.

Med anledning av utökningen av platsantalet föreslås, att anstaltens personalorganisation förstärkes med följande befattningar utöver de nyss angivna, nämligen en assistent i Cg 19, en förste förman i Cg 14, sex för-

män och en biträdande köksföreståndare, alla i Cg 12, ett kanslibitråde i Cg 11 och ett extra biträde i reglerad befordringsgång.

Därutöver anses anslaget böra höjas med 13 000 kronor för obekvämlighetstillägg och 12 000 kronor för vikarier, övertidsersättningar m. m. Anstaltsstyrelsens beräkning av medelsbehovet under omräkningsposterna godtages.

De i det föregående framlagda förslagen påkallar, med beaktande av att för innevarande budgetår ett belopp av 55 000 kronor beräknats under anslaget för tillfällig personalökning, en anslagshöjning med 112 000 kronor.

Utskottet får med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förslag hemställa, att riksdagen må

a) godkänna följande avlöningsstat för statens vårdanstalt å Venngarn för alkoholmissbrukare, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1957/58:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i> 203 800	
2. Avlöningar till icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i> 413 800	
3. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	176 000
	Summa kronor 793 600;

b) till *Statens vårdanstalt å Venngarn för alkoholmissbrukare: Avlöningar* för budgetåret 1957/58 anvisa ett förslagsanslag av 793 600 kronor.

49:o) **Statens vårdanstalt å Venngarn för alkoholmissbrukare: Omkostnader.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 51, s. 165—168), vilket innebär en ökning av anslaget med 190 900 kronor med hänsyn till utökningen av platsantalet m. m., hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Statens vårdanstalt å Venngarn för alkoholmissbrukare: Omkostnader* för budgetåret 1957/58 anvisa ett förslagsanslag av 647 400 kronor.

50:o) **Statens vårdanstalt å Haknäs för alkoholmissbrukare: Avlöningar.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 52, s. 168 och 169), vilket innebär en uppräknings av anslaget med 2 700 kronor för utgiftsökningar av automatisk karaktär, hemställer utskottet,

att riksdagen må

a) godkänna följande avlöningsstat för statens vårdanstalt å Haknäs för alkoholmissbrukare, att tillämpas under budgetåret 1957/58:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i> ...	23 300
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t	3 000
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	20 200
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	12 200
	Summa kronor 58 700;

b) till *Statens vårdanstalt å Haknäs för alkoholmissbrukare: Avlöningar* för budgetåret 1957/58 anvisa ett förslagsanslag av 58 700 kronor.

51:o) **Statens vårdanstalt å Haknäs för alkoholmissbrukare: Omkostnader.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 53, s. 169 och 170), vilket innebär oförändrad medelsanvisning, hemställer utskottet, att riksdagen må till *Statens vårdanstalt å Haknäs för alkoholmissbrukare: Omkostnader* för budgetåret 1957/58 anvisa ett förslagsanslag av 34 500 kronor.

52:o) **Bidrag till anordnande av erkända vårdanstalter för alkoholmissbrukare m. m.** Kungl. Maj:t har (punkt 54, s. 170—180) föreslagit riksdagen att dels godkänna av departementschefen förordade grunder för bidrag till anordnande av erkända och enskilda vårdanstalter för alkoholmissbrukare, att tillämpas fr. o. m. den 1 juli 1957, dels ock till Bidrag till anordnande av erkända vårdanstalter för alkoholmissbrukare m. m. för budgetåret 1957/58 anvisa ett reservationsanslag av 2 600 000 kronor.

Under denna rubrik har å riksstaten för innevarande budgetår anvisats ett reservationsanslag av 100 000 kronor. Vidare har å tilläggsstat I till samma riksstat för ändamålet anvisats ett belopp av 900 000 kronor.

Från anslaget utgår bidrag till anordnande av erkända vårdanstalter för alkoholmissbrukare och av inackorderingshem för omhändertagande av alkoholmissbrukare under fritiden. Bidragen utgår med högst följande belopp per vårdplats, nämligen för erkänd vårdanstalt 4 500 kronor vid nybyggnad och eljest 3 500 kronor samt för inackorderingshem 2 300 kronor vid nybyggnad och 1 700 kronor i annat fall.

Departementschefen lämnar inledningsvis följande redogörelse för den aktuella situationen på anstaltsvårdens område samt för vissa mera allmänna överväganden rörande anstaltsväsendets utbyggnad under det närmaste året.

I propositionen 1956:195 har lämnats en redogörelse för utvecklingen av bristen på anstaltsplatser för alkoholmissbrukare under tiden 1 oktober 1955—1 oktober 1956, till vilken jag torde få hänvisa. Här må blott kon-

stateras, att ifrågavarande redogörelse utvisar en fortgående kraftig ökning av platsbristen och att denna, mätt i antalet vårdfall som inte kunnat beredas plats, den 1 oktober 1956 uppgick till 760. För att omedelbart tillgodose vårdbehovet för dessa vårdfall skulle platsantalet vid nämnda tidpunkt ha behövt ökas till i runt tal 2 100.

Storleken av platsbehovet är i första hand beroende av antalet ansökningar om vårdplats och vårdtidens längd. Med utgångspunkt från att vårdtiden kommer att åtminstone t. v. vara i stort sett oförändrad, är utvecklingen beträffande platsansökningarna av väsentlig betydelse vid en bedömning av det sannolika platsbehovet under den närmaste framtiden. Antalet platsansökningar, som år 1954 var omkring 1 600 eller 400 per kvartal, har under de tre första kvartalen år 1956 uppgått till resp. 671, 700 och 760. Frekvensen av dessa ansökningar är huvudsakligen beroende av hur många beslut om intagning på anstalt, som meddelas av länsstyrelserna. Antalet sådana beslut utgjorde under år 1954 1 464, motsvarande 366 beslut per kvartal, under det att motsvarande tal för de tre första kvartalen 1956 varit resp. 715, 693 och 781. På grundval av det nu tillgängliga siffermaterialet torde det inte vara möjligt att göra några bestämda antaganden rörande den fortsatta frekvensen av platsansökningar. Det torde emellertid inte vara orealistiskt att antaga, att ökningstakten skall komma att minska och att ökningen kanske småningom kommer att upphöra eller förbytas till en minskning. Däremot torde det inte vara möjligt att f. n. ange någon tidpunkt för sådana förändringar beträffande utvecklingen av antalet platsansökningar.

Vid ett försök att bedöma behovet av vårdplatser måste hänsyn tagas till vissa andra omständigheter än de nu nämnda. Sälunda bör beaktas, att vårdtiden för de intagna som regel är betydligt kortare än ett år. Ehuru säkra uppgifter om den faktiska genomsnittliga vårdtiden inte föreligger, torde man kunna räkna med att kapaciteten å varje vårdplats motsvarar mer än ett vårdfall per år. En sådan utökning av platsantalet å anstalterna, att samtliga vårdfall omedelbart kunde beredas plats, skulle därför — om antalet vårdfall icke fortsätter att öka — innebära en överdimensionering av anstaltsorganisationen. Härtill kommer, att jag i det följande framlägger förslag om att anordningsbidrag skall kunna utgå även till enskilda vårdanstalter för alkoholmissbrukare. Om detta förslag bifalles torde man kunna emotse ett visst tillskott av platser å sådana anstalter, varigenom trycket på de allmänna anstalterna skulle i någon mån minskas. Det är vidare angeläget, att icke blott anstaltsvården utan även den öppna nykterhetsvården utvecklas ytterligare. Jag ämnar därför vid behandlingen av frågan om statsbidrag till de kommunala nykterhetsnämnderna lägga fram förslag i syfte att stimulera till en fortsatt intensifiering av den öppna vården. En sådan intensifiering är bl. a. ägnad att åtminstone på längre sikt leda till en minskning av behovet av anstaltsvård.

Med ledning av de synpunkter, som angivits i det föregående, synes såsom mål för anstaltsorganisationens utbyggnad under nästa budgetår böra uppställas en utökning av platsantalet å de allmänna anstalterna till omkring 2 000.

Platsantalet å de allmänna anstalterna uppgick den 1 oktober 1955 till 1 089 och har därefter utökats med drygt 300 platser, varjämte under innevarande vinterhalvår ytterligare ca 100 platser finns anordnade å den förhyrda semesteranläggningen Örenäs. Sedan 1956 års riksdag bifallit de i den förut nämnda propositionen nr 195 framlagda förslagen finns medel

tillgängliga för sådan ytterligare utökning, att platsantalet skulle kunna ökas till omkring 1 650, häri icke inräknat platserna å Örenäs. För att öka platsantalet i enlighet med den nyss angivna målsättningen skulle sålunda erfordras ett tillskott av ytterligare 350 platser. Nykterhetsvårdsutredningen har nyligen avgivit förslag om anordnande av en ny statlig vårdanstalt med 100 platser å Gudhems kungsgård. Förslaget är föremål för prövning inom socialdepartementet och jag räknar med att proposition i ämnet senare skall kunna föreläggas årets riksdag. Den planerade nya erkända anstalten Stornäset på Alnö, som är avsedd att inrymma 60 platser och för vars anordnande 1956 års riksdag anvisat ett låneanslag av 568 000 kronor, beräknas bli färdigställd under budgetåret 1957/58. Vidare kan ett 20-tal nya platser beräknas tillkomma vid bifall till vad jag senare denna dag ämnar föreslå i fråga om anslag till lån till nybyggnader vid erkända anstalter. I sistnämnda sammanhang kommer jag vidare att föreslå, att ett särskilt lån beviljas till anordnande av en ny erkänd anstalt, benämnd Pålyckeheimet, med 50 platser. Större delen av detta platstillskott ingår emellertid redan i den förut angivna utökningen av platsantalet till 1 650. För att täcka återstoden av det förut beräknade platsbehovet skulle behöva tillkomma ytterligare omkring 150 platser. Jag utgår från att dessa platser skall kunna anordnas vid erkända anstalter och förordar, att medel härför anvisas för nästa budgetår.

Departementschefen övergår därefter till de föreliggande förslagen.

Vad först angår socialstyrelsens förslag om höjning av anordningsbidragen finner departementschefen det uppenbart, att de nuvarande bidragsbeloppen, 4 500 kronor per plats vid nybyggnad och 3 500 kronor eljest, är helt otillräckliga mot bakgrunden av de faktiska anordningskostnaderna och med hänsyn till att något tillskott av medel utöver statsbidraget som regel inte är att påräkna. Departementschefen förordar därför i enlighet med socialstyrelsens förslag, att bidragsbeloppen höjes provisoriskt i avvaktan på nykterhetsvårdsutredningens fortsatta arbete, som avser bl. a. frågan om finansieringen av kostnaderna för anordnande av nya anstalter. I fråga om storleken av platsbidraget förordas, att detta bestämmes till högst 10 000 kronor, varvid emellertid möjlighet bör finnas för Kungl. Maj:t att om särskilda skäl föreligger bevilja högre bidrag, dock högst det av socialstyrelsen föreslagna beloppet, 15 000 kronor. Såsom nykterhetsvårdsutredningen framhållit, bör varje projekt avseende anstalt av permanent natur noga prövas i fråga om anstaltens infogande i den framtida vårdorganisationen. Departementschefen är medveten om att de av honom förordade bidragsbeloppen inte är tillräckliga vid mera kostnadskrävande företag. Det torde emellertid få förutsättas, att medel till sådana företag får, liksom skett i vissa fall, lämnas i form av statslån och att förslag härom får i vanlig ordning föreläggas riksdagen.

Medelsbehovet för att täcka det förut beräknade behovet av 150 nya vårdplatser vid erkända anstalter uppgår, beräknat efter ett bidrag av 10 000 kronor per plats, till 1 500 000 kronor. Vid bifall till förslaget

om att bidrag i vissa fall skall kunna utgå med upp till 15 000 kronor per plats anses medelsbehovet för dessa 150 platser böra beräknas till 1 700 000 kronor. Det för den förut nämnda erkända anstalten Stornäset anvisade låneanslaget har beräknats från den utgångspunkten, att till anstalten skulle utgå anordningsbidrag med 210 000 kronor, vilket belopp torde erfordras under nästa budgetår. För anordningsbidrag till erkända anstalter beräknas sålunda för budgetåret 1957/58 1 910 000 kronor eller avrundat 1 900 000 kronor.

Till enskilda vårdanstalter för alkoholmissbrukare utgår bidrag till driftkostnaderna enligt samma grunder som beträffande erkända anstalter men möjlighet att bevilja anordningsbidrag saknas. Nykterhetsvårdsutredningen har nu föreslagit, att anordningsbidrag skall få utgå även till enskilda anstalter, dock endast tills vidare i avbidan på de förslag till nya statsbidragsbestämmelser för nykterhetsvården, vartill utredningens fortsatta arbete kan föranleda. F. n. finns endast en enskild anstalt. Utredningen räknar med att den föreslagna nya bidragsmöjligheten skall få en stimulerande effekt och leda till att nya enskilda anstalter kommer till stånd. De f. n. starkt begränsade vårdmöjligheterna för dem som frivilligt söker anstaltsvård skulle härigenom ökas. Departementschefen anser sig böra i princip tillstyrka utredningens förslag om anordningsbidrag till enskilda vårdanstalter.

I fråga om detaljerna i förslaget anföres följande. Utredningen har föreslagit, att kretsen av bidragstagare begränsas till landsting, kommuner och stiftelser med anknytning till landsting, kommun eller länsnykterhetsnämnd. Med anledning härav har socialstyrelsen framfört önskemål om att bidrag skall kunna utgå även till stiftelser utan sådan anknytning. Departementschefen erinrar om den ordning som gäller för prövning av nya erkända anstalter. Denna prövning innebär bl. a., att en detaljerad plan för anstalten och dess verksamhet granskas, varefter Kungl. Maj:t fastställer särskilda bestämmelser för anstalten. I de fall där huvudmannen utgöres av en särskild stiftelse fastställs även dess stadgar av Kungl. Maj:t. Departementschefen anser det lämpligt att tillkomsten av nya enskilda anstalter prövas på i huvudsak samma sätt. Den av utredningen föreslagna inskränkande bestämmelsen torde därigenom bli obehövlig.

Bidragsbeloppen skulle enligt utredningens förslag vara lika stora för enskilda som för erkända anstalter. I gällande bidragskungörelse finns intagen en föreskrift om att statsbidraget icke må överstiga vad som från annat håll tillskjutes, såframt ej särskilda skäl föreligger därtill. Då det gäller anordnande av enskild anstalt torde, liksom beträffande inackoreringshem, i allmänhet tillräcklig anledning inte finnas att göra undantag från nämnda föreskrift. På grund därav och med hänsyn till att anordningskostnaderna för enskild anstalt i flertalet fall torde kunna beräknas bli lägre än för erkänd anstalt, anser departementschefen att bidrag till

anordnande av enskild anstalt bör utgå med högst 5 000 kronor per plats. De nya bidragsbestämmelserna bör träda i kraft den 1 juli 1957.

Närmare underlag för beräkning av behovet av medel för anordningsbidrag till enskilda vårdanstalter saknas. I enlighet med nykterhetsvårdsutredningens förslag förordas att för ändamålet ett belopp av 500 000 kronor inräknas under förevarande anslag för nästa budgetår.

Vad slutligen angår frågan om anordningsbidrag till inackorderingshem godtages socialstyrelsens förslag, att ett belopp av 200 000 kronor beräknas härför, motsvarande bidragsbehovet för ett hundratal nya platser.

Det sammanlagda behovet av medel under nästa budgetår för anordningsbidrag till erkända och enskilda vårdanstalter för alkoholmissbrukare samt inackorderingshem för omhändertagande av alkoholmissbrukare under fritiden skulle vid bifall till vad departementschefen förordat uppgå till 2 600 000 kronor.

I förevarande sammanhang har utskottet till behandling förehått

dels två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av fru *Sjöström-Bengtsson* och herr *Bergman* (I: 100) och den andra inom andra kammaren av fru *Sjövall* och herr *Kristenson* i Göteborg (II: 139), i vilka — såvitt nu är i fråga — har hemställts, att i motionerna nämnda nya typer av kommunala polikliniker, med slutna vårdmöjligheter knutna till dem, skall erkännas som alkoholistvårdande enheter och därigenom bli statsbidragsberättigade för såväl anordning som drift efter samma normer som sker för nykterhetsnämndernas verksamhet, samt att anordningsbidrag för inackorderingshem i likhet med i statsverkspropositionen föreslaget bidrag till enskilda vårdanstalter skall utgå med 5 000 kronor per vårdplats,

dels två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herrar *Lindblom* och *Sundelin* (I: 356) och den andra inom andra kammaren av herr *Rimmerfors m. fl.* (II: 338), i vilka har hemställts, att riksdagen måtte besluta att statsbidrag skall utgå med högst 75 % av kostnaderna för anordnande av inackorderingshem för alkoholmissbrukare, alternativt att sådant bidrag efter Kungl. Maj:ts för varje särskilt fall givna bemyndigande må kunna utgå med högst 15 000 kronor per vårdplats,

dels två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herr *Hermansson m. fl.* (I: 99) och den andra inom andra kammaren av herr *Svensson* i Kungälv *m.fl.* (II: 134), i vilka har föreslagits, att riksdagen måtte besluta att under anslaget till anordnande av erkända vårdanstalter för alkoholmissbrukare m. m. föreslagna bestämmelser rörande anordningsbidrag till enskilda vårdanstalter måtte gälla retroaktivt från den 1 januari 1957,

dels två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren

av herr *Englund m. fl.* (I: 174) och den andra inom andra kammaren av herr *Hamrin* i Jönköping *m. fl.* (II: 337), i vilka har hemställts, att riksdagen måtte besluta att anordningsbidrag till enskilda vårdanstalter för alkoholmissbrukare får utgivas till anstalt av detta slag, vilken tillkommit under tiden 1 januari—1 juli 1957,

dels ock två likalydande motioner, väckta, den ena inom första kammaren av herr *Bengtson m. fl.* (I: 175) och andra inom andra kammaren av herr *Gustafsson* i Borås *m. fl.* (II: 339), i vilka har hemställts att det statliga anordningsbidraget till inackorderingshem för alkoholmissbrukare bestämmes till högst 75 % av de godkända kostnaderna för sådant hems ordnande.

Beträffande de skäl, motionärerna anfört till stöd för sina yrkanden, hänvisas till motionerna II: 139, II: 338, II: 134, II: 337 och I: 175.

Utskottet. Såsom mål för anstaltsorganisationens uppbyggnad under nästa budgetår har departementschefen uppställt en utökning av platsantalet å de allmänna anstalterna till omkring 2 000, vilket antal i huvudsak motsvarar det beräknade platsbehovet den 1 oktober 1956. Genom vidtagna och planerade åtgärder beräknas platsantalet, som ett år tidigare utgjorde 1 089, kunna ökas till omkring 1 850. Enligt den angivna målsättningen skulle sålunda behöva tillkomma ytterligare 150 platser, vilka förutsättes kunna anordnas vid erkända anstalter under nästa budgetår. Utskottet, som med tillfredsställelse konstaterat den förbättrade situationen i fråga om tillgången på platser, tillstyrker att medel anvisas för att möjliggöra den av departementschefen föreslagna utbyggnaden.

I avvaktan på att nykterhetsvårdsutredningen skall hinna utreda frågan om finansieringen av kostnaderna för anordnande av nya anstalter föreslås i propositionen att anordningsbidragen till erkända vårdanstalter höjes till högst 10 000 kronor per plats, dock med möjlighet för Kungl. Maj:t att om särskilda skäl föreligger bevilja bidrag upptill högst 15 000 kronor. Med hänsyn till vad departementschefen anfört om otillräckligheten av nuvarande bidragsbelopp tillstyrker utskottet även detta förslag.

Som framgår av propositionen saknas möjlighet att bevilja anordningsbidrag till enskilda vårdanstalter för alkoholmissbrukare. Utskottet anser i likhet med departementschefen att nuvarande mycket begränsade vårdmöjligheter för dem som frivilligt söker anstaltsvård bör ökas och biträder därför förslaget att anordningsbidrag skall kunna utgå även till sådan anstalt. I fråga om storleken av bidraget tillstyrker utskottet att detta bestämmes till högst 5 000 kronor per plats.

Enligt propositionens förslag skall de nya bestämmelserna träda i kraft den 1 juli 1957. I motionerna I: 99 och II: 134 samt I: 174 och II: 337 yrkas att bidrag skall kunna utgå till enskilda anstalter som tillkommit

fr. o. m. den 1 januari 1957. Utskottet är av principiella skäl icke berett tillstyrka motionärernas förslag i vidare mån än att det synes böra få ankomma på Kungl. Maj:t att efter närmare prövning av omständigheterna och föreliggande behov i de enskilda fallen besluta om bidrag till anstalter som tillkommit efter den 1 januari men före den 1 juli 1957.

Beträffande anordningsbidragen till inackorderingshem förutsattes i propositionen ingen ändring av de nuvarande bidragsbeloppen, vilka utgår med 2 300 kronor per plats vid nybyggnad och med 1 700 kronor i annat fall. I motionerna I: 100 och II: 139 föreslås att platsbidraget i likhet med det föreslagna bidraget till enskilda anstalter bestämmas till 5 000 kronor, medan i motionerna I: 356 och II: 338 samt I: 175 och II: 339 yrkas att bidraget skall utgå med högst 75 % av de godkända kostnaderna. I förstnämnda bägge motioner yrkas alternativt att bidraget får utgå med högst 15 000 kronor per plats.

Enligt vad såväl socialstyrelsen som motionärerna anfört finns det numera på många håll i landet stort intresse för att anordna inackorderingshem. Det kan därför enligt utskottets mening synas motiverat att genom en höjning av bidragen stimulera till fortsatt utbyggnad av verksamheten. Socialstyrelsen har emellertid icke framlagt något förslag härom. Då det vidare ingår i nykterhetsvårdsutredningens uppdrag att utreda även denna fråga är utskottet inte berett förorda någon åtgärd i anledning av motionärernas förslag. Utskottet avstyrker sålunda förevarande motionsyrkanden.

Som ett led i åtgärderna att ytterligare utveckla den öppna vården föreslås i motionerna I: 100 och II: 139 att alkoholistpolikliniker som anordnas av kommunerna skall i statsbidragshänseende erkännas som särskilda enheter och som sådana kunna erhålla såväl anordningsbidrag som bidrag till driftkostnader.

Enligt utskottets mening kan någon tvekan ej gärna råda om värdet av en utbyggnad av denna vårdform, vilket även skulle bidra till att avlasta sjukhusen från alkoholistvårdsfall. Såsom framgår av motionerna kan statsbidrag nu utgå till dylika kliniker inom ramen för de bidrag som beviljas till nykterhetsnämndernas kostnader. Frågan om vilka kostnader för en klinik som skall berättiga till statsbidrag är emellertid oklar. Av propositionen kan heller inte utläsas huruvida en sådan klinik skall kunna rymmas under begreppet enskild anstalt och sålunda komma i åtnjutande av det härför föreslagna statsbidraget. Utskottet är inte berett att utan ytterligare utredning tillstyrka motionärernas förslag men anser å andra sidan att frågan är av den vikt att den bör ges företräde framför andra på nykterhetsvårdsutredningen ankommande statsbidragsfrågor för att förslag i ämnet skall kunna föreläggas riksdagen så snart som möjligt.

Under åberopande av det anförda och då utskottet i övrigt inte funnit anledning till erinran mot Kungl. Maj:ts förslag hemställer utskottet,

att riksdagen må

I. beträffande anordningsbidrag till inackorderingshem med avslag å motionerna I: 100 och II: 139, I: 356 och II: 338 samt I: 175 och II: 339, förstnämnda bägge motioner såvitt nu är i fråga, godkänna vad utskottet anfört;

II. beträffande statsbidrag till kommunala alkoholistpolikliniker i anledning av motionerna I: 100 och II: 139, såvitt de berör denna fråga, i skrivelse till Kungl. Maj:t giva tillkänna vad utskottet anfört;

III. i anledning av Kungl. Maj:ts förslag ävensom motionerna I: 99 och II: 134 samt I: 174 och II: 337

a) godkänna de av departementschefen i statsrådsprotokollet över socialärenden för den 3 januari 1957 och utskottet förordade grunderna för bidrag till anordnande av erkända och enskilda vårdanstalter för alkoholmissbrukare, att tillämpas fr. o. m. den 1 juli 1957;

b) till *Bidrag till anordnande av erkända vårdanstalter för alkoholmissbrukare m. m.* för budgetåret 1957/58 anvisa ett reservationsanslag av 2 600 000 kronor.

53:o) Bidrag till driftkostnader vid erkända och enskilda vårdanstalter för alkoholmissbrukare m. m. Kungl. Maj:t har (punkt 55, s. 180—185) föreslagit riksdagen att dels godkänna av departementschefen förordade grunder för bidrag till driftkostnader vid erkända och enskilda vårdanstalter för alkoholmissbrukare, att tillämpas fr. o. m. den 1 juli 1957, dels bemyndiga Kungl. Maj:t att under budgetåret 1957/58 från förevarande anslag lämna speciella bidrag till inventarieanskaffning m. m. för utökning av platsantalet vid erkända vårdanstalter för alkoholmissbrukare genom förhyrning av befintliga fastigheter eller genom anordnande av provisoriska förlägningsutrymmen, dels ock till *Bidrag till driftkostnader vid erkända och enskilda vårdanstalter för alkoholmissbrukare m. m.* för budgetåret 1957/58 anvisa ett förslagsanslag av 11 800 000 kronor.

Anslaget är i gällande riksstat uppfört med 6 100 000 kronor.

Från anslaget utgår bidrag till driftkostnader vid erkända och enskilda vårdanstalter för alkoholmissbrukare, ersättning för vissa särskilda vårdkostnader vid sådana anstalter, bidrag till driftkostnader vid inackorderingshem för omhändertagande av alkoholmissbrukare under fritiden samt bidrag till kostnader för familjevård av alkoholmissbrukare. Enligt särskilt bemyndigande av riksdagen kan vidare från anslaget under budgetåret 1956/57 utgå bidrag till anskaffande av inventarier m.m. för anordnande av provisoriska vårdplatser.

Departementschefen anför att driftkostnadsbidragen till de statsunderstödda vårdanstalterna för alkoholmissbrukare är i princip avsedda att ge anstalterna full täckning för driftkostnaderna. Bidragen är emellertid numera otillräckliga vid flertalet anstalter och socialstyrelsen har därför föreslagit, att maximibeloppen för bidragen skall höjas provisoriskt i avvaktan på nykterhetsvårdsutredningens blivande översyn av bidragsbestämmelserna. Enligt styrelsens förslag skulle garantibidraget höjas från 11 till 14 kronor för dag och vårdplats samt beläggningsbidraget från 7 till 9 kronor för dag och vårdad person. Socialstyrelsen har motiverat de föreslagna bidragsbeloppen med att den kostnadsnivå, på vilken de nuvarande beloppen grundats, stigit i en omfattning som motsvarar ca 2 kronor för vårdtag samt att maximibeloppen därutöver borde ge utrymme för bl. a. avveckling av redan uppkomna driftföruster och för blivande kostnadsstegringar. Departementschefen kan inte förorda, att bidragen höjs i vidare mån än vad som påkallas av de aktuella driftkostnaderna, och föreslår, att bidragsbeloppen höjs med tillhoppa 2 kronor på sådant sätt, att garantibidraget och beläggningsbidraget höjs med vardera en krona till 12 resp. 8 kronor. De nya bidragsbeloppen föreslås gälla fr. o. m. den 1 juli 1957.

En säker beräkning av medelsbehovet beträffande driftbidrag under nästa budgetår kan inte göras, bl. a. med hänsyn till att anstaltsorganisationen befinner sig i ett skede av utbyggnad. Departementschefen föreslår med utgångspunkt från att i genomsnitt 1 400 platser kommer att finnas tillgängliga vid erkända anstalter under nästa budgetår att behovet av medel till driftbidrag och ersättning för särskilda vårdkostnader beräknas till 10 800 000 kronor.

Med hänsyn till vad departementschefen under nästföregående anslagspunkt föreslagit beträffande anordningsbidrag till enskilda vårdanstalter anses för nästa budgetår medel böra beräknas för driftbidrag till, i genomsnitt för budgetåret, ett 50-tal vårdplatser vid sådana anstalter. Ett belopp av 300 000 kronor beräknas härför.

1956 års riksdag har för tiden t. o. m. utgången av innevarande budgetår bemyndigat Kungl. Maj:t att för utökning av platsantalet genom förhyrning av befintliga fastigheter eller genom anordnande av provisoriska förläggningstrymmen lämna speciella bidrag till inventarieanskaffning m. m. från förevarande anslag. Socialstyrelsen har föreslagit, att sådant bemyndigande lämnas även för budgetåret 1957/58. Då behov av att lämna sådana särskilda bidrag torde kunna uppkomma även under nästa budgetår förordar departementschefen, att bemyndigandet förlänges att gälla ytterligare ett år. Med utgångspunkt från den begränsade användning bemyndigandet fått under innevarande budgetår — hittills har med stöd av detsamma beviljats bidrag med tillhoppa 90 600 kronor — beräknas för dylika särskilda bidrag under nästa budgetår 100 000 kronor.

Vad slutligen angår bidragen till driftkostnader vid inackorderingshem och till kostnader för familjevård har departementschefen inte funnit anledning till erinran mot socialstyrelsens beräkningar, enligt vilka medelsbehovet härför under nästa budgetår skulle uppgå till 625 000 resp. 10 000 kronor. Till grund för anslagsberäkningen anses dock kunna läggas ett till 600 000 kronor avrundat belopp.

Det sammanlagda anslagsbehovet för nästa budgetår uppgår enligt de framlagda förslagen till 11 800 000 kronor.

I två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herr *Bengtson m. fl.* (I: 176) och den andra inom andra kammaren av herr *Rimmerfors m. fl.* (II: 336), har hemställts, att det statliga garanti-bidraget till erkända vårdanstalter för alkoholmissbrukare bestämmes till högst 13 kronor och det statliga beläggningsbidraget till sådana anstalter till högst 8 kronor.

Beträffande de skäl, motionärerna anfört till stöd för yrkandet, hänvisas till motionen I: 176.

Utskottet. Den i propositionen föreslagna höjningen av driftkostnadsbidragen avser att täcka de aktuella driftkostnaderna men lämnar som motionärerna framhållit icke utrymme för avveckling av redan uppkomna förluster eller för blivande kostnadsstegringar. Då förslaget uttryckligen betecknats som ett provisorium i avvaktan på nykterhetsvårdsutredningens översyn av bidragsbestämmelserna, är utskottet icke nu berett förorda någon ytterligare höjning. Utskottet avstyrker därför motionerna.

Under återopande av det anförda får utskottet, som även i övrigt tillstyrker Kungl. Maj:ts förslag, hemställa,

att riksdagen må med bifall till Kungl. Maj:ts förslag samt med avslag å motionerna I: 176 och II: 336

a) godkänna de av departementschefen i statsrådsprotokollet över socialärenden för den 3 januari 1957 förordade grunderna för bidrag till driftkostnader vid erkända och enskilda vårdanstalter för alkoholmissbrukare, att tillämpas fr. o. m. den 1 juli 1957;

b) bemyndiga Kungl. Maj:t att under budgetåret 1957/58 från förevarande anslag lämna speciella bidrag till inventarieanskaffning m. m. för utökning av platsantalet vid erkända vårdanstalter för alkoholmissbrukare genom förhyrning av befintliga fastigheter eller genom anordnande av provisoriska förläggningsutrymmen;

c) till *Bidrag till driftkostnader vid erkända och enskilda vårdanstalter för alkoholmissbrukare m. m.* för budgetåret 1957/58 anvisa ett förslagsanslag av 11 800 000 kronor.

54:o) **Tillfälligt omhändertagande enligt lagen om nykterhetsvård m. m.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 56, s. 185), vilket innebär en anslagshöjning med 150 000 kronor med hänsyn till en förutsedd ökning av belastningen, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Tillfälligt omhändertagande enligt lagen om nykterhetsvård m. m.* för budgetåret 1957/58 anvisa ett förslagsanslag av 500 000 kronor.

55:o) **Länsnykterhetsnämnderna: Avlöningar.** Kungl. Maj:t har (punkt 57, s. 186—189) föreslagit riksdagen att dels godkänna av departementschefen förordad avlöningsstat för länsnykterhetsnämnderna, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1957/58, dels ock till Länsnykterhetsnämnderna: Avlöningar för nämnda budgetår anvisa ett förslagsanslag av 1 312 000 kronor.

Anslaget är i gällande riksstat uppfört med 1 186 000 kronor.

Såsom framgår av vad chefen för civildepartementet anfört vid anmälan av för flera huvudtitlar gemensamma frågor bör 24 tjänster som kontorsbiträde i reglerad befordringsgång utbytas mot kanslibiträdestjänster i Ce 11, en för varje länsnykterhetsnämnd.

Departementschefen förordar att arvodet till den deltidsanställda nykterhetsvårdskonsulenten i Gotlands län höjes från nuvarande 4 860 kronor till ett belopp motsvarande $\frac{2}{3}$ av lönen i 21 löneklassen eller 9 080 kronor. Vid tillsättande av denna arvodestjänst bör det övervägas, huruvida det kan vara möjligt och lämpligt att med densamma förena annan deltids-tjänst.

Tre nya tjänster som nykterhetsvårdsassistent, avsedda för Kronobergs, Hallands och Jämtlands län, vilka f. n. saknar sådan befattning, föreslås inrättade. Vidare förordas, att biträdespersonalen vid länsnykterhetsnämnderna förstärkes med ytterligare ett kontorsbiträde, placerat i Göteborgs och Bohus län.

Socialstyrelsens beräkningar under omräkningsposterna godtages.

Vid bifall till vad sålunda föreslagits bör anslaget höjas med 126 000 kronor.

Utskottet har i sitt utlåtande nr 14 tillstyrkt de i förevarande sammanhang omnämnda förslagen till lönegradsuppflyttningar. Under erinran härom och då utskottet ej heller funnit anledning till erinran mot Kungl. Maj:ts under denna punkt framlagda förslag hemställer utskottet,

att riksdagen må

a) godkänna följande avlöningsstat för länsnykterhetsnämnderna, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1957/58:

Avlöningsstat

1. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	64 800
2. Avlöningar till icke-ordinarie personal	961 500
3. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	285 700
	Summa kronor 1 312 000;

b) till *Länsnykterhetsnämnderna*: *Avlöningar* för budgetåret 1957/58 anvisa ett förslagsanslag av 1 312 000 kronor.

56:o) **Länsnykterhetsnämnderna: Omkostnader.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 58, s. 189 och 190), vilket innebär uppräknig av anslagsposten till reseersättningar med 16 000 kronor och av posten till expenser, hyror m. m. med 30 000 kronor samt nedräkning av posten till sjukvård m. m. med 1 000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Länsnykterhetsnämnderna*: *Omkostnader* för budgetåret 1957/58 anvisa ett förslagsanslag av 489 000 kronor.

57:o) **Bidrag till kommunala nykterhetsnämnder.** Kungl. Maj:t har (punkt 59, s. 191—194) föreslagit riksdagen att dels godkänna av departementschefen förordade ändringar av grunderna för bidrag till kommunala nykterhetsnämnder och bidrag till resekostnader vid intagning å allmän vårdanstalt för alkoholmissbrukare, att tillämpas fr. o. m. den 1 juli 1957, dels ock till Bidrag till kommunala nykterhetsnämnder för budgetåret 1957/58 anvisa ett förslagsanslag av 6 800 000 kronor.

Anslaget är i gällande riksstat uppfört med 4 000 000 kronor.

Statsbidrag utgår fr. o. m. den 1 juli 1954 till bestridande av kostnaderna för nykterhetsnämndernas verksamhet till fullgörandet av de uppgifter, vilka åligger nämnderna enligt gällande författningar. Bidraget utgår med 60 % till i huvudsak följande slag av kostnader, nämligen sammanträdeskostnader, arvoden till nämndernas ledamöter, personalkostnader, ersättningar för övervakningsuppdrag, läkararvoden, hyreskostnader (dock ej kostnader för lokal i kommunens ägo), kontorskostnader, kostnader för inrättande och drift av alkoholistpolikliniker, särskilda kostnader för miljöbyte, omskolning och yrkesutbildning samt kostnader för andra förebyggande och eftervårdande åtgärder.

Enligt departementschefens mening är det av stor vikt, att nykterhetsnämndernas verksamhet ytterligare utvidgas och intensifieras, framför allt genom ökad användning av åtgärder inom den öppna vårdens ram såsom poliklinisk vård och andra åtgärder av förebyggande art. En sådan utveckling är nödvändig för att det skall bli möjligt att förverkliga ett av de huvudsakliga syftemålen med den nya lagen om

nykterhetsvård, nämligen att åstadkomma en förskjutning av tyngdpunkten inom nykterhetsvården från anstaltsvård till förebyggande öppen vård på ett tidigt stadium av alkoholmissbruk. Den primära nykterhetsvården är en kommunal angelägenhet och det ankommer sålunda i princip på nykterhetsnämnderna att taga erforderliga initiativ till fullföljande av nykterhetsvårdslagens nyss angivna syfte. I den nu rådande situationen synes det emellertid böra övervägas, vilka åtgärder från statsmakternas sida, som skulle kunna främja ökade kommunala insatser på den öppna vårdens område. Härvid synes främst komma i fråga en höjning av statens bidrag till nykterhetsnämndernas kostnader. Frågan om en sådan höjning är visserligen i och för sig av sådan art, att den faller inom ramen för nykterhetsvårdsutredningens arbete. Med hänsyn till angelägenheten av snabba åtgärder och då en höjning av statsbidraget mera är en avvägningsfråga än en utredningsfråga, finner sig departementschefen böra redan nu ta upp detta spörsmål till behandling.

Vid fastställandet av den nuvarande bidragsprocenten förelåg två förslag i ämnet, dels av 1946 års alkoholistvårdsutredning om ett statsbidrag av 75 % och dels av 1944 års nykterhetskommitté om att bidraget skulle bestämmas till 80 %. I propositionen 1954: 158 föreslogs ett bidrag av 60 %. Detta förslag, till vilket särskilda utskottet anslöt sig, bifölls av riksdagen. Vid behandlingen av denna fråga uttalade utskottet (utl. nr 8), att spörsmålet om statsbidragets storlek uppenbarligen vore en avvägningsfråga, varom delade meningar kunde råda, att skäl onekligen kunde anföras både för ett högre och ett lägre bidrag än det i propositionen föreslagna samt att också för utskottet rena skälighetsavväganden måste bli avgörande. Vad som efter riksdagens behandling av bidragsfrågan inträffat i fråga om ökning av alkoholkonsumtionen och alkoholmissbruket utgör enligt departementschefen i förening med önskemålet om en effektiv stimulans till ökade kommunala insatser inom den öppna nykterhetsvården skäl för en annan avvägning av statsbidraget än den som gjordes år 1954. Departementschefen förordar, att staten såsom alkoholistvårdsutredningen föreslog påtager sig 75 % av nykterhetsnämndernas ifrågavarande kostnader. Bifalles detta förslag torde man med fog kunna räkna med att kommunernas redan nu betydande arbete inom den öppna vården skall komma att kraftigt förstärkas och att tyngdpunkten inom nykterhetsvårdsarbetet därigenom alltmer skall komma att i enlighet med den förut nämnda allmänna målsättningen för nykterhetsvården läggas på den öppna i stället för den slutna vården.

I fråga om tidpunkten för ikraftträdandet av den nya bidragsbestämelsen förordas, att densamma skall tillämpas fr. o. m. den 1 juli 1957.

Medelsbehovet under föresvarande anslag för nästa budgetår kan inte med någon större grad av säkerhet beräknas. I avvaktan på närmare

erfarenhet av effekten av bidragshöjningen, vilken med avseende på bidragsunderlaget torde komma att göra sig gällande först så småningom, anses det av socialstyrelsen beräknade underlaget, 10 milj. kronor, kunna läggas till grund för anslagsberäkningen. Då statsbidraget, som utbetalas kalenderårsvis i efterskott, enligt vad departementschefen förordat skulle utgå med 60 % för första hälften och med 75 % för andra hälften av år 1957, anses medelsbehovet kunna beräknas till 6 750 000 kronor.

I detta sammanhang anmäler departementschefen även fråga om statens bidrag till nykterhetsnämndernas kostnader för inställande av vårdbehövande å allmän vårdanstalt för alkoholmissbrukare. F. n. utgår av statsmedel ersättning för dessa kostnader enligt grunder, som fastställts i en särskild kungörelse i ämnet (nr 1955: 427). Ersättningarna bestrids från ett härför avsett, å riksstaten uppfört förslagsanslag, benämnt Resekostnader vid intagning å allmän vårdanstalt för alkoholmissbrukare. Anslaget är för innevarande budgetår upptaget med 100 000 kronor och har av socialstyrelsen för nästa budgetår föreslagits oförändrat. Med hänsyn till den väsentliga höjning av det allmänna statsbidraget till nykterhetsnämnderna, som föreslagits i det föregående, anses det inte föreligga tillräckliga skäl att bibehålla ett särskilt bidragssystem för dessa resekostnader, vilka utgör en mycket ringa del av nykterhetsnämndernas totala kostnader. Departementschefen förordar därför, att den nyssnämnda kungörelsen om ersättning för resekostnader vid intagning å anstalt upphäves fr. o. m. den 1 juli 1957, varigenom nykterhetsnämnderna automatiskt blir berättigade till statsbidrag med 75 % av ifrågakostnader. Vid bifall till detta förslag kan det särskilda anslaget till resekostnader utgå ur riksstaten, varvid å andra sidan anslaget till bidrag till kommunala nykterhetsnämnder bör höjas med belopp motsvarande 75 % av resekostnaderna under ett halvt år. Departementschefen föreslår, att det i det föregående till 6 750 000 kronor beräknade anslaget av denna anledning höjes till 6 800 000 kronor.

I förevarande sammanhang har utskottet till behandling förehåft *dels* de under punkten 52 nämnda likalydande *motionerna I: 100* (av fru Sjöström-Bengtsson och herr Bergman) samt *II: 139* (av fru Sjövall och herr Kristenson i Göteborg), i vilka har hemställts — såvitt nu är i fråga — att riksdagen må besluta att statsbidraget till nykterhetsnämndernas verksamhet omprövas för att få detsamma ytterligare höjt samt att ramen för de uppgifter som skall räknas som statsbidragsberättigade vidgas,

dels två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herr *Englund m. fl.* (I: 245) och den andra inom andra kammaren av herr *Rimmerfors m. fl.* (II: 342), i vilka har hemställts, att det av socialministern föreslagna statsbidraget på 75 % av de kommunala nykterhetsnämndernas kostnader måtte få tillämpas fr. o. m. den 1 januari 1957,

dels ock två likalydande motioner, väckta den ena inom första kam-

maren av herrar *Lindblom* och *Sundelin* (I: 355) och den andra inom andra kammaren av herrar *Gustafsson* i Skellefteå och *Gustafson* i Göteborg (II: 341), i vilka har hemställts, att riksdagen måtte dels med den ändring som föreslagits i motionerna godkänna de av departementschefen förordade ändringarna av grunderna för bidrag till kommunala nykterhetsnämnder och bidrag till resekostnader vid intagning å allmän vårdanstalt för alkoholmissbrukare att tillämpas fr. o. m. den 1 januari 1957, dels ock till Bidrag till kommunala nykterhetsnämnder för budgetåret 1957/58 anvisa ett förslagsanslag av 7 500 000 kronor.

Beträffande de skäl, motionärerna anfört till stöd för sina yrkanden, hänvisas till motionerna II: 139, II: 342 och II: 341.

Utskottet. I syfte att stimulera till en fortsatt intensifiering av den öppna vården föreslås i propositionen att statsbidraget till nykterhetsnämndernas kostnader höjes från 60 till 75 % eller till den nivå som 1946 års alkoholistvårdsutredning på sin tid föreslog. Med hänsyn till den väsentliga förbättring som förslaget innebär synes det utskottet icke böra ifrågakomma att ytterligare höja bidraget. Utskottet avstyrker därför de yrkanden med denna innebörd som framställts i motionerna I: 100 och II: 139. I samma motioner yrkas att ramen för de uppgifter som skall räknas som statsbidragsberättigade vidgas. Då denna fråga faller inom området för nykterhetsvårdsutredningens arbete och utskottet förutsätter att motionärernas synpunkter därvid kommer under beaktande utan särskild åtgärd från riksdagens sida avstyrker utskottet motionerna jämväl i denna del.

Beträffande ikraftträdandet av den föreslagna höjningen av statsbidraget förordas i propositionen att tidpunkten härför fastställs till den 1 juli 1957. Då statsbidraget betalas kalenderårsvis i efterskott innebär denna bestämmelse att bidraget kommer att utgå med 60 % för första hälften och med 75 % för andra hälften av 1957. Under åberopande av att en sådan uppdelning kommer att medföra betydande administrativa svårigheter och merarbete för såväl kommunerna som den centrala myndigheten föreslås i motionerna I: 245 och II: 342 samt I: 355 och II: 341 att bidraget fastställs att utgå med 75 % redan från den 1 januari 1957. I de båda sistnämnda motionerna föreslås i andra hand att bidragsprocenten för kalenderåret 1957 bestäms till 70 % samt fr. o. m. den 1 januari 1958 höjes till 75 %.

Utskottet kan såtillvida instämma med motionärerna som att det allmänt sett förefaller mindre lämpligt att tillämpa olika statsbidragsbestämmelser under ett och samma kalenderår. Däremot kan utskottet inte finna att de åberopade administrativa svårigheterna utgör något avgörande skäl. Utskottet avstyrker därför motionerna.

Under åberopande av det anförda får utskottet, som även i övrigt tillstyrker Kungl. Maj:ts förslag, hemställa,

att riksdagen må med bifall till Kungl. Maj:ts förslag även-
som med avslag å motionerna I: 245 och II: 342, I: 355 och
II: 341 samt I: 100 och II: 139, sistnämnda bägge motioner
såvitt nu är i fråga,

a) godkänna de av departementschefen i statsrådsproto-
kollet över socialärenden för den 3 januari 1957 förordade
ändringarna av grunderna för bidrag till kommunala nykter-
hetsnämnder och bidrag till resekostnader vid intagning å
allmän vårdanstalt för alkoholmissbrukare, att tillämpas
fr. o. m. den 1 juli 1957;

b) till *Bidrag till kommunala nykterhetsnämnder* för bud-
getåret 1957/58 anvisa ett förslagsanslag av 6 800 000 kronor.

58:o) **Främjande av nykterhetsnämndernas verksamhet m. m.** I enlig-
het med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 60, s. 194 och 195), vilket innebär
en uppräknig av anslaget med 15 000 kronor, varav 5 000 kronor till en
kurs för tjänstemän inom nykterhetsvården och 10 000 kronor till under-
stöd åt sammanslutningar av nykterhetsnämnder, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Främjande av nykterhetsnämndernas
verksamhet m. m.* för budgetåret 1957/58 anvisa ett anslag av
97 500 kronor.

59:o) **Bidrag till Länkrörelsen.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag
(punkt 61, s. 195 och 196), vilket innebär en ökning av anslaget med 25 000
kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Bidrag till Länkrörelsen* för budgetåret
1957/58 anvisa ett anslag av 50 000 kronor.

Arbetsmarknadsstyrelsen med dithörande verksamhet

60:o) **Arbetsmarknadsstyrelsen: Avlöningar.** Kungl. Maj:t har (punkt
62, s. 197—209) föreslagit riksdagen att dels bemyndiga Kungl. Maj:t att
vidtaga de ändringar i personalförteckningen för arbetsmarknadsstyrelsen,
som föranledes av vad departementschefen förordat, dels godkänna av de-
partementschefen förordad avlöningsstat, att tillämpas tills vidare fr. o. m.
budgetåret 1957/58, dels ock till Arbetsmarknadsstyrelsen: Avlöningar för
nämnda budgetår anvisa ett förslagsanslag av 4 800 000 kronor.

Anslaget är i gällande riksstat uppfört med 4 672 800 kronor.

Statens organisationsnämnd har numera avslutat sin undersökning av arbetsmarknadsstyrelsens organisation och arbetsformer. Styrelsen har ansett sig kunna i stort sett följa nämndens förslag beträffande såväl styrelsens permanenta organisation som krisorganisationen. Samtidigt har styrelsen anmält sin avsikt att sedan ställning tagits till de nu framlagda förslagen utreda vissa problem rörande krisorganisationen.

Med anledning av de framlagda omorganisationsförslagen anför departementschefen, att han endast på ett par punkter anser sig ha anledning att ta ställning till frågan om personalens redovisning på olika enheter inom styrelsen.

Vad angår kanslibyrån föreslås i det följande vid behandlingen av styrelsens omkostnadsanslag, att medel anvisas för inköp av en av organisationsnämnden förordad bokföringsmaskin för personalsektionens avlöningsdetalj. Enligt nämnden torde härigenom kunna inbesparas ca tre biträdestjänster. Dessa tjänster anses dock med hänsyn till vad styrelsen anfört böra behållas under viss övergångstid och departementschefen föreslår därför, att medel beräknas för tjänsterna under första hälften av nästa budgetår. I fråga om styrelsens bibliotek godtages, att en övertalig befattning bibehålles under en övergångstid.

I fråga om kameralbyråns föreslås, att en befattning som förste revisor i Ce 27 indrages utöver den av styrelsen föreslagna minskningen med två amanuéstjänster. I fråga om biträdesbehovet beräknas en minskning motsvarande tre tjänster i reglerad befordringsgång.

Kameralbyråns intendentursektion föreslås delad i en fristående sektion för förråds- och verkstadsrörelsen samt en till byrån knuten kontorssektion. Försvarssektionen anses alltså böra ingå som en sektion i lokaliserings- och utredningsbyrån.

En för arbetsvårdsbyråns detalj för arkivarbeten och musikerhjälp avsedd extra befattning för kontorsbiträde med halvtidstjänstgöring föreslås indragen.

Såsom framgår av vad chefen för civildepartementet anfört vid anmälan av för flera huvudtitlar gemensamma frågor bör för kameralbyråns vidkommande en tjänst som tryckeriförman i Cg 12 utbytas mot en förste förmanstjänst i Ce 14 samt två tjänster i Cg 10 utbytas mot befattningar för tryckare i Ce 13, varjämte en för försvarssektionen avsedd kanslibitträdestjänst i Ce 11 bör ändras till kontoristtjänst i Ce 13.

För höjning av vissa arvoden beräknas ett belopp av 5 400 kronor. Av begärda personalförstärkningar föreslås endast inrättande av en tjänst som konsulent i Ce 25 på yrkesvägledningsbyrån. Vidare tillstyrkes, att anslagsposten till experter och sakkunniga höjes med 8 000 till 25 000 kronor.

Beräkningarna av omräkningsposterna föranleder ingen erinran. Antalet kontorsbiträdestjänster i Ca 8 minskas med en till 102. Därjämte tillstyrkes, att en befattning som tryckeriföreståndare i Cg 16 inrättas som extra ordinarie tjänst i samma lönegrad.

De i det föregående förordade förslagen medför en ökning av medelsbehovet under anslaget med 127 200 kronor.

Utskottet har i sitt utlåtande nr 14 tillstyrkt de av departementschefen nämnda förslagen till lönegradsuppflyttningar.

Utskottet har ej heller funnit anledning till erinran mot Kungl. Maj:ts under förevarande punkt framlagda förslag och hemställer därför,

att riksdagen må

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga de ändringar i personalförteckningen för arbetsmarknadsstyrelsens permanenta organisation, som föranledes av vad departementschefen i statsrådsprotokollet över socialärenden för den 3 januari 1957 förordat;

b) godkänna följande avlöningsstat för arbetsmarknadsstyrelsens permanenta organisation, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1957/58:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	1 316 600
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	59 400
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal ...	2 304 500
4. Ersättningar till experter och sakkunniga, <i>förslagsvis</i>	25 000
5. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	1 094 500
	Summa kronor 4 800 000 ;

c) till *Arbetsmarknadsstyrelsen*: *Avlöningar* för budgetåret 1957/58 anvisa ett förslagsanslag av 4 800 000 kronor.

61:o) **Arbetsmarknadsstyrelsen: Omkostnader.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 63, s. 209—211), vilket innebär en anslagshöjning med 40 500 kronor för reseersättningar, expenser m. m., hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Arbetsmarknadsstyrelsen*: *Omkostnader* för budgetåret 1957/58 anvisa ett förslagsanslag av 825 000 kronor.

62:o) **Arbetsmarknadsstyrelsen: Krisorganisationen.** Kungl. Maj:t har (punkt 64, s. 211—214) föreslagit riksdagen att dels bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga de ändringar i personalförteckningen för arbetsmarknadsstyrelsens krisorganisation, som föranledes av vad departementschefen förordat, dels ock till Arbetsmarknadsstyrelsen: Krisorganisationen för budgetåret 1957/58 anvisa ett förslagsanslag av 1 250 000 kronor.

Anslaget är i gällande riksstat uppfört med 1 050 000 kronor.

Såsom chefen för civildepartementet anfört vid anmälan av för flera huvudtitlar gemensamma frågor bör i enlighet med styrelsens förslag för den nuvarande utlänningssektionen upptagen byrådirektörstjänst i Ce 31 utbytas mot en förste byråinspektörstjänst i Ce 29, vilken bör avses för den föreslagna arbetstillståndssektionen.

Det föreliggande förslaget att ombilda byggnadstillståndsbyrån till en fristående sektion, varvid byråchefstjänsten kan indragas, bör enligt departementschefen genomföras. Vidare bör från byråns personalplan avföras av styrelsen angivna vakanta tjänster. Departementschefen förutsätter, att styrelsen även tillvaratar de ytterligare möjligheter som kan yppas att indraga tjänster inom krisorganisationen.

Av styrelsen föreslagna personalförstärkningar för ärenden som äger samband med planerings- och verkställighetsåtgärder för bekämpande av arbetslöshet är departementschefen icke nu beredd att taga ställning till. Emellertid utgår han från att Kungl. Maj:t liksom tidigare skall äga att, om arbetsmarknadsläget ger anledning därtill, inrätta extra tjänster inom krisorganisationen för berörda ändamål.

Anslaget föreslås upptaget med det av styrelsen föreslagna beloppet, 1 250 000 kronor, varav för avlöningar beräknas 1 165 000 kronor och för omkostnader 85 000 kronor.

Utskottet. Under erinran om att utskottet i sitt utlåtande nr 14 tillstyrkt att för den föreslagna arbetstillståndssektionen inrättas en tjänst som förste byråinspektör i utbyte mot en byrådirektörstjänst får utskottet med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förevarande förslag hemställa,

att riksdagen må

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga de ändringar i personalförteckningen för arbetsmarknadsstyrelsens krisorganisation, som föranledes av vad departementschefen i statsrådsprotokollet över socialärenden för den 3 januari 1957 förordat;

b) till *Arbetsmarknadsstyrelsen: Krisorganisationen* för budgetåret 1957/58 anvisa ett förslagsanslag av 1 250 000 kronor.

63:o) **Den offentliga arbetsförmedlingen: Avlöningar.** Kungl. Maj:t har (punkt 65, s. 214—225) föreslagit riksdagen att dels bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga de ändringar i personalförteckningen för den offentliga arbetsförmedlingens permanenta organisation, som föranledes av vad departementschefen förordad, dels godkänna av departementschefen förordad avlöningsstat för den offentliga arbetsförmedlingens permanenta organisation, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1957/58, dels ock till Den offentliga arbetsförmedlingen: Avlöningar för nämnda budgetår anvisa ett förslagsanslag av 21 560 000 kronor.

Anslaget är i gällande riksstat uppfört med 20 089 000 kronor.

På grundval av organisationsnämndens undersökningar framlade styrelsen för innevarande budgetår förslag om en betydande förstärkning av personalorganisationen för såväl arbetsvården som ungdomsförmedlingen och yrkesvägledningen. Då närmare uppgifter om den allmänna förmedlingens personalbehov saknades vid nämnda tidpunkt förklarade departementschefen sig icke beredd att taga ställning till de framlagda förslagen. För att de mest trängande behoven av förstärkning skulle kunna tillgodoses beräknades emellertid ett belopp av 175 000 kronor för tillfälliga förstärkningar.

Vid den ytterligare genomgång av personalbehovet inom den allmänna förmedlingen som numera verkstälts av styrelsen och organisationsnämnden gemensamt har det, i motsats till vad tidigare antagits, kunnat konstateras att något personalöverskott i fråga om heltidsanställd assistentpersonal icke kan anses föreligga. I fråga om biträdespersonalen och behovet av tillfällig arbetskraft har däremot vissa minskningar befunnits möjliga.

Den nu slutförda organisationsundersökningen har även omfattat länsarbetsnämndernas kanslier och kansliet för arbetsnämnden i Stockholms stad. Den utökning av personalbehovet, som därvid befunnits motiverad, avser huvudsakligen biträdespersonal och förutsättes kunna tillgodoses genom överförande av tjänster från krisorganisationen.

Inberäknat extra och deltidsanställd personal innebär de av styrelsen framlagda förslagen en ökning med 110 tjänster för hela organisationen. Behovet av en förstärkning måste enligt departementschefen anses fullt klarlagt genom de verkställda organisationsundersökningarna. För nästa budgetår tillstyrkes, att de framlagda förslagen genomföres i den utsträckning som framgår av det följande.

Beträffande de under rubriken omorganisation och personalförstärkning upptagna förslagen har av de medel, som för innevarande budgetår ställts till förfogande för tillfällig förstärkning av arbetsvården samt ungdomsförmedlingen och yrkesvägledningen, inrättats 4 förste assistenttjänster i Cg 22 och 10 assistenttjänster i Cg 19. Departementschefen föreslår, att

dessa tjänster upptages som extra ordinarie i nämnda lönegrader. Vidare förordas, att därutöver inrättas 8 förste assistenttjänster i Ce 22 och 7 assistenttjänster i Ce 19. Samtliga nu nämnda tjänster bör avses för hela förmedlingsorganisationen och disponeras för arbetsförmedlingskontor, där med utgångspunkt från kontoret i dess helhet åliggande arbetsuppgifter behovet av personalförstärkning bedömes vara mest trängande. Å andra sidan bör förmedlingsorganisationen i enlighet med styrelsens förslag minskas med dels $9\frac{1}{2}$ extra biträdestjänster och dels tillfällig personal intill det av styrelsen angivna beloppet av 60 300 kronor.

Vad angår aspiranternas ställning i organisationen förordas, att några tjänster för aspiranter icke beräknas i fortsättningen. För deras avlöande bör såsom styrelsen föreslagit i stället under icke-ordinarieposten upptagas ett särskilt belopp motsvarande kostnaderna för nuvarande aspiranttjänster eller 575 000 kronor. Styrelsens förslag till ändrade föreskrifter om intagning av aspiranter godtages.

Beträffande kansliorganisationen tillstyrkes, att en inom krisorganisationen vid länsarbetsnämnden i Göteborg inrättad assistenttjänst i Cg 16 för statistikärenden överföres till normalorganisationen. I enlighet med organisationsnämndens förslag bör till normalorganisationen även överföras 39 inom krisorganisationen upptagna men för permanenta arbetsuppgifter utnyttjade biträdestjänster.

Enligt riksdagens beslut skall dövkonsulentverksamheten fr. o. m. nästa budgetår överflyttas till arbetsmarknadsverket. På personalförteckningen för den offentliga arbetsförmedlingen bör därför såsom styrelsen föreslagit uppföras 5 tjänster för konsulenter i Ca 25.

Liksom styrelsen anser departementschefen, att en viss höjning av arvoden för yrkesvalslärare bör komma i fråga. Det föreslås få ankomma på Kungl. Maj:t att meddela erforderliga bestämmelser i ämnet. Med hänsyn till den fortgående ökningen av enhetsskolans försöksdistrikt beräknas en ytterligare medelsanvisning av 111 000 kronor för arvoden.

Såsom chefen för civildepartementet anför vid anmälan av för flera huvudtitlar gemensamma frågor bör en för artist- och musikerförmedlingen i Malmö avsedd assistenttjänst i Ce 19 uppflyttas till förste assistenttjänst i Ce 22 samt 7 kontorsbiträdestjänster i Ce 8, varav 3 i Stockholm och 2 i vardera Malmö och Göteborg, uppflyttas till kanslibiträdestjänster i Ce 11.

För höjning av vissa arvoden beräknas ett belopp av 55 500 kronor.

Beräkningen av omräkningsposterna anses ej böra föranleda annan erinran än att under ordinarieanslaget bör med hänsyn till medelsåtgången beräknas en minskning med 100 000 kronor. Antalet kontorsbiträdestjänster i Ca 8 bör ökas med 18 till 140. Det tillstyrkes, att två befattningar som inspektör i Ce 25 överföres på ordinarie stat.

De i det föregående förordade förslagen medför en ökning av medelsbehovet under anslaget med 1 471 000 kronor.

I de under punkten 4 nämnda likalydande *motionerna I: 260* och *II: 347* har hemställts — såvitt nu är i fråga — att riksdagen må till Den offentliga arbetsförmedlingen: Avlöningar för budgetåret 1957/58 anvisa ett förslagsanslag av 21 000 000 kronor.

Beträffande motiveringen för yrkandet hänvisas till motionen *I: 260*.

Utskottet. Av vad departementschefen anfört framgår att organisationsnämndens undersökningar rörande arbetsförmedlingsorganisationen numera slutförts. Såvitt angår den allmänna förmedlingen har vid den ytterligare genomgång av personalbehovet som arbetsmarknadsstyrelsen och nämnden gemensamt verkställt, i motsats till vad tidigare antagits, kunnat konstateras att något personalöverskott i fråga om heltidsanställd assistentpersonal icke kan anses föreligga.

På grundval av undersökningarna har styrelsen, inberäknat extra och deltidanställd personal, föreslagit en ökning med 110 tjänster för hela organisationen. Departementschefen anser för sin del att behovet av en förstärkning måste anses fullt klarlagt genom de verkställda undersökningarna och föreslår att organisationen för nästa budgetår — utöver de 14 assistenttjänster vartill medel anvisades förra året för tillfällig förstärkning av arbetsvården samt ungdomsförmedlingen och yrkesvägledningen — förstärkes med ytterligare 15 assistenttjänster, varvid samtliga nu nämnda tjänster avses skola disponeras för organisationen i sin helhet.

Med hänsyn till vad som framkommit vid de ytterligare undersökningarna av personalbehovet inom den allmänna förmedlingen och då det tidigare konstaterade behovet av förstärkning av arbetsvården samt ungdomsförmedling och yrkesvägledning kvarstår vill utskottet icke motsätta sig departementschefens förslag. Av det anförda följer att utskottet avstyrker det förslag till minskning av anslaget, som framställdes i *motionerna I: 260* och *II: 347*.

Under återopande av det anförda får utskottet med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förslag hemställa,

att riksdagen må med bifall till Kungl. Maj:ts förslag samt med avslag å *motionerna I: 260* och *II: 347*, såvitt nu är i fråga,

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga de ändringar i personalförteckningen för den offentliga arbetsförmedlingens permanenta organisation, som föranledes av vad departementschefen i statsrådsprotokollet över socialärenden för den 3 januari 1957 förordat;

b) godkänna följande avlöningsstat för den offentliga arbetsförmedlingens permanenta organisation, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1957/58:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	8 132 800
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	296 500
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal ...	8 370 900
4. Särskilda löneförmåner till ordinarie och icke-ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	1 500
5. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	4 758 300
	Summa kronor 21 560 000 ;

c) till *Den offentliga arbetsförmedlingen*: Avlöningar för budgetåret 1957/58 anvisa ett förslagsanslag av 21 560 000 kronor.

64:o) **Den offentliga arbetsförmedlingen: Omkostnader.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 66, s. 226—228), enligt vilket anslaget å ena sidan ökas med 385 500 kronor och å andra sidan minskas med 246 000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Den offentliga arbetsförmedlingen: Omkostnader* för budgetåret 1957/58 anvisa ett förslagsanslag av 5 594 500 kronor.

65:o) **Den offentliga arbetsförmedlingen: Krisorganisationen.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 67, s. 228—230), vilket i fråga om anslagsberäkningen innebär en minskning med 500 000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Den offentliga arbetsförmedlingen: Krisorganisationen* för budgetåret 1957/58 anvisa ett förslagsanslag av 1 600 000 kronor.

66:o) **Bidrag till erkända arbetslöshetskassor.** Kungl. Maj:t har (punkt 68, s. 230—232) föreslagit riksdagen att till Bidrag till erkända arbetslöshetskassor för budgetåret 1957/58 anvisa ett förslagsanslag av 42 000 000 kronor.

Anslaget är i gällande riksstat uppfört med 40 000 000 kronor.

Riksdagen har under höstsessionen 1956 efter förslag i propositionen nr 144 antagit ny förordning om erkända arbetslöshetskassor m. m. De nya bestämmelserna innebär icke någon väsentlig ändring i statsbidrags-

grunderna. Då dessutom bestämmelserna är avsedda att träda i kraft först den 1 september 1957 och statsbidraget till kassorna som regel utbetalas kalenderårsvis i efterskott, anses medelsbehovet för nästa budgetår kunna beräknas efter i huvudsak oförändrade grunder.

Med hänsyn till svårigheterna att förutse utvecklingen på arbetsmarknaden har arbetsmarknadsstyrelsen nu endast räknat med sådan ändring av anslagsbehovet som betingas av en förutsedd ökning av antalet försäkrade och en sannolik höjning av den genomsnittliga daghjälp. Departementschefen föreslår att anslaget uppföres med ett till 42 000 000 kronor begränsat belopp.

I de under punkten 4 nämnda likalydande *motionerna I: 260 och II: 347* har hemställts — såvitt nu är i fråga — att riksdagen måtte till Bidrag till erkända arbetslöshetskassor för budgetåret 1957/58 anvisa ett förslagsanslag av 40 000 000 kronor.

Beträffande motiveringen för yrkandet hänvisas till motionen I: 260.

Utskottet får erinra att andra lagutskottet i sitt utlåtande nr 7, vilket numera godkänts av riksdagen, avstyrkt motionsvis framställt yrkande om ändrade grunder för statsbidrag till erkända arbetslöshetskassor. Då dessa ändringar åberopats som skäl för den i *motionerna I: 260 och II: 347* föreslagna anslagsminskningen avstyrker utskottet *motionerna* i denna del.

Aberopande det anförda hemställer utskottet,

att riksdagen må med bifall till Kungl. Maj:ts förslag samt med avslag å *motionerna I: 260 och II: 347*, såvitt nu är i fråga, till *Bidrag till erkända arbetslöshetskassor* för budgetåret 1957/58 anvisa ett förslagsanslag av 42 000 000 kronor.

67:o) **Kostnader för arbetslöshetens bekämpande m. m.** Kungl. Maj:t har (punkt 69, s. 233—239) föreslagit riksdagen att till **Kostnader för arbetslöshetens bekämpande m. m.** för budgetåret 1957/58 anvisa ett reservationsanslag av 20 000 000 kronor.

Anslaget är i gällande riksstat uppfört med samma belopp.

Departementschefen berör till en början läget på arbetsmarknaden och anför därvid följande.

Arbetsmarknaden kännetecknades under år 1956 av en fortsatt hög sysselsättning. Arbetslösheten var låg och knapphet på arbetskraft förelåg inom vissa delar av näringslivet. En viss avmattning skedde dock i efterfrågan på arbetskraft. Den brist som förefanns gällde huvudsakligen arbetskraft med speciell yrkeskunskap. Jämfört med arbetsmarknadsläget de två närmast föregående åren torde kunna sägas att balans i stort uppnåtts mellan efterfrågan och tillgång på arbetskraft.

Lokalt företedde utvecklingen på arbetsmarknaden emellertid ganska stora skiljaktigheter. Medan norrlandslänen, storstadsområdena och de mellansvenska industridistrikten under sensommaren och hösten 1956 redovisade i stort sett oförändrade eller i vissa fall lägre arbetslöshet jämfört med föregående år ökade antalet arbetslösa i andra delar av landet. Dessa olikheter torde förklaras av att konjunkturerna varit mycket oenhetliga för olika landsdelar. Under slutet av år 1956 började tendenser till lokala sysselsättningsrubbningsgöra sig gällande i anledning av den ändrade situationen på oljemarknaden.

Utsikterna för den närmaste framtiden är svåra att bedöma. Om de sysselsättningsrubbningsgöra som beror på förhållandena i Mellersta Östern blir av övergående natur torde man dock icke ha anledning att räkna med några större störningar på arbetsmarknaden. En viss säsongarbetslöshet särskilt vad gäller byggnadsverksamheten är emellertid sannolik under vintermånaderna. Liksom tidigare kommer säsongarbetslösheten att i första hand mötas med arbetsförmedlingsåtgärder i syfte att omflytta den arbetskraft som kommer att friställas. Möjligheterna härtill är dock begränsade på grund av bl. a. den allmänna säsongmässiga avmattningen i efterfrågan på arbetskraft. Det kan därför bli nödvändigt att anordna beredskapsarbeten i något större omfattning än under föregående vinter.

I samband med att riksdagen vid höstsessionen 1956 fastställde ny allmän beredskapsstat underströks att beredskapen mot sysselsättningsrubbningsgöra även i ett högkonjunkturläge inte får eftersättas. Då läget f. n. kan bedömas labilt i så måtto att ganska små förändringar i konjunkturerna kan ge relativt stora utslag på arbetsmarknaden, är det enligt min mening angeläget, att ansträngningarna att förstärka beredskapen fortsättes och intensifieras. Detta bör icke endast gälla den traditionella beredskapen i form av anläggningsarbeten utan även beredskapen i fråga om yrkesutbildningsmöjligheter och utläggning av industribeställningar.

Departementschefen övergår därefter till arbetsmarknadsstyrelsens beräkning av medelsbehovet.

De sammanlagda utgifterna för arbetsmarknadsreglerande åtgärder uppgick under budgetåret 1954/55 till ca 50 000 000 kronor. Budgetåret 1955/56 uppgick motsvarande utgifter till ungefär samma belopp, varav 30 000 000 kronor från arbetslöshetsanslaget och 20 000 000 kronor från sjätte huvudtitelns reservationsanslag till Vissa vägbyggnadsarbeten. Innevarande budgetår står till förfogande för arbetslöshetsbekämpande åtgärder sammanlagt 50 000 000 kronor, varav 20 000 000 kronor under det förstnämnda och 30 000 000 kronor under det sistnämnda anslaget. Huruvida dessa medel kommer att vara tillräckliga kan ännu icke bedömas. Därest behov av ytterligare medel skulle göra sig gällande, torde förslag i denna fråga senare få anmälas för riksdagen.

Ovissheten om arbetsmarknadens utveckling gör det självfallet svårt att exakt beräkna medelsbehovet även för nästa budgetår. Departementschefen ansluter sig till styrelsens uppfattning att en viss utökning av beredskapsarbetena kan bli erforderlig. Det anses därför motiverat att beräkna de totala arbetslöshetskostnaderna till något högre belopp än för budgetåret

1955/56 eller till ca 55 000 000 kronor. Ökningen av medelsbehovet beräknas för väg- och gatuarbeten i arbetslöshetsbekämpande syfte. Vid anmälan av anslaget till vissa vägbyggnadsarbeten föreslår statsrådet Hjalmar Nilson i enlighet med de av riksdagen fr. o. m. budgetåret 1955/56 beslutade principerna för finansiering av dylika arbeten, att anslaget höjes till 35 000 000 kronor. På grund härav anses arbetslöshetsanslaget böra uppföras med oförändrat 20 000 000 kronor.

I förevarande sammanhang har utskottet till behandling förehått dels två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herrar *Weiland* och *Johan Persson* (I: 104) och den andra inom andra kammaren av herrar *Larsson* i Stockholm och *Jacobsson* i Tobo (II: 127), i vilka har hemställts, att riksdagen måtte besluta att i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om att en utredning verkställes rörande arkivarbetares och musikerhjälpas löner i syfte att differentiera dessa i tre eller två grupper eller på annat sätt förbättra villkoren för denna kategori samt att riksdagen senast nästa år i samband med budgetbehandlingen får underställas de förslag som utredningen kan ge anledning till,

dels ock en inom första kammaren av herr *Franzén* väckt motion (I: 364), vari har hemställts, att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte anhålla om utredning av frågan om utbyggnad av hamnarna på Gotland och om i vad mån och på vilket sätt staten härvid bör medverka.

Beträffande de skäl, motionärerna anfört till stöd för sina yrkanden, hänvisas till motionerna II: 127 och I: 364.

Utskottet. Vad departementschefen anfört i fråga om utsikterna på arbetsmarknaden och angelägenheten av att även i ett högkonjunkturläge stärka beredskapen mot sysselsättningsrubbingar har icke givit utskottet anledning till erinran.

Såsom departementschefen anfört gör ovissheten om arbetsmarknadens utveckling det självfallet svårt att med några anspråk på exakthet beräkna medelsbehovet för arbetslöshetsbekämpande åtgärder under nästa budgetår. Utskottet tillstyrker att kostnaderna tills vidare beräknas i enlighet med Kungl. Maj:ts föreliggande förslag. I fråga om kostnadernas fördelning på olika anslag avser utskottet att framdeles ta ställning till den föreslagna medelsanvisningen under sjätte huvudtitelns anslag till Vissa vägbyggnadsarbeten. I förevarande sammanhang tillstyrker utskottet att arbetslöshetsanslaget upptages med det av Kungl. Maj:t äskade beloppet av 20 000 000 kronor.

Beträffande det i motionerna I: 104 och II: 127 framställda yrkandet om utredning av lönevillkoren för arkivarbetare vill utskottet erinra om att arbetsmarknadsstyrelsen år 1953 framlade förslag, vilka bl. a. syftade till en differentiering av lönesättningen. Vid anmälan av frågan i 1954

års statsverksproposition (V ht s. 123) anförde föredragande departementschefen att förslagen mött vägande erinringar i remissyttrandena och att han för sin del inte kunde förorda en omläggning av ifrågavarande hjälpform, vilket även blev riksdagens beslut. Frågan har sedermera berörts av chefen för socialdepartementet i ett interpellationssvar i andra kammaren år 1956.

Utskottet finner med hänsyn till vad i frågan förevarit att även om vissa invändningar kan göras mot nuvarande grunder för arkivarbetarnas avlönande något initiativ från riksdagens sida icke nu vara påkallat. Utskottet avstyrker sålunda motionerna.

Vad slutligen angår yrkandet i motionen I: 364 om utredning av frågan om utbyggnad av hamnarna på Gotland får utskottet hänvisa till det inom 1954 års Ö-utredning pågående arbetet rörande åtgärder för lösandet av sysselsättningsproblemen på Gotland. Någon riksdagens åtgärd i anledning av motionen finner utskottet på grund härav icke erforderlig.

Under åberopande av det anförda hemställer utskottet,

I. att motionerna I: 104 och II: 127 icke må föranleda någon riksdagens åtgärd;

II. att motionen I: 364 icke må föranleda någon riksdagens åtgärd;

III. att riksdagen må till *Kostnader för arbetslöshetens bekämpande m. m.* för budgetåret 1957/58 anvisa ett reservationsanslag av 20 000 000 kronor.

68:o) **Kostnader för överflyttning av arbetskraft.** Kungl. Maj:t har (punkt 70, s. 239—243) föreslagit riksdagen att till Kostnader för överflyttning av arbetskraft för budgetåret 1957/58 anvisa ett reservationsanslag av 475 000 kronor.

Anslaget är i gällande riksstat uppfört med 400 000 kronor.

Såsom departementschefen närmare utvecklar vid behandlingen i det följande av anslaget till Understöd åt flyktingar m. m. bör särskilda medel för kostnader i samband med flyktingmottagning inte anvisas under förevarande anslag för nästa budgetår. För övriga av arbetsmarknadsstyrelsen angivna ändamål beräknas medelsbehovet till 400 000 kronor.

Familjeberedningen har i sin promemoria angående stöd åt ofullständiga familjer bl. a. föreslagit, att näringshjälp — bidrag till anskaffning av maskin- och verktygsutrustning eller eljest för att sätta igång självständig verksamhet — skall kunna utgå till ensamställda kvinnor på samma villkor som gäller för pensionsstyrelsens motsvarande verksamhet beträffande partiellt arbetsföra. För försöksverksamhet i detta hänseende har beredningen föreslagit, att nu ifrågavarande anslag skall ökas med

100 000 kronor. Promemorian är f. n. föremål för remissbehandling. Slutlig ställning till förslaget kan därför inte tagas nu. Då det emellertid är angeläget att inhämta erfarenhet av möjligheten att genom särskilda åtgärder utöver omskolning öka förutsättningarna för arbetsplacering av ensamställda kvinnor, förordar departementschefen, att ett belopp av 50 000 kronor beräknas under anslaget för att möjliggöra en försöksverksamhet i nu angivna syfte. Närmare bestämmelser om dispositionen anses få meddelas av Kungl. Maj:t.

I syfte att öka tillgången på hemarbetskraft har familjeberedningen vidare i sin promemoria rörande hemhjälp föreslagit, att arbetsmarknadsstyrelsen i samråd med statens utlänningskommission får bemyndigande att träda i kontakt med arbetsmarknadsmyndigheterna i de europeiska länder styrelsen finner lämpligt för att organisera och genomföra en överföring av utländsk hemarbetskraft i något större skala än f. n. För bestridande av administrationskostnaderna bör enligt förslaget 50 000 kronor beräknas under förevarande anslag. Beredningen har vidare ansett det böra övervägas, huruvida det inte vore lämpligt att samhället betalade resekostnaderna för denna arbetskraft. Enligt departementschefens mening bör en viss ökning av den utländska hemarbetskraften i Sverige kunna komma till stånd om inte utvecklingen på arbetsmarknaden lägger hinder i vägen. För att täcka kostnaderna för eventuellt erforderliga särskilda rekryteringsåtgärder bör 25 000 kronor beräknas under anslaget. Resekostnaderna för den utländska arbetskraften bör däremot inte till någon del bestridas av statsmedel.

Det sammanlagda medelsbehovet under anslaget beräknas sålunda till 475 000 kronor.

Utskottet får med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förslag hemställa, att riksdagen må till *Kostnader för överflyttning av arbetskraft* för budgetåret 1957/58 anvisa ett reservationsanslag av 475 000 kronor.

69:o) **Arbetskliniken i Stockholm.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 71, s. 243—246), vilket innebär oförändrad medelsanvisning samt inrättande av två extra ordinarie tjänster för sjuksköterska och arbetsterapeut, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Arbetskliniken i Stockholm* för budgetåret 1957/58 anvisa ett reservationsanslag av 255 400 kronor.

70:o) **Bidrag till kommunal och enskild arbetsvårdsverksamhet.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 72, s. 246—249), vilket innebär en ökning av anslaget med 200 000 kronor för att möjliggöra en fortsatt utveckling av verksamheten, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Bidrag till kommunal och enskild arbetsvårdsverksamhet* för budgetåret 1957/58 anvisa ett reservationsanslag av 900 000 kronor.

71:o) **Arbetsmarknadsstyrelsens arbetsvårdsverksamhet.** Kungl. Maj:t har (punkt 73, s. 250—256) föreslagit riksdagen att till Arbetsmarknadsstyrelsens arbetsvårdsverksamhet för budgetåret 1957/58 anvisa ett reservationsanslag av 3 240 000 kronor.

Anslaget är i gällande riksstat uppfört med 2 650 000 kronor.

Från anslaget bestrides kostnaderna för utbildningsbidrag åt partiellt arbetsföra (s. k. civilskadade) samt för läkarundersökningar, psykotekniska anslagsprov och upplysningsverksamhet. Vid utgången av budgetåret 1955/56 fanns å anslaget en reservation av 7 855 kronor.

Departementschefen anser, att en höjning av arbetsmarknadsstyrelsens utbildningsbidrag, vilka varit oförändrade sedan budgetåret 1954/55, är motiverad. I anslutning till arbetsmarknadsstyrelsens förslag förordas, att grundbidraget höjes till 370 kronor för månad och hyresbidraget till ensamstående samt till familjeförsörjare, som utbildas utom hemorten, till resp. 55, 70 och 85 kronor för månad i de olika ortsgrupperna. Familjetillägget för make bör höjas till för månad räknat 50 kronor vid utbildning i hemorten och 124 kronor vid utbildning utom hemorten, medan familjetillägget för barn bör fastställas till 39 kronor för månad. Såsom styrelsen föreslagit bör familjetillägg kunna utgå även för husföreståndarinnan. I likhet med statskontoret anser departementschefen dock, att sådant tillägg ej bör utgå i fall då bidragstagaren sammanbor med hustrun men denna är oförmögen till arbete.

Styrelsen har vidare anmält behov av kompletterande bestämmelser om ersättning för kontroll av klienteletts utbildning och hälsotillstånd ävensom av vissa förtydliganden i vad gäller bestämmandet av bidragens storlek i det enskilda fallet. Det föreslås få ankomma på Kungl. Maj:t att meddela erforderliga bestämmelser härutinnan.

De nya bestämmelserna föreslås gälla fr. o. m. den 1 juli 1957.

Departementschefen är icke beredd att nu till prövning uppta styrelsens förslag om ändring av bidragssystemet för eleverna vid vanförevårdens yrkesskolor. På grund därav anses, att höjningen av medelsanvisningen till utbildningsbidrag kan begränsas till 570 000 kronor, vilket innebär, att 3 120 000 kronor kommer att stå till förfogande för ändamålet.

För upplysningsverksamhet rörande anställning av partiellt arbetsföra i statens tjänst beräknas ytterligare 20 000 kronor.

I två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herrar *Pettersson* och *Hesselbom* (I: 76) och den andra inom andra kam-

maren av herr *Bengtsson* i Varberg *m. fl.* (II: 78), har hemställts, att riksdagen måtte besluta, att till elever vid vanförestalt skall utgå utbildnings- och familjebidrag i enlighet med arbetsmarknadsstyrelsens förslag till Kungl. Maj:t.

Beträffande motiveringen för yrkandet hänvisas till motionen II: 78.

Utskottet. Beträffande ifrågakvarande motionsyrkande får utskottet erinra att riksdagen i anledning av propositionen 1955:135 angående vanförestalterna och Eugeniahemmet *m. m.* i princip beslutat att det nuvarande systemet med anstaltsförsörjning och flitpengar för eleverna vid nämnda anstalters yrkesskolor bör ersättas med samma system med utbildnings- och familjebidrag som tillämpas inom arbetsmarknadsstyrelsens arbetsvårdande verksamhet i övrigt. Som framgår av propositionen har Kungl. Maj:t inte funnit förutsättningar föreligga för att nu uppta styrelsens förslag härom till prövning. Vid sådant förhållande är utskottet icke berett biträda motionärernas förslag.

Under återopande av det anförda och då utskottet ej heller i övrigt funnit anledning till erinran mot Kungl. Maj:ts förslag hemställer utskottet,

att riksdagen må med bifall till Kungl. Maj:ts förslag samt med avslag å motionerna I: 76 och II: 78 till *Arbetsmarknadsstyrelsens arbetsvårdsverksamhet* för budgetåret 1957/58 anvisa ett reservationsanslag av 3 240 000 kronor.

72:0) **Kostnader för arbetsmarknadsstyrelsens förrådsverksamhet.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 74, s. 256—258), vilket innebär fortsatt upprustning av maskinberedskapen *m. m.* inom ramen för beräknade inkomstmedel samt samma avskrivningsbemyndigande som under innevarande budgetår, hemställer utskottet,

att riksdagen må

a) medgiva, att Kungl. Maj:t må bemyndiga arbetsmarknadsstyrelsen att under budgetåret 1957/58, utan hinder av gällande bestämmelser angående avskrivning av kronans fordringar, besluta om avskrivning av fordran, uppkommen inom arbetsmarknadsverket, till belopp ej överstigande 500 kronor, beträffande vilken *antingen* omständigheterna ger vid handen att vederbörande icke kan betala sin skuld och enligt styrelsens bedömande ingen eller ringa möjlighet föreligger att framdeles uttaga betalning, *eller ock* åtgärder för fordringens bevakande och indrivande bedömes förenade med arbete och kostnader i sådan utsträckning att åtgärderna ej är ekonomiskt lönande, allt såvitt dylika åtgärder ändock icke anses påkallade av andra än ekonomiska förhållanden;

b) till *Kostnader för arbetsmarknadsstyrelsens förrådsverksamhet* för budgetåret 1957/58 anvisa ett reservationsanslag av 100 kronor.

Bostadsbyggande m. m.

73:o) **Bidrag till viss upplysningsverksamhet rörande byggnadstekniska frågor.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 83, s. 261 och 262) samt under erinran att anslaget för innevarande budgetår upptagits med ett formellt belopp av 100 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Bidrag till viss upplysningsverksamhet rörande byggnadstekniska frågor* för budgetåret 1957/58 anvisa ett reservationsanslag av 25 000 kronor.

74:o) **Statens nämnd för byggnadsforskning: Avlöningar.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 84, s. 262 och 263), vilket innebär en ökning av anslaget med 4 000 kronor för automatiska lönekostnader, hemställer utskottet,

att riksdagen må

a) godkänna följande avlöningsstat för statens nämnd för byggnadsforskning, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1957/58:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	27 500
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	6 100
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	49 500
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	23 200

Summa kronor 106 300 ;

b) till *Statens nämnd för byggnadsforskning: Avlöningar* för budgetåret 1957/58 anvisa ett förslagsanslag av 106 300 kronor.

75:o) **Statens nämnd för byggnadsforskning: Omkostnader.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 85, s. 264), vilket innebär en minskning av anslaget med 5 000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Statens nämnd för byggnadsforskning: Omkostnader* för budgetåret 1957/58 anvisa ett förslagsanslag av 32 000 kronor.

76:o) **Byggnadsforskning.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 86, s. 264 och 265), vilket innebär oförändrad medelsanvisning, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Byggnadsforskning* för budgetåret 1957/58 anvisa ett reservationsanslag av 265 000 kronor.

77:o) **Statens nämnd för samlingslokaler.** Kungl. Maj:t har (punkt 87, s. 265—273) föreslagit riksdagen att till Statens nämnd för samlingslokaler för budgetåret 1957/58 anvisa ett förslagsanslag av 54 800 kronor.

Anslaget är i gällande riksstat uppfört med 36 100 kronor.

Bostadskollektiva kommittén och en inom socialdepartementet tillkallad utredningsman har avgivit betänkanden rörande samlings- och fritidslokaler resp. statsstöd för samlingslokaler (SOU 1955: 28 och 39). Kommittén och utredningsmannen har föreslagit, att handläggningen av ärendena rörande lån och bidrag till allmänna samlingslokaler skall flyttas till bostadsstyrelsen. En sådan överflyttning skulle sannolikt medföra fördelar i vissa hänseenden; bl. a. skulle behovet av tekniskt biträde vid ärendenas handläggning troligen kunna tillgodoses lättare än vid nuvarande organisationsform. Även olägenheter skulle emellertid uppkomma vid överflyttningen. Departementschefen kan för sin del inte finna de fördelar som skulle vinnas genom en organisationsändring så vägande, att en ändring bör genomföras. Statens nämnd för samlingslokaler har visat sig vara ett lämpligt organ för ärendenas beredning och nämndens administrationskostnader är jämförelsevis låga. Departementschefen förordar, att nämnden bibehålles som ett självständigt organ med i huvudsak oförändrade uppgifter. Nämnden bör alltjämt ha som huvuduppgift att bereda ärenden rörande lån för anordnande av allmänna samlingslokaler. Med hänsyn till behovet av samordning med arvsfondsärendena och då ärendena rörande lån för samlingslokaler inte utgör någon större belastning för socialdepartementet anses sålunda, att beslut om sådana lån tills vidare alltjämt bör fattas av Kungl. Maj:t.

Av departementschefen förordade förslag i fråga om anslagsbehovet till avlöningar och omkostnader för nämnden medför en ökning med 18 700 kronor, varför anslaget uppföres med 54 800 kronor.

Utskottet, som delar departementschefens uppfattning att nämnden för samlingslokaler bör bibehållas som ett självständigt organ, tillstyrker Kungl. Maj:ts förslag och hemställer alltså,

att riksdagen må till *Statens nämnd för samlingslokaler* för budgetåret 1957/58 anvisa ett förslagsanslag av 54 800 kronor.

78:o) **Bidrag till vissa riksorganisationer för samlingslokaler.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 88, s. 273), vilket innebär en höjning av anslaget med 15 000 kronor för ökat bidrag till Bygdegårdarnas riksförbund, Folkets husföreningarnas riksorganisation och Våra Gårdar, riksföreningen för nykterhetsrörelsens allmänna samlingslokaler, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Bidrag till vissa riksorganisationer för samlingslokaler* för budgetåret 1957/58 anvisa ett anslag av 30 000 kronor.

79:o) **Bidrag till anskaffning av inventarier för allmänna samlingslokaler m. m.** Kungl. Maj:t har (punkt 89, s. 273—280) föreslagit riksdagen att dels godkänna av departementschefen förordade riktlinjer för bidragsgivningen till anskaffning av inventarier för allmänna samlingslokaler och vissa ungdomslokaler, m. m., dels ock till Bidrag till anskaffning av inventarier för allmänna samlingslokaler m. m. för budgetåret 1957/58 anvisa ett reservationsanslag av 600 000 kronor.

Under rubriken Bidrag till utrustning m. m. av vissa samlingslokaler har för innevarande budgetår anvisats ett reservationsanslag av 400 000 kronor. Av anslaget har 225 000 kronor ställts till förfogande för statens nämnd för samlingslokaler för beviljande av bidrag enligt kungörelserna den 24 september 1954, nr 615, om statsbidrag till utrustning m. m. av vissa föreningslokaler och den 20 maj 1955, nr 225, om statsbidrag till utrustning av vissa allmänna samlingslokaler med köksinventarier m. m., därvid 125 000 kronor avser bidrag enligt förstnämnda kungörelse och återstoden, 100 000 kronor, bidrag jämlikt den senare kungörelsen. Resten av anslaget, 175 000 kronor, har ställts till förfogande för Våra Gårdar, riksföreningen för nykterhetsrörelsens allmänna samlingslokaler, varav 75 000 kronor för bidrag jämlikt 1954 års kungörelse och 100 000 kronor för bidrag enligt 1955 års kungörelse. — Reservationen å anslaget utgjorde vid utgången av budgetåret 1955/56 292 585 kronor.

I de förut nämnda av bostadskollektiva kommittén och en inom socialdepartementet tillkallad utredningsman avgivna betänkandena rörande samlings- och fritidslokaler resp. statsstöd för samlingslokaler (SOU 1955: 28 och 39) upptages även frågan om stödet till inventarieanskaffning för samlings- och ungdomslokaler.

Departementschefen erinrar att redan i samband med införandet av de nu gällande formerna för bidrag till utrustning m. m. av samlingslokaler framstod splittringen på två olika bidragsformer — vartill kommer arvsfondsbidragen — som en olägenhet. Den förutnämnde utredningsmannen har därför erhållit särskilt uppdrag att avge förslag till en samordning på detta område. Bostadskollektiva kommittén och utredningsmannen har nu

lagt fram så gott som samstämmande förslag om en enhetlig form för bidrag till inventarier för allmänna samlingslokaler. De ungdomslokaler, för vilka bidrag nu kan utgå enligt 1954 års kungörelse men som ej skulle omfattas av den enhetliga bidragsformen, föreslås av utredningsmannen hänvisade till arvsfondsbidrag.

Såsom utredningsmannen anfört bör förutom förenklingssynpunkterna i detta sammanhang beaktas den nykterhetspolitiska motivering, som varit väsentlig vid tillkomsten av bidragen enligt 1954 och 1955 års kungörelser. I några yttranden har ansetts, att de nykterhetspolitiska synpunkterna inte beaktats tillräckligt i förslagen samt att det är för tidigt att nu ändra på de gällande bidragsformerna. För egen del anser departementschefen tillgång till goda samlingslokaler med lämplig utrustning i och för sig vara av betydande nykterhetspolitiskt värde. Ett allmänt inventariebidrag låter sig därför väl försvara ur ifrågavarande synpunkt. Då vidare behovet av förenkling är ostridigt tillstyrkes, att reglerna om utrustningsbidrag ändras i huvudsak i enlighet med förslagen. Bidrag bör alltså kunna utgå med belopp motsvarande högst 5 % av den godkända byggnadskostnaden, dock med högst 10 000 kronor för samma anläggning.

På några punkter föreslår departementschefen emellertid avvikelser. Sålunda bör uttryckligen fastslås i bidragsförfattningen att vid prövning av bidragsansökningar nykterhetsvårdande synpunkter bör beaktas. Vidare bör bidrag när det gäller äldre samlingslokaler kunna utgå inte bara för inventarier utan även för fast köksinredning. Slutligen bör den bidragsform som regleras i 1954 års kungörelse åtminstone under en övergångstid behållas i fråga om lokaler, vilka ej är allmänna samlingslokaler i egentlig mening (scoutstugor och liknande). Med hänsyn till att allmänna arvsfondens tillgång på medel varierar anses det nämligen lämpligast att viss del av nu ifrågavarande anslag får disponeras för sådana bidrag. Dessa bör liksom f. n. kunna lämnas även till annan än lokalägare.

I fråga om bidrag från allmänna arvsfonden bör som princip gälla, att sådant bidrag ej lämnas jämsides med förenämnda utrustningsbidrag. Närmare bestämmelser bör dock ej meddelas med hänsyn till att arvsfondsbidragen bör kunna anpassas efter omständigheterna, främst storleken av det belopp som står till förfogande för utdelning.

Prövningen av ansökningar om inventariebidrag enligt den nya bidragsformen bör ankomma på statens nämnd för samlingslokaler. För att förenkla administrationen anses det emellertid lämpligt, att bidrag avseende ungdomslokaler som ej är allmänna samlingslokaler i den utsträckning så kan ske lämnas i form av anslag till riksorganisationer, vilka själva får i enlighet med bidragsreglerna fördela de beviljade beloppen bland sina medlemsorganisationer.

Utredningsmannen och statens nämnd för samlingslokaler har föreslagit, att för inventariebidrag avseende allmänna samlingslokaler skall

anvisas ett anslag av 500 000 kronor. Utredningsmannen har vidare beräknat medelsbehovet för bidrag till ungdomslokaler som ej är allmänna samlingslokaler till ca 100 000 kronor för år. Departementschefen godtar dessa beräkningar och föreslår, att anslaget för nästa budgetår anvisas med 600 000 kronor, varav 100 000 kronor beräknas för bidrag avseende sistnämnda lokaler.

I förevarande sammanhang har utskottet till behandling förehaft

dels de under punkten 4 nämnda likalydande *motionerna I: 260 och II: 347*, i vilka har hemställts — såvitt nu är i fråga — att riksdagen måtte avslå förslaget om ett anslag för budgetåret 1957/58 till Bidrag till anskaffning av inventarier för allmänna samlingslokaler m. m. av 600 000 kronor,

dels ock två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herr *Pettersson m. fl.* (I: 177) och den andra inom andra kammaren av herr *Engkvist m. fl.* (II: 228), i vilka har hemställts, att riksdagen utöver i femte huvudtiteln föreslaget inventariebidrag måtte till nykterhetsrörelsens tidigare byggda allmänna samlingslokaler anvisa 200 000 kronor att utgå i enlighet med tidigare lämnade anvisningar och att administreras av Våra Gårdar, riksföreningen för nykterhetsrörelsens allmänna samlingslokaler.

Beträffande de skäl, motionärerna anfört till stöd för sina förslag, hänvisas till *motionerna I: 260 och II: 228*.

Utskottet. Propositionens förslag att nuvarande bidrag enligt 1954 och 1955 års kungörelser skall ersättas med ett enhetligt inventariebidrag till allmänna samlingslokaler överensstämmer med den uppfattning som utskottet framfört i tidigare sammanhang. Genom departementschefens uttalande att i bidragsförfattningen skall uttryckligen fastslås att nykterhetsvårdande synpunkter bör beaktas vid prövning av bidragsansökningar anser utskottet att förslaget även låter sig väl försvara ur de speciella nykterhetspolitiska synpunkter, varmed de nu gällande bidragsformerna har motiverats. De föreslagna grunderna för utformningen av det enhetliga inventariebidraget har inte heller givit utskottet anledning till erinran. Av det anförda följer att utskottet avstyrker yrkandet i *motionerna I: 260 och II: 347* att statligt stöd inte skall lämnas till ifrågavarande verksamhet.

Beträffande frågan om medelsbehovet har i *motionerna I: 177 och II: 228* gjorts gällande att knappast något blir över av det föreslagna anslaget för tidigare byggda samlingslokaler om nybyggnads- samt större om- och tillbyggnadsprojekt skall få sitt bidragsbehov för inventarieanskaffning tillgodosett. Utskottet är icke berett att i nuvarande läge tillstyrka motionärernas förslag om ökad medelsanvisning men anser å andra sidan att motionärernas synpunkter bör beaktas vid utfärdandet av bestämmelser för anslagets disponering.

Aberopande det anförda hemställer utskottet,

I. att riksdagen må med bifall till Kungl. Maj:ts förslag samt med avslag å motionerna I: 260 och II: 347 samt I: 177 och II: 228, samtliga motioner såvitt nu är i fråga,

a) godkänna av departementschefen i statsrådsprotokollet över socialärenden för den 3 januari 1957 förordade riktlinjer för bidragsgivningen till anskaffning av inventarier för allmänna samlingslokaler och vissa ungdomslokaler, m. m.;

b) till *Bidrag till anskaffning av inventarier för allmänna samlingslokaler m. m.* för budgetåret 1957/58 anvisa ett reservationsanslag av 600 000 kronor;

II. att riksdagen må i anledning av motionerna I: 177 och II: 228, i vad de icke behandlats under I., i skrivelse till Kungl. Maj:t giva tillkänna vad utskottet anført.

80:o) **Statens bosättningslån: Ersättning åt ortsombud.** Kungl. Maj:t har (punkt 90, s. 280 och 281) föreslagit riksdagen att till Statens bosättningslån: Ersättning åt ortsombud för budgetåret 1957/58 anvisa ett oförändrat förslagsanslag av 65 000 kronor.

I de under punkten 4 nämnda, likalydande *motionerna I: 260 och II: 347* har hemställts — såvitt nu är i fråga — att riksdagen måtte avslå Kungl. Maj:ts förevarande förslag.

Beträffande de skäl, motionärerna anført till stöd för sitt yrkande, hänvisas till motionen I: 260.

Utskottet är icke berett att i anledning av motionerna förorda någon omläggning av ifrågavarande förmedlingsverksamhet. Med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förslag hemställer utskottet,

att riksdagen må med bifall till Kungl. Maj:ts förslag samt med avslag å motionerna I: 260 och II: 347, såvitt nu är i fråga, till *Statens bosättningslån: Ersättning åt ortsombud* för budgetåret 1957/58 anvisa ett förslagsanslag av 65 000 kronor.

81:o) **Statens bosättningslån: Ersättning åt riksbanken.** Kungl. Maj:t har (punkt 91, s. 281) föreslagit riksdagen att till Statens bosättningslån: Ersättning åt riksbanken för budgetåret 1957/58 anvisa ett förslagsanslag av 320 000 kronor.

Anslaget är i gällande riksstat uppfört med 325 000 kronor.

Departementschefen förordar, att anslaget i överensstämmelse med förslag av fullmäktige i riksbanken minskas med 5 000 kronor.

I de under punkten 4 nämnda likalydande *motionerna I: 260 och II: 347* har hemställts — såvitt nu är i fråga — att riksdagen måtte avslå Kungl. Maj:ts förevarande förslag.

Beträffande motiveringen för yrkandet hänvisas till motionen I: 260.

Utskottet. Åberopande vad utskottet anfört under föregående punkt får utskottet med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förslag hemställa,

att riksdagen må med bifall till Kungl. Maj:ts förslag samt med avslag å *motionerna I: 260 och II: 347*, såvitt nu är i fråga, till *Statens bosättningslån: Ersättning åt riksbanken* för budgetåret 1957/58 anvisa ett förslagsanslag av 320 000 kronor.

Sjuk- och yrkesskadeförsäkring m. m.

82:o) **Försäkringsrådet: Avlöningar.** Kungl. Maj:t har (punkt 92, s. 282—286) föreslagit riksdagen att dels godkänna av departementschefen förordad avlöningsstat för försäkringsrådet, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1957/58, dels ock till Försäkringsrådet: Avlöningar för nämnda budgetår anvisa ett förslagsanslag av 795 300 kronor.

Anslaget är i gällande riksstat uppfört med 879 800 kronor.

Departementschefen anmäler att Kungl. Maj:t med anledning av nedgången av till försäkringsrådet inkommande mål meddelat beslut dels om indragning av en av de tidigare fyra divisionerna inom försäkringsrådet och dels om förstärkning av riksförsäkringsanstaltens andra sjukkassebyrå genom att fyra tjänster provisoriskt överflyttas dit från rådet.

Försäkringsrådet har föreslagit, att den genom Kungl. Maj:ts nu nämnda beslut tillkomna organisationen skall bestå även under nästa budgetår. Uppgifterna angående antalet till försäkringsrådet inkomna mål tillåter ännu inte någon säker slutsats rörande personalbehovet i framtiden. Departementschefen förordar därför, att det även under nästa budgetår bör få ankomma på Kungl. Maj:t att pröva huruvida ändringar bör vidtagas i försäkringsrådets organisation samt att besluta om fortsatt provisorisk förstärkning av riksförsäkringsanstalten med personal från försäkringsrådet.

En viss minskning av försäkringsrådets avlöningsanslag bör emellertid redan nu vidtagas. Rådet har föreslagit, att ett belopp motsvarande lön för två tjänster i 29 och två tjänster i 25 lönegraden ej längre skall räknas in under anslaget. Departementschefen tillstyrker förslaget men föreslår, att anslaget därutöver minskas med ett belopp motsvarande lön för en tredje tjänst i 29 lönegraden.

Departementschefen gör ingen erinran mot rådets beräkning av delposterna för arvoden till läkarledamöterna och ersättning till sakkunniga m. fl. Vidare godtages rådets beräkning i fråga om ersättningar till annan tillfällig personal samt under omräkningsposterna.

De förordade förslagen innebär, att anslaget minskas med 84 500 kronor.

Utskottet har inte funnit anledning till erinran mot Kungl. Maj:ts förslag och hemställer alltså,

att riksdagen må

a) godkänna följande avlöningsstat för försäkringsrådet, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1957/58:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	406 800
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	70 700
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	155 100
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	162 700
	Summa kronor 795 300;

b) till *Försäkringsrådet*: *Avlöningar* för budgetåret 1957/58 anvisa ett förslagsanslag av 795 300 kronor.

83:o) **Försäkringsrådet: Omkostnader.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 93, s. 286 och 287), vilket innebär en uppräknig av delposten till lyse med 500 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Försäkringsrådet*: *Omkostnader* för budgetåret 1957/58 anvisa ett förslagsanslag av 30 500 kronor.

84:o) **Riksförsäkringsanstalten: Avlöningar.** Kungl. Maj:t har (punkt 94, s. 287—298) föreslagit riksdagen att dels bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga de ändringar i personalförteckningen för riksförsäkringsanstalten, som föranledes av vad departementschefen förordat, dels godkänna av departementschefen förordad avlöningsstat för riksförsäkringsanstalten, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1957/58, dels bemyndiga Kungl. Maj:t att besluta om överskridande av den i avlöningsstaten upptagna anslagsposten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal i den mån så erfordras i samband med överförande till försäkringsinspektionen av andra sjukkassebyråns avdelning för tillsyn å vissa understödsföreningar m. fl., dels ock till Riksförsäkringsanstalten: *Avlöningar* för budgetåret 1957/58 anvisa ett förslagsanslag av 7 414 700 kronor.

Anslaget är i gällande riksstat uppfört med 7 124 000 kronor.

Riksförsäkringsanstalten har föreslagit en förstärkning av administrativa byrån med två biträden i reglerad befordringsgång. Departementschefen förordar, att medel beräknas för ytterligare ett sådant biträde.

En förstärkning av de båda sjukkassebyråerna anses nu ofrånkomlig. Anstalten har upplyst, att den inspektionsverksamhet, som avsetts ankomma främst på första sjukkassebyrån, måst anstå praktiskt taget helt. Departementschefen anser det vara av stor vikt att anstalten sättas i stånd att upptaga denna verksamhet och förordar därför, att första sjukkassebyrån förstärkes med fyra tjänster, varav en byrådirektörstjänst i 31 lönegraden, en tjänst som förste byråsekreterare i 29 lönegraden och två tjänster som förste byråsekreterare i 27 lönegraden. De nya befattningarna bör tills vidare inrättas som extra.

Ej heller i fråga om andra sjukkassebyråns besvärsavdelning är förhållandena tillfredsställande. En betydande balans av besvärsärenden har uppkommit. Avdelningen har provisoriskt förstärkts dels genom att två förordnanden att fullgöra göromål, som ankommer på tjänsteman i 31 resp. 29 lönegraden, inrättats inom avdelningen och dels genom att fyra tjänster inom försäkringsrådet tillfälligt utnyttjats för förstärkning av byråns personal. Möjlighet till förstärkning på sistnämnda sätt anses böra stå öppen också under nästa budgetår. Även med beaktande av denna möjlighet är en viss ökning av besvärsavdelningens personal motiverad. Departementschefen föreslår, att avdelningen förstärkes med en tjänst som byrådirektör i 31 lönegraden och en tjänst som förste byråsekreterare i 27 lönegraden. Båda dessa tjänster bör dock tills vidare vara extra. Föremånda båda förordnanden att bestrida göromål, som ankommer på tjänsteman i 31 resp. 29 lönegraden, bör bestå under nästa budgetår men av praktiska skäl som extra tjänster i nämnda lönegrader.

I enlighet med av särskild utredningsman avgivet betänkande rörande tillsynen över vissa understödsföreningar m. m. förordar departementschefen efter samråd med chefen för handelsdepartementet, att understödsföreningsavdelningen hos anstalten fr. o. m. den 1 januari 1958 överföres till försäkringsinspektionen. I enlighet med vad anstalten hemställt synes bemyndigande böra meddelas Kungl. Maj:t att sedermera vidtagna i anledning av denna omorganisation erforderliga förändringar i anstaltens personalförteckning. Av samma skäl bör Kungl. Maj:t bemyndigas att i mån av behov medge överskridande av anstaltens anslagspost till övrig icke-ordinarie personal.

Såsom chefen för civildepartementet anfört vid anmälan av för flera huvudtitlar gemensamma frågor bör amanuensbefattningen å administrativa byråns rättsavdelning ersättas med en förste byråsekreterartjänst i Ce 29 och två kanslibiträdestjänster i Ce 11 på försäkringsbyråns debiteringsavdelnings sektion för större arbetsgivare utbytas mot kontoristtjänster i Ce 13.

I enlighet med anstaltens förslag bör dels förste aktuariefattningen i Ce 29 å första sjukkassebyrån ändras till förste byråsekreterartjänst i samma lönegrad dels ock två på övergångsstat förda befattningar som förste byråsekreterare i Ca 27 och som byråsekreterare i Ca 25 utgå ur personalförteckningen.

För höjning av vissa arvoden beräknas 2 100 kronor.

Med frånräkning av det av anstalten till 136 000 kronor uppskattade belopp, som vid understödsföreningsavdelningens överflyttning fr. o. m. den 1 januari 1958 inbesparas å anstaltens avlöningsanslag, medför vad nu förordats jämte omräkningsposterna en ökning av anslagsbehovet med 290 700 kronor.

Utskottet har i sitt utlåtande nr 14 tillstyrkt de av departementschefen nämnda förslagen till löne regleringar.

Med hänsyn till vad departementschefen anfört om behovet av inspektionsverksamhet samt då det är angeläget att den föreliggande betydande balansen av besvärssärenden snarast avarbetas tillstyrker utskottet att de båda sjukkassebyråerna förstärkes i enlighet med propositionens förslag.

Då utskottet ej heller i övrigt funnit anledning till erinran mot Kungl. Maj:ts förevarande förslag, hemställer utskottet,

att riksdagen må

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga de ändringar i personalförteckningen för riksförsäkringsanstalten, som föranledes av vad departementschefen i statsrådsprotokollet över socialärenden för den 3 januari 1957 förordat;

b) godkänna följande avlöningsstat för riksförsäkringsanstalten, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1957/58:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i> 2 825 500	
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	65 600
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal ...	2 806 400
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	1 717 200
Summa kronor 7 414 700 ;	

c) bemyndiga Kungl. Maj:t att besluta om överskridande av den i avlöningsstaten upptagna anslagsposten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal i den mån så erfordras i samband med överförande till försäkringsinspektionen av andra sjukkassebyråns avdelning för tillsyn å vissa understödsföreningar m. fl.;

d) till *Riksförsäkringsanstalten: Avlöningar* för budgetåret 1957/58 anvisa ett förslagsanslag av 7 414 700 kronor.

85:o) **Riksförsäkringsanstalten: Omkostnader.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 95, s. 298—300), vilket innebär en med 24 500 kronor ökad medelsanvisning, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Riksförsäkringsanstalten: Omkostnader* för budgetåret 1957/58 anvisa ett förslagsanslag av 693 000 kronor.

86:o) **Vissa tillägg å ersättningar i anledning av olycksfall i arbete m. m.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 97, s. 302 och 303), vilket i fråga om anslagsberäkningen innebär en minskning med 263 000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Vissa tillägg å ersättningar i anledning av olycksfall i arbete m. m.* för budgetåret 1957/58 anvisa ett förslagsanslag av 1 500 000 kronor.

87:o) **Statsverket åliggande, av andra medel ej utgående ersättningar i anledning av olycksfall i arbete m. m.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 98, s. 304), vilket innebär en minskning av anslaget med 300 000 kronor i anledning av att kostnaderna för den år 1955 beslutade omregleringen av äldre ersättningar beräknas komma att understiga tidigare beräknade belopp, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Statsverket åliggande, av andra medel ej utgående ersättningar i anledning av olycksfall i arbete m. m.* för budgetåret 1957/58 anvisa ett förslagsanslag av 3 000 000 kronor.

Arbetarskydd

88:o) **Arbetarskyddsstyrelsen: Avlöningar.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 99, s. 305—307), vilket innebär utbyte av en kanslibiträdes-tjänst i Ca 11 på tekniska byrån mot kontoristbefattning i Ca 13, ordinarie-sättning av en tjänst som distriktsinspektör i Ce 21 samt uppräknig av anslaget med 5 800 kronor för vissa arvoden och 59 800 kronor för automatiska lönekostnader, hemställer utskottet,

att riksdagen må

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga de ändringar i personalförteckningen för arbetarskyddsstyrelsen, som föranle-

des av vad departementschefen i statsrådsprotokollet över socialärenden för den 3 januari 1957 förordat;

b) godkänna följande avlöningsstat för arbetarskyddsstyrelsen, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1957/58:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	552 000
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	115 000
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal ...	387 100
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	279 500
	Summa kronor 1 333 600;

c) till *Arbetarskyddsstyrelsen*: *Avlöningar* för budgetåret 1957/58 anvisa ett förslagsanslag av 1 333 600 kronor.

89:o) **Arbetarskyddsstyrelsen: Omkostnader.** Kungl. Maj:t har (punkt 100, s. 307—309) föreslagit riksdagen att till Arbetarskyddsstyrelsen: Omkostnader för budgetåret 1957/58 anvisa ett förslagsanslag av 187 500 kronor.

Anslaget är i gällande riksstat uppfört med 180 000 kronor.

Departementschefen förordar, att anslagsposten till sjukvård m. m. minskas med 1 000 kronor. Anslagsposten till reseersättningar föreslås höjd med 18 000 kronor, varjämte ytterligare 3 000 kronor beräknas för bränsle, lyse och vatten. Posten till övriga expenser för eget behov minskas med 9 500 kronor medan inkomstposten höjes med 3 000 kronor.

I de under punkten 4 nämnda likalydande *motionerna I: 260* och *II: 347* har hemställts, såvitt nu är i fråga, att riksdagen måtte till Arbetarskyddsstyrelsen: Omkostnader för budgetåret 1957/58 anvisa ett förslagsanslag av 169 500 kronor.

Beträffande motiveringen för yrkandet hänvisas till motionen *I: 260*.

Utskottet har för sin del icke funnit anledning till erinran mot Kungl. Maj:ts förslag och avstyrker sålunda *motionerna I: 260* och *II: 347* i vad de berör förevarande anslag. *Utskottet* hemställer därför,

att riksdagen må med bifall till Kungl. Maj:ts förslag samt med avslag å *motionerna I: 260* och *II: 347*, såvitt nu är i fråga, till *Arbetarskyddsstyrelsen*: *Omkostnader* för budgetåret 1957/58 anvisa ett förslagsanslag av 187 500 kronor.

90:o) **Yrkesinspektionen: Avlöningar.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 101, s. 309—312), vilket innebär att tre socialinspektörstjänster ordinariesättes, två kontorsbiträdestjänster i Ca 8 ersättes med icke-ordinarie befattningar samt att anslaget ökas med 163 000 kronor, varav 4 300 kronor för höjning av vissa arvoden och 158 700 kronor för automatiska lönekostnader, hemställer utskottet,

att riksdagen må

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga de ändringar i personalförteckningen för yrkesinspektionen, som föranledes av vad departementschefen i statsrådsprotokollet över socialärenden för den 3 januari 1957 förordat;

b) godkänna följande avlöningsstat för yrkesinspektionen, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1957/58:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	1 529 700
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	59 300
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal ...	833 300
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	704 700
	Summa kronor 3 127 000;

c) till *Yrkesinspektionen: Avlöningar* för budgetåret 1957/58 anvisa ett förslagsanslag av 3 127 000 kronor.

91:o) **Yrkesinspektionen: Omkostnader.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 102, s. 312—314), vilket innebär en uppräknig av anslaget med 8 000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Yrkesinspektionen: Omkostnader* för budgetåret 1957/58 anvisa ett förslagsanslag av 858 000 kronor.

92:o) **Utredning rörande koloxidförgiftningars uppkomst och förebyggande.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 103, s. 314), vilket innebär att återstoden av det ursprungligen beräknade beloppet för ifrågavarande undersökning nu ställes till förfogande, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Utredning rörande koloxidförgiftningars uppkomst och förebyggande* för budgetåret 1957/58 anvisa ett reservationsanslag av 80 000 kronor.

93:o) **Undervisnings- och upplysningsverksamhet på arbetarskyddets område.** Kungl. Maj:t har (punkt 104, s. 314 och 315) föreslagit riksdagen att till Undervisnings- och upplysningsverksamhet på arbetarskyddets område för budgetåret 1957/58 anvisa ett anslag av 90 000 kronor.

Anslaget är i gällande riksstat uppfört med 90 000 kronor.

Departementschefen kan icke tillstyrka arbetarskyddsstyrelsens förslag om höjning av anslaget och förordar därför, att anslaget uppföres med oförändrat belopp.

I förevarande sammanhang har utskottet till behandling förehaft

dels två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herrar *Sundin* och *Gustafsson* (I: 173) och den andra inom andra kammaren av herrar *Nilsson* i Tvärålund och *Eriksson* i Bäckmora (II: 233), i vilka har hemställts, att riksdagen måtte i enlighet med motionernas syfte till Undervisnings- och upplysningsverksamhet på arbetarskyddets område för budgetåret 1957/58 anvisa ett anslag av 115 000 kronor,

dels ock en inom andra kammaren av herrar *Kristenson* i Göteborg och *Andreasson* väckt motion (II: 144), vari har hemställts, att riksdagen under femte huvudtiteln punkt 104 måtte anvisa ett anslag av 100 000 kronor.

Beträffande de skäl, motionärerna anfört till stöd för sina yrkanden, får utskottet hänvisa till motionerna II: 233 och II: 144.

Utskottet är i likhet med departementschefen icke berett att nu föreslå någon höjning av anslaget men anser att det bör övervägas att till ett kommande år öka medelsanvisningen. På grund av det anförda hemställer utskottet,

att riksdagen må med bifall till Kungl. Maj:ts förslag även-
som med avslag å motionerna I: 173 och II: 233 samt II: 144
till *Undervisnings- och upplysningsverksamhet på arbetar-
skyddets område* för budgetåret 1957/58 anvisa ett anslag av
90 000 kronor.

94:o) **Ersättningar för vissa läkarundersökningar enligt arbetarskyddslagen.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 105, s. 315), vilket innebär oförändrad medelsanvisning, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Ersättningar för vissa läkarundersökningar enligt arbetarskyddslagen* för budgetåret 1957/58 anvisa ett förslagsanslag av 5 000 kronor.

Folkpensionering m. m.

95:o) **Pensionsstyrelsen: Avlöningar.** Kungl. Maj:t har (punkt 106, s. 316—318) föreslagit riksdagen att *dels* bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga den ändring i personalförteckningen för pensionsstyrelsen som för-

anledes av vad departementschefen förordnat, dels godkänna av departementschefen förordad avlöningsstat för pensionsstyrelsen, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1957/58, dels ock till Pensionsstyrelsen: Avlöningar för nämnda budgetår anvisa ett förslagsanslag av 5 796 500 kronor.

Anslaget är i gällande riksstat uppfört med 5 476 000 kronor.

Pensionsstyrelsen har i särskild framställning hemställt om medgivande att överskrida den för innevarande budgetår fastställda icke-ordinarie-posten med 85 000 kronor för en utredning om användningen inom styrelsen av elektroniska databehandlingsmaskiner i stället för nu använda maskiner. Utredningen beräknas fortgå även under nästa budgetår och då draga en kostnad av 130 000 kronor. Departementschefen har inte ansett sig böra tillstyrka framställning till riksdagen om medel för ifrågavarande ändamål under innevarande budgetår. För nästa budgetår bör emellertid medel för det av pensionsstyrelsen angivna ändamålet beräknas. Departementschefen förordar, att i avlöningsanslaget räknas in det av styrelsen för nämnda budgetår begärda beloppet eller 130 000 kronor. Det anses få ankomma på Kungl. Maj:t att meddela närmare bestämmelser angående utredningsarbetet.

Vidare förordas, att en tjänst i Cg 19 och två tjänster i Cg 13 ersättes med tjänster som kontorsskrivare i Ce 19 resp. kontorist i Ce 13, att i stället för ett vikariatslöneförordnande inrättas tjänst som kanslibitråde i Ce 11 ävensom att antalet kontorsbiträdestjänster i Ca 8 minskas med 20 mot att medel för motsvarande antal icke-ordinarie biträden beräknas.

De förordade förslagen medför inberäknat omräkningsposterna en ökning av medelsbehovet under anslaget med 320 500 kronor.

Utskottet har icke funnit anledning till erinran mot Kungl. Maj:ts förslag och hemställer därför,

att riksdagen må

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga den ändring i personalförteckningen för pensionsstyrelsen som föranledes av vad departementschefen i statsrådsprotokollet över socialärenden för den 3 januari 1957 förordnat;

b) godkänna följande avlöningsstat för pensionsstyrelsen, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1957/58:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	2 118 500
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda	
av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	64 750

3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal ...	2 290 600
4. Rörligt tillägg, förslagsvis	1 322 650
	<hr/>
	Summa kronor 5 796 500;

c) till *Pensionsstyrelsen*: *Avlöningar* för budgetåret 1957/58 anvisa ett förslagsanslag av 5 796 500 kronor.

96:o) **Pensionsstyrelsen: Omkostnader.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 107, s. 318 och 319), vilket innebär ökad medelsanvisning till kostnader för folkpensionernas utbetalande m. m. med 45 000 kronor och till övriga expenser med 4 000 kronor samt minskad medelsanvisning till sjukvård m. m. med 15 000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Pensionsstyrelsen: Omkostnader* för budgetåret 1957/58 anvisa ett förslagsanslag av 1 240 500 kronor.

97:o) **Pensionsstyrelsen: Pensionsstyrelsens ortsombud.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 108, s. 319 och 320), vilket innebär oförändrad medelsanvisning, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Pensionsstyrelsen: Pensionsstyrelsens ortsombud* för budgetåret 1957/58 anvisa ett förslagsanslag av 494 000 kronor.

98:o) **Ersättning till postverket för pensionsutbetalningar.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 111, s. 325 och 326), vilket innebär en med 140 000 kronor ökad medelsanvisning med hänsyn till det beräknade antalet utbetalningar, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Ersättning till postverket för pensionsutbetalningar* för budgetåret 1957/58 anvisa ett förslagsanslag av 4 040 000 kronor.

99:o) **Åtgärder till förebyggande och hävande av invaliditet.** Kungl. Maj:t har (punkt 112, s. 326—329) föreslagit riksdagen att till Åtgärder till förebyggande och hävande av invaliditet för budgetåret 1957/58 anvisa ett reservationsanslag av 12 200 000 kronor.

Anslaget är i gällande riksstat uppfört med 12 880 000 kronor. Å anslaget fanns vid utgången av budgetåret 1955/56 en reservation av 1 078 421 kronor.

Pensionsstyrelsens verksamhet till förebyggande och hävande av invaliditet omfattar dels individuell verksamhet, d. v. s. behandling, vård, yrkes-

utbildning m. m. åt personer, vilka kan väntas genom dylika åtgärder återvinna eller bibehålla arbetsförmågan, dels annan verksamhet, som avser att i folkpensioneringens intresse förebygga eller häva arbetsförmåga eller befordra folkhälsan.

Kungl. Maj:t har den 19 oktober 1956 bemyndigat pensionsstyrelsen att med Västerbottens läns landsting träffa avtal om vård av styrelsens patienter å en vid lasarettet i Umeå nybyggd avdelning, rymmande 60 patienter. Härigenom och genom tidigare godkännanden av avtal om inrättande vid Sahlgrenska sjukhuset i Göteborg och vid lasarettet i Lund av reumatikeravdelningar om 120 resp. 64 platser har Kungl. Maj:t meddelat beslut med anledning av riksdagens år 1946 lämnade bemyndigande för Kungl. Maj:t att föranstalta om inrättande av ytterligare högst 250 vårdplatser för reumatiskt sjuka vid därför lämpade sjukhus. Dessa avdelningar har ännu endast delvis tagits i bruk för reumatikervård; avdelningen i Göteborg disponeras enligt Kungl. Maj:ts medgivande t. o. m. 1958 för annat sjukvårdsändamål medan avdelningarna i Lund och Umeå tages i bruk innevarande budgetår. Samtidigt med denna utbyggnad har platsantalet vid pensionsstyrelsens sjukhus minskat med 147 genom att vissa av styrelsen drivna lasarettavdelningar övertagits av sjukhusets huvudman.

Departementschefen framhåller att pensionsstyrelsen är genom sina sjukhus och sjukhusavdelningar huvudman för en väsentlig del av reumatikervården i landet. Detta är att betrakta som ett provisorium. Allmän enighet torde råda om att i varje fall de avdelningar, som anordnats i anslutning till av landsting och städer drivna sjukhus, skall övertagas av sjukhusvårdens ordinarie huvudmän så snart sjukhusvården byggts ut tillräckligt för att även de reumatiskt sjuka skall kunna erhålla vård inom den allmänna sjukvårdens ram. Förutsättningar för en mera allmän avveckling av pensionsstyrelsens lasarettavdelningar har tidigare ej ansetts föreligga. I denna fråga — som aktualiserats av 1956 års riksdags revisorer — anför departementschefen, att det enligt hans mening genom förhandlingar med lasarettavdelningarnas huvudmän bör utrönas om det är möjligt att nu avveckla pensionsstyrelsens befattning med ifrågavarande avdelningar utan att de reumatiskt sjukas vårdmöjligheter äventyras. Frågan om pensionsstyrelsens egna sjukhus anses fordra ytterligare överväganden.

Anslaget föreslås uppfört med 12 200 000 kronor.

I förevarande sammanhang har utskottet till behandling förehaft den redogörelse angående pensionsstyrelsens sjukvårdande verksamhet, som riksdagens år 1956 församlade revisorer lämnat under § 16 i sin berättelse. I samband med sin redogörelse har revisorerna gjort följande i transumerade delar återgivna uttalande.

Pensionsstyrelsens här avsedda verksamhet — som numera drager en kostnad av över tolv miljoner kronor per år, fränsett utgifterna för den centrala administrationen — har vid skilda tillfällen föranlett kritik.

Kritiken har av pensionsstyrelsen ansetts som obefogad men har föranlett flera utredningar. Dessa ha föreslagit, att de av pensionsstyrelsen i förevarande avseende omhänderhavda uppgifterna i princip skola inordnas i den av stat, landsting och städer utanför landsting ombesörjda allmänna sjukvården. Sålunda har fyra utredningar, senast 1941 års reumatiker-vårdssakkunniga, uttalat sig i denna riktning. Förslagen härom ha i stort sett tillstyrkts av vederbörande remissinstanser. Pensionsstyrelsen har för sin del såsom förutsättning för en avveckling uppställt det kravet, att platsbehovet på dessa vårdområden bör vara tillgodosett i tillräcklig omfattning, innan åtgärder vidtagas i sådant syfte. Vid riksdagsbehandlingen år 1946 av 1941 års reumatikervårdssakkunnigas förslag uttalade sig även föredragande departementschefen för att reumatikervården vid lämplig tidpunkt borde inordnas i den allmänna lasarettsvården.

På grund av vad sålunda förekommit anse sig revisorerna kunna konstatera, att allmän enighet synes råda därom, att pensionsstyrelsens sjukvårdande verksamhet i princip skall upphöra. Vad som återstår att avgöra är, vid vilken tidpunkt och på vad sätt en dylik avveckling bör komma till stånd. Efter hämvägande av olika på spörsmålet inverkanande faktorer ha revisorerna kommit till den uppfattningen, att tidpunkten härför nu är inne i fråga om den verksamhet styrelsen bedriver på egna eller genom samarbete med huvudmän för lasarettsvården anordnade vårdanstalter. Härom må anföras följande.

Med hänsyn till den ställning pensionsstyrelsen intagit i den föreliggande huvudfrågan ha revisorerna till att börja med sökt bilda sig en uppfattning om den nuvarande tillgången på vårdplatser inom de vårdområden, som här främst avses. Vad angår reumatikerplatserna äro dessa vid vissa sjukvårdsanstalter, såsom Spenshults reumatikersjukhus och karolinska sjukhuset, utnyttjade till fullo; väntetiderna vid dessa sjukhus äro f. n. långa. Utnyttjningsgraden vid övriga ifrågavarande sjukvårdsanstalter synes däremot vara lägre. Även om den bild revisorerna erhållit av förhållandena härutinnan sålunda icke är helt entydig, torde dock pensionsstyrelsens uppfattning, sådan den kommit till uttryck i styrelsens remissvar över den tidigare omnämnda framställningen från riksföreningen mot reumatism, böra tillmätas avgörande vikt. Styrelsen förklarar sig där under senare år ej ha kunnat konstatera någon brist på reumatikerplatser.

Vad psykoneurosvården beträffar må erinras om att självständiga lasarettsavdelningar för detta klientel tillkommit vid flera sjukhus under senare år och att ett flertal nya dylika avdelningar skola tagas i anspråk inom en nära framtid. Tillskottet av platser kommer att överstiga det antal platser, som av pensionsstyrelsen disponeras för detta ändamål. För ifrågavarande patienter avsedda platser å pensionsstyrelsens sjukhus och sjukhusavdelningar lära f. ö. i viss utsträckning ha belagts med reumatiskt sjuka. Enligt en uppfattning, som är företrädd bland psykiatrisk expertis, föreligger numera knappast något egentligt behov av en insats från pensionsstyrelsens sida på detta vårdområde, då den blandning av psykiska och somatiska symtom, som dessa patienter i stor utsträckning förete, nödvändiggör vård på fullständig utrustade sjukhus.

Såvitt revisorerna kunnat finna, ha sålunda i stort sett inträtt sådana ändrade förhållanden i förevarande avseenden, som tidigare ansetts motivera en avveckling helt eller delvis av pensionsstyrelsens ifrågavarande sjukvårdande uppgifter. Då revisorerna anse sig böra förorda, att åtgärder vidtagas i detta syfte, har emellertid nämnda omständighet icke främst varit bestämmande för detta ställningstagande. Enligt revisorernas mening tala nämligen så starka skäl över huvud för att den av pensionsstyrelsen bedrivna sjukvården inordnas i den allmänna sjukvården, att revisorerna även eljest varit beredda att framlägga förslag härom. De skäl, som därvid åsyftas och som komma att närmare beröras i det följande, äro icke nya utan ha i huvudsak framförts av tidigare utredningar i ämnet men synas under den tid, som förflutit sedan dessa framlades, ha fått ökad tyngd.

Allmän enighet torde numera råda därom, att väsentliga fördelar stå att vinna, därest sjukvården i riket i möjligaste mån samlas under en och samma huvudman. En konsekvens härav är att vanförevården avses skola överföras till särskilda ortopediska avdelningar vid lasaretten; utredning pågår även om landstingens övertagande av huvudmannaskapet för sinnessjukvården i riket. Bakom denna utveckling ligger bl. a. den tanken, att de olika sjukvårdsgrenarna i väsentliga avseenden måste bedömas som en enhet och att de föreliggande behoven bäst kunna tillgodoses, om en samtidig avvägning kan ske dem emellan under hänsynstagande till såväl den slutna som den öppna vården. En strävan är självfallet att tillgodose så stor del av vårdbehovet som möjligt inom den senare vårdformen.

Pensionsstyrelsens sjukvårdande verksamhet tillgodoser av kända skäl icke nämnda synpunkter; särskilt må framhållas att styrelsen i huvudsak synes begränsa sitt intresse till den slutna vården. Vid styrelsens sjukvårdsanstalter anses därför den öppna vården vara mindre väl tillgodosedd, där icke lokala krafter ingripit. På grund härav och då de lasarettanslutna reumatikeravdelningarna i allmänhet icke erhållit egna överläkare, kunna dessa avdelningars kapacitet ej utnyttjas till fullo. Flera omständigheter tala för att denna olägenhet snabbt skulle elimineras, därest de ordinarie sjukvårdshuvudmännen helt övertog ansvaret för avdelningarna.

Den av pensionsstyrelsen kontrollerade sjukvården har främst tillkommit och drives med hänsyn till folkpensioneringens intressen — att förebygga eller häva invaliditet och sålunda förhindra eller uppskjuta rätten till invalidpension. Detta har till följd att den icke är tillgänglig för landets samtliga vårdbehövande innevånare. Ur social synpunkt är det emellertid angeläget, att även denna form av sjukvård blir enhetlig; uteslutande medicinska och humanitära synpunkter böra läggas på vården.

Att avgöra hur pensionsstyrelsens sjukvård utfaller i ekonomiskt avseende ställer sig svårt, då en direkt jämförelse med de faktiska kostnaderna för de ordinarie huvudmännen inrymmer alltför många felkällor för att kunna vara en säker värdemätare. Erinras må även att en dylik jämförelse icke är rättvisande bl. a. ur den synpunkten, att den icke giver något mått på det resultat som vinnes med sjukvården. Uppenbart är emellertid att ifrågavarande verksamhet i flera hänseenden innebär en synnerligen kostnadskrävande dubbelorganisation — å ena sidan bl. a. en central sjukvårdsbyrå inom styrelsen, å andra sidan den perifera, av de ordinarie huvudmännen inrättade organisationen — vilken skulle kunna elimineras, därest de senare hade hand om sjukvården. Men redan inom ramen för nuvarande organisationsform torde besparingar kunna vidtagas. Revisorerna åsyfta

främst de utgifter, som följa med det centrala intagningsförfarandet, för vilket tidigare redogjorts. Såsom framgår däraf är förfarandet omständligt och innebär bl. a., att utredning skall äga rum om den vårdsökandes ekonomi. En dylik prövning förefaller emellertid numera helt onödig. Erinras må sålunda att lagen om allmän sjukförsäkring trädde i kraft den 1 januari 1955. Genom denna lag infördes i Sverige allmän och obligatorisk sjukförsäkring, innebärande bl. a. att sjukhusvård av sjukkassa ersättes med belopp motsvarande dagavgiften på allmän sal. I anslutning till lagens ikraftträdande fastställdes denna avgift till tre kronor å landets samtliga allmänna sjukvårdsinrättningar, även å pensionsstyrelsens sjukvårdsanstalter, oavsett vederbörandes ekonomi. — Vidare må framhållas att en intagning som grundas enbart på intyg och icke på direkt personlig kontakt mellan den sjuke och vederbörande specialist måste rymma flera osäkra faktorer. Därtill kommer att intagningsbestämmelserna redan tidigare ändrats därefter, att förutsättningarna för intagning å de av pensionsstyrelsen disponerade sjukvårdsanstalterna i stort sett överensstämde med dem som gälla i fråga om andra sjukvårdsinrättningar. I båda fallen iakttages en viss restriktivitet vid sådana sjukdomsfall, där sjukdomen är så svårartad, att framtidsutsikterna äro osäkra eller dåliga samt där patienten tillhör de högsta åldersklasserna. Den enda skillnad, som f. n. förefinnes mellan pensionsstyrelsens centrala prövning och den vanliga medicinska, består däri, att personer, som redan erhållit invalidpension eller ålderspension, icke erhålla vård å pensionsstyrelsens sjukvårdsanstalter. Därest sistnämnda villkor, exempelvis i en cirkulärskrivelse, meddelades vederbörande ansvariga sjukhusläkare, skulle i övrigt intagningsförfarandet utan att ändra karaktär helt kunna överlåtas till denne och den centrala handläggningen, inbegripet den genom pensionsnämndsordförandena, kunna upphöra. Enligt revisorernas mening torde det icke behöva befaras, att en sådan ordning skulle få till följd att några vårdsökande komme att gynnas på bekostnad av andra.

En övergång till det av revisorerna angivna intagningsförfarandet skulle medföra betydande kostnadsbesparingar. Enligt vad revisorerna inhämtat uppgå f. n. de årliga avlöningskostnaderna för den personal som handlägger intagningsärenden enbart inom pensionsstyrelsen till i runt tal 120 000 kronor.

Sammanfattningsvis må i denna del framhållas att utomordentligt starka medicinska, sociala och ekonomiska skäl enligt revisorernas mening tala för att pensionsstyrelsens här avsedda sjukvårdande verksamhet snarast bör upphöra. En organisationsförändring kommer givetvis att kräva viss tid. Det är därför angeläget, att den centrala handläggningen av intagningsärendena omedelbart upphör och att beläggningen av de olika sjukhusplatserna helt överlåtas till de ansvariga sjukhusläkarna.

Det torde icke ankomma på riksdagens revisorer att i detalj uppdraga några bestämda riktlinjer för hur en avveckling av pensionsstyrelsens ifrågavarande uppgifter skall äga rum. Erinras må emellertid om att 1941 års reumatikervårdssakkunniga föreslog, att de mellan pensionsstyrelsen å ena sidan samt vederbörande landsting och städer å andra sidan gällande kontrakten beträffande reumatikeravdelningarna skulle uppsägas, att vederbörande sjukvårdshuvudmäns byggnadslån för dessa avdelningar ur folkpensioneringsfonden skulle annulleras samt att dessa avdelningar icke blott formellt utan även reellt skulle överlämnas till vederbörande landsting och städer utan ekonomiskt vederlag till staten, allt under förutsättning att upp-

görelse kunde ernås på vissa av de sakkunniga angivna villkor beträffande driften och beläggningen.

Vad angår de fristående kuranstalterna i Nynäshamn, Tranås och Åre må erinras om att 1941 års reumatikervårdssakkunniga hyste den meningen, att någon ändring för det dåvarande ej borde vidtagas i dessa anstalters ställning. Frågan härom borde enligt de sakkunniga göras till föremål för fortsatt utredning. Enligt revisorernas uppfattning skulle emellertid en väsentlig del av de fördelar i ekonomiska och andra hänseenden, som skulle uppnås vid en avveckling av pensionsstyrelsens ifrågavarande uppgifter, gå förlorade, därest icke en total avveckling komme till stånd. Revisorerna anse därför, att pensionsstyrelsens befattning med reumatiker- och annan sjukvård helt bör upphöra. Upplysningsvis må nämnas att enligt vad revisorerna inhämtat landstinget i Stockholms län har intresse av att övertaga anstalten i Nynäshamn och därvid torde vara berett att mottaga sådana observationsfall, om vilka pensionsstyrelsen önskar närmare medicinsk utredning. Även de båda övriga nämnda sjukvårdsinrättningarna torde kunna överlätas på villkor, som tillfredsställa pensionsstyrelsens behov av tillgång på vissa sjukvårdsplatser.

Revisorerna anse sålunda, att åtgärder snarast böra vidtagas i de av revisorerna angivna syftena. Enligt revisorernas mening böra dylika åtgärder kunna genomföras utan att någon särskild sakkunnigkommitté ånyo tillsättes.

Över revisorernas uttalande har yttranden avgivits av *statskontoret, pensionsstyrelsen, medicinalstyrelsen, kommittén för översyn av hälso- och sjukvården i riket, förvaltningsutskotten hos landstingen i Stockholms, Jönköpings, Malmöhus, Älvsborgs, Jämtlands och Västerbottens län, stadskollegiet i Göteborg, stadsfullmäktige i Norrköping, Svenska landstingsförbundet, Svenska stadsförbundet, Föreningen för bistånd åt vanföra i Göteborg, Riksföreningen mot reumatism och Sveriges läkarförbund.*

Utskottet anser i likhet med riksdagens revisorer, flertalet remissorgan samt departementschefen — utan att därför underskatta betydelsen av pensionsstyrelsens insatser för att utveckla särskilt reumatikervården i landet — att frågan om en allmän avveckling av styrelsens sjukvårdande verksamhet bör aktualiseras. Enligt utskottets mening bör en avveckling i första hand gälla styrelsens lasarettssavdelningar och ske successivt under hänsynstagande till vårdmöjligheterna inom andra grenar av sjukvården. Utskottet förordar därför liksom departementschefen att det genom förhandlingar med lasarettssavdelningarnas huvudmän utrönes i vad mån en sådan avveckling kan göras utan att vårdmöjligheterna för de sjuka äventyras. Förhandlingarna, vilka även bör omfatta övriga med en avveckling sammanhängande spörsmål, synes utskottet lämpligen böra anförtros åt en särskild delegation, beträffande vars storlek och sammansättning med hänsyn till olika intressen det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att bestämma. Utskottet anser även att det bör hänskjutas till delegationen att bedöma

i vad mån den av revisorerna berörda centrala handläggningen av intagningsärendena bör upphöra, redan innan en avveckling kommit till stånd. Beträffande frågan om pensionsstyrelsens egna sjukhus är utskottet icke berett att nu göra något uttalande i bestämd riktning. Även denna fråga synes utskottet böra överlämnas åt förhandlingsdelegationen att närmare överväga. Med beaktande av vad utskottet anfört om de sjukas vård bör förhandlingarna bedrivas så att förslag såvitt möjligt kan framläggas till 1958 års riksdag.

Under återopande av det anförda får utskottet, som icke funnit anledning till erinran mot Kungl. Maj:ts beräkning av medelsbehovet under förevarande anslag, hemställa,

att riksdagen må

I. i anledning av riksdagens revisorers förevarande uttalande i skrivelse till Kungl. Maj:t giva tillkänna vad utskottet anfört;

II. till *Åtgärder till förebyggande och hävande av invaliditet* för budgetåret 1957/58 anvisa ett reservationsanslag av 12 200 000 kronor.

100:o) **Bidrag till de blindas förening.** Kungl. Maj:t har (punkt 114, s. 331 och 332) föreslagit riksdagen att till Bidrag till de blindas förening för budgetåret 1957/58 anvisa ett anslag av 400 000 kronor.

Anslaget är i gällande riksstat uppfört med 390 000 kronor.

Av anslaget för innevarande budgetår har 325 000 kronor avsetts som bidrag till avlöningar och omkostnader för den av De blindas förening bedrivna depåverksamheten för försäljning av arbetsmaterial till blinda hantverkare samt av dessas hantverksprodukter. Återstående belopp, 65 000 kronor, utgör bidrag till föreningens verksamhet i övrigt.

De blindas förening har hemställt, att anslaget höjes med 30 000 kronor till 420 000 kronor.

Departementschefen kan inte tillstyrka större höjning av anslaget än med 10 000 kronor eller till 400 000 kronor.

I detta sammanhang anmäler departementschefen följande. Den av De blindas förenings försäljningsaktiebolag bedrivna depåverksamheten till hjälp åt blinda hantverkare stödes av staten dels genom det årliga bidrag, som utgår från nu ifrågavarande anslag, dels ock genom att staten kostnadsfritt tillhandahåller vissa kontors- och lagerlokaler. Huvuddelen av lokalerna har inrymts i en för ändamålet uppförd byggnad, men då denna inte varit tillräcklig har för verksamheten också tagits i anspråk andra utrymmen, delvis bestående av De blindas förening tillhöriga lager-skjul, som uppförts i anslutning till nämnda byggnad. Med anledning av

framställning från föreningen har Kungl. Maj:t den 14 december 1956 be-
myndigat byggnadsstyrelsen att tills vidare förhyra för verksamheten erforderliga lokaler i en nybyggnad, som föreningen uppför i Stockholm för ett annat dotterföretag. Kostnaderna skall bestridas från statens allmänna fastighetsfonds utgiftspost till hyres- och arrendeutgifter m. m. för av fonden förhyrda lokaler och arrenderade markområden.

I två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herr *Söderquist* och fru *Hamrin-Thorell* (I: 63) och den andra inom andra kammaren av herr *Gustafsson* i Borås *m. fl.* (II: 95), har föreslagits, att riksdagen måtte anvisa 355 000 kronor som driftbidrag till De blindas för- enings depåverksamhet under budgetåret 1957/58, vilket innebär en ökning med 20 000 kronor av det av Kungl. Maj:t föreslagna beloppet.

Beträffande de skäl, motionärerna anfört till stöd för sitt yrkande, hän- visas till motionen II: 95.

Utskottet hade för sin del gärna sett att Kungl. Maj:t funnit det möj- ligt att ytterligare höja anslaget. *Utskottet* är emellertid inte berett att i anledning av motionerna förorda någon ökad medelsanvisning. På grund härav hemställer *utskottet*,

att riksdagen må med bifall till Kungl. Maj:ts förslag samt med avslag å motionerna I: 63 och II: 95 till *Bidrag till de blindas förening* för budgetåret 1957/58 anvisa ett anslag av 400 000 kronor.

Diverse

101:o) **Ersättning till statens allmänna fastighetsfond: Byggnadsstyrel- sens delfond. Ersättning till statens domäners fond för upplåten mark.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkterna 115 och 116, s. 333) hem- ställer *utskottet*,

att riksdagen må för budgetåret 1957/58 såsom förslags- anslag anvisa

a) till *Ersättning till statens allmänna fastighetsfond: Byggnadsstyrelsens delfond* 1 715 000 kronor;

b) till *Ersättning till statens domäners fond för upplåten mark* 140 000 kronor.

102:o) **Statens hyresråd: Avlöningar.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 117, s. 333 och 334), vilket innebär en ökning av anslaget med 29 200 kronor i anledning av automatiska löneökningar m. m., hem- ställer *utskottet*,

att riksdagen må till *Statens hyresråd: Avlöningar* för budgetåret 1957/58 anvisa ett förslagsanslag av 878 400 kronor.

103:o) **Statens hyresråd: Omkostnader.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 118, s. 334 och 335), vilket innebär en minskning av anslaget med 2 000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Statens hyresråd: Omkostnader* för budgetåret 1957/58 anvisa ett förslagsanslag av 72 500 kronor.

104:o) **Ersättningar för skador vållade av vissa rymlingar m. fl.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 119, s. 335), vilket innebär en uppräkningsanslag med 10 000 kronor med hänsyn till belastningen, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Ersättningar för skador vållade av vissa rymlingar m. fl.* för budgetåret 1957/58 anvisa ett förslagsanslag av 50 000 kronor.

105:o) **Internationellt socialpolitiskt samarbete.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 120, s. 335 och 336), vilket innebär oförändrad medelsanvisning, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Internationellt socialpolitiskt samarbete* för budgetåret 1957/58 anvisa ett förslagsanslag av 800 000 kronor.

106:o) **Bidrag till utlandssvenskarnas förening.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 121, s. 336), vilket innebär oförändrad medelsanvisning, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Bidrag till utlandssvenskarnas förening* för budgetåret 1957/58 anvisa ett förslagsanslag av 50 000 kronor.

107:o) **Understöd åt utlandssvenskar m. m.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 122, s. 337), vilket innebär oförändrad medelsanvisning, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Understöd åt utlandssvenskar m. m.* för budgetåret 1957/58 anvisa ett förslagsanslag av 20 000 kronor.

108:o) **Understöd åt flyktingar m. m.** Kungl. Maj:t har (punkt 123, s. 337—339) föreslagit riksdagen att till Understöd åt flyktingar m. m. för budgetåret 1957/58 anvisa ett förslagsanslag av 500 000 kronor.

Anslaget är i gällande riksstat uppfört med 90 000 kronor.

Från anslaget bestrides främst kostnaderna i form av mottagningshjälp och startlån för omhändertagande genom arbetsmarknadsstyrelsens försorg av till Sverige anländande flyktingar. Vidare bestrides därifrån kostnader för bidrag i vissa fall till flyktingars resor från Sverige samt de särskilda kostnader i övrigt för flyktingar, som kan anses ofrånkomliga men för vilka särskilda medel ej beräknats.

Departementschefen anför att sedan arbetsmarknadsstyrelsen lade fram sina anslagsberäkningar har i Sverige mottagits omkring 4 000 ungerska flyktingar. Kostnaderna för denna flyktingmottagning torde i huvudsak komma att falla på innevarande budgetår.

Beträffande de i arbetsmarknadsstyrelsens anslagsframställning omnämnda flyktinggrupperna har tillämpats den ordningen, att kostnaderna för deras överförande till Sverige och omhändertagande här fördelats på flera olika anslag, nämligen det under tredje huvudtiteln uppförda anslaget till Bidrag till internationell hjälpverksamhet, de under femte huvudtiteln uppförda anslagen till Ersättningar till kommunerna enligt socialhjälp- och barnvårdslagarna m. m., till Kostnader för överflyttning av arbetskraft, till Arbetsmarknadsstyrelsens arbetsvårdsverksamhet och till Understöd åt flyktingar m. m. samt det under elfte huvudtiteln anvisade anslaget till Kostnader för sjukvård m. m. åt vissa utlänningar. För nästa budgetår bör vidtagas den förenklingen att särskilda medel för flyktingar inte beräknas under anslagen till Kostnader för överflyttning av arbetskraft och till Arbetsmarknadsstyrelsens arbetsvårdsverksamhet. I stället bör från anslaget till Understöd åt flyktingar m. m. kunna bestridas även sådana kostnader som hittills belastat nämnda två anslag, nämligen kostnader för omskolning och för vissa sociala förmåner åt flyktingarna intill dess att de blir i vanlig ordning berättigade därtill. Från detta anslag bör även kunna bestridas de kostnader, som vid organiserade hjälpaktioner uppkommer för flyktingarnas överförande till Sverige.

Särskilt anslag till kostnaderna för förenämnda ungerska flyktingar synes icke böra anvisas för nästa budgetår. Kostnader som då uppkommer för dessa flyktingar bör bestridas i samma ordning som kostnaderna för andra flyktingar.

Vad angår medelsbehovet för nästa budgetår under anslaget till Understöd åt flyktingar m. m. saknas hållpunkter för en närmare beräkning. Departementschefen förordar, att anslaget uppföres med 500 000 kronor.

Utskottet. Under erinran att medelsbehovet endast kan uppskattningsvis angivas hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Understöd åt flyktingar m. m.* för budgetåret 1957/58 anvisa ett förslagsanslag av 500 000 kronor.

109:o) **Social upplysningsfilm.** Kungl. Maj:t har (punkt 124, s. 339 och 340) föreslagit riksdagen att till Social upplysningsfilm för budgetåret 1957/58 anvisa ett oförändrat reservationsanslag av 30 000 kronor.

I de under punkten 4 nämnda likalydande *motionerna I: 260* och *II: 347* har hemställts, såvitt nu är i fråga, att riksdagen måtte avslå förslaget om ett anslag för budgetåret 1957/58 till Social upplysningsfilm av 30 000 kronor.

Beträffande motiveringen för yrkandet hänvisas till motionen I: 260.

Utskottet tillstyrker Kungl. Maj:ts förslag och hemställer alltså, att riksdagen må med bifall till Kungl. Maj:ts förslag samt med avslag å *motionerna I: 260* och *II: 347*, såvitt nu är i fråga, till *Social upplysningsfilm* för budgetåret 1957/58 anvisa ett reservationsanslag av 30 000 kronor.

110:o) **Statens nämnd för arbetstagares uppfinningar.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 125, s. 340), vilket innebär att kostnaderna för statens nämnd för arbetstagares uppfinningar fr. o. m. nästa budgetår upptages under ett särskilt anslag, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Statens nämnd för arbetstagares uppfinningar* för budgetåret 1957/58 anvisa ett förslagsanslag av 3 000 kronor.

111:o) **Kommittéer och utredningar genom sakkunniga.** Kungl. Maj:t har (punkt 126, s. 340) föreslagit riksdagen att till Kommittéer och utredningar genom sakkunniga för budgetåret 1957/58 anvisa ett reservationsanslag av 850 000 kronor.

Anslaget är i gällande riksstat uppfört med 870 000 kronor.

Å anslaget fanns vid utgången av budgetåret 1955/56 en reservation av 9 364 kronor.

Med hänsyn till medelsåtgången under föregående budgetår och till vad departementschefen föreslagit vid behandlingen av anslaget till Socialdepartementet: Avlöningar förordar han, att anslaget till Kommittéer och utredningar genom sakkunniga för nästa budgetår uppföres med 850 000 kronor.

I de under punkten 4 nämnda likalydande *motionerna I: 260* och *II: 347* har hemställts, såvitt nu är i fråga, att riksdagen måtte till Kommittéer och utredningar genom sakkunniga för budgetåret 1957/58 anvisa ett reservationsanslag av 650 000 kronor.

Beträffande motiveringen för yrkandet hänvisas till motionen I: 260.

Utskottet har inte funnit anledning till erinran mot Kungl. Maj:ts förslag och hemställer därför,

att riksdagen må med bifall till Kungl. Maj:ts förslag samt med avslag å motionerna I: 260 och II: 347, såvitt nu är i fråga, till *Kommittéer och utredningar genom sakkunniga* för budgetåret 1957/58 anvisa ett reservationsanslag av 850 000 kronor.

112:o) **Extra utgifter.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 127, s. 340 och 341) samt under erinran att anslaget för innevarande budgetår uppförts med ett formellt belopp av 100 kronor, hemställer utskottet, att riksdagen må till *Extra utgifter* för budgetåret 1957/58 anvisa ett reservationsanslag av 70 000 kronor.

Uppskjutna frågor

113:o) Utskottet kommer framdeles att avge utlåtande beträffande nedannämnda, av Kungl. Maj:t under följande punkter framställda förslag, nämligen

- punkten 23: Allmänna barnbidrag;
- punkten 25: Ersättning till barnavårdsnämnderna för bidragsförskott;
- punkten 75: Bostadsstyrelsen: Avlöningar;
- punkten 76: Bostadsstyrelsen: Omkostnader;
- punkten 77: Länsbostadsnämnderna: Avlöningar;
- punkten 78: Länsbostadsnämnderna: Omkostnader;
- punkten 79: Kapitalmedelsförluster och ränteeftergifter å vissa bostadsbyggnadslån;
- punkten 80: Bostadsrabatter;
- punkten 81: Bidrag till viss bostadsförbättringsverksamhet;
- punkten 82: Bidrag till inrättande av pensionärshem;
- punkten 96: Bidrag till sjukkassor m. m.;
- punkten 109: Bidrag till folkpensioner m. m.;
- punkten 110: Fondering för framtida pensionsändamål;
- punkten 113: Särskilda barnbidrag till änkors och invaliders barn m. m.;

vilket utskottet härmed får för riksdagen
anmäla.

Stockholm den 19 mars 1957

På statsutskottets vägnar:

MARTIN SKOGLUND

Vid förestående ärendes slutbehandling inom utskottet ha närvarit

från första kammaren: herrar Gustaf Karlsson, Ohlon, Gillström, Näsström, Hesselbom, Gustaf Andersson, Einar Persson, Sundelin, Birger Andersson, Pålsson, Holmqvist, Ragnar Bergh, Rikard Svensson, Nils Theodor Larsson och Jacobsson; samt

från andra kammaren: herrar Skoglund i Doverstorp, Åkerström, Malmborg, Petterson i Degerfors, Thapper, Staxäng, fröken Elmén, herrar Rubbestad, Cassel, Gustafsson i Skellefteå, Mellqvist, Arvidson, fru Thorsson, fru Sjövall och fröken Liljedahl;

dock att herr Ståhl deltagit i stället för herr Gustafsson i Skellefteå vid behandlingen av punkten 63.

Reservationer

1) vid *punkten 3* (Socialstyrelsen: Avlöningar till personal för verksamheten i allmänhet) av fröken *Elmén*.

2) vid *punkten 6* (Socialstyrelsen: Ersättning till statistiska centralbyråns utredningsinstitut m. fl.) av herrar *Ragnar Bergh*, *Skoglund* i Doverstorp, *Staxäng* och *Cassel*, vilka ansett att utskottet bort föreslå lägre anslag och att därför utskottets yttrande och hemställan bort ha följande lydelse:

»Utskottet kan icke tillstyrka att anslaget uppräknas utöver de medel som erfordras till betalning av den merkostnad på ca 12 200 kronor som uppkommit under budgetåret 1955/56. Anslaget bör därför, såsom yrkats i motionerna I: 260 och II: 347, uppföras med 152 200 kronor, vilket i förhållande till Kungl. Maj:ts förslag innebär en minskning med 30 000 kronor. På grund härav hemställer utskottet,

att riksdagen må i anledning av Kungl. Maj:ts förslag samt med bifall till motionerna I: 260 och II: 347, såvitt nu är i fråga, till *Socialstyrelsen: Ersättning till statistiska centralbyråns utredningsinstitut m. fl.* för budgetåret 1957/58 anvisa ett anslag av 152 200 kronor.»

3) vid *punkten 7* (Levnadskostnadsundersökning)

a) av herrar *Ragnar Bergh*, *Skoglund* i Doverstorp, *Staxäng* och *Cassel*, vilka ansett att utskottet bort avstyrka Kungl. Maj:ts förevarande förslag och att därför utskottets yttrande och hemställan bort ha följande lydelse:

»Departementschefen anser att det inte är möjligt att nu fixera någon plan på längre sikt för undersökningar av detta slag. Såsom framhållits i motionerna I: 260 och II: 347 kan värdet av en enstaka ej upprepad sådan undersökning starkt ifrågasättas. Visserligen kan uppgifter, som

framkommer vid en dylik undersökning, vara av visst värde särskilt för prissystemet för jordbruksprodukter. Detta förutsätter dock att uppgifterna är aktuella då de blir tillgängliga. Genom den pågående penningvärdeförsämringen torde detta inte bli fallet. På grund härav anser utskottet att riksdagen inte bör bifalla Kungl. Maj:ts förslag. Vid sådant förhållande bör motionen II: 357 icke föranleda någon riksdagens åtgärd.

Åberopande det anförda hemställer utskottet,

I. att riksdagen må med bifall till motionerna I: 260 och II: 347, såvitt nu är i fråga, avslå Kungl. Maj:ts förevarande förslag;

II. att motionen II: 357 icke må föranleda någon riksdagens åtgärd.»

b) av herr *Rubbestad*.

4) vid *punkten 14* (Mödrahjälp) av herrar *Ragnar Bergh, Skoglund* i Doverstorp, *Staxäng* och *Cassel*, vilka ansett att utskottet bort avstyrka Kungl. Maj:ts förslag och att därför utskottets yttrande och hemställan bort ha följande lydelse:

»Efter tillkomsten av moderskapsförsäkringen har mödrahjälpen förlorat mycket i betydelse. De fall där försäkringen icke täcker behovet torde få ses som rena socialvårdsfall. Det ter sig därför naturligt att ortens socialhjälp även träder in vid barnsbörd, då särskild hjälp utöver moderskapspenning är nödvändig. Omläggningen av sociallagstiftningen gör även att det inte längre kan anses mera nedsättande för en behövande moder att gå till socialvården än att anlita mödrahjälpnsämnden. På grund av dessa skäl tillstyrker utskottet yrkandet i motionerna I: 260 och II: 347 att i fortsättningen icke särskilt bidrag beviljas till mödrahjälp.

Åberopande det anförda hemställer utskottet,

att riksdagen må med bifall till motionerna I: 260 och II: 347, såvitt nu är i fråga, avslå Kungl. Maj:ts förevarande förslag ävensom motionen II: 356.»

5) vid *punkten 15* (Mödrahjälpnsämnderna) av herrar *Ragnar Bergh, Skoglund* i Doverstorp, *Staxäng* och *Cassel*, vilka ansett att utskottet även bort avstyrka Kungl. Maj:ts nu ifrågavarande förslag och att därför utskottets yttrande och hemställan bort ha följande lydelse:

»Åberopande vad utskottet anført under föregående punkt hemställer utskottet,

att riksdagen må med bifall till motionerna I: 260 och II: 347, såvitt nu är i fråga, avslå Kungl. Maj:ts förevarande förslag.»

6) vid punkten 16 (Bidrag till avlönande av hemvårdarinnor)

a) av herrar *Ragnar Bergh, Skoglund* i Doverstorp, *Staxäng* och *Cassel*, vilka ansett att utskottet bort förordra oförändrat statsbidrag till avlönande av hemvårdarinnor och att därför

dels sista meningen i det stycke av utskottets yttrande på s. 17, som börjar med »I samma» och slutar med »förevarande motionsyrkanden», bort ersättas med text av följande lydelse:

»Utskottet anser i likhet med vad som anförts i motionerna I: 260 och II: 347 att de relativt blygsamma statsbidragsbelopp det här är fråga om för varje särskild kommun inte torde ha någon avgörande betydelse vid bedömandet av kommunens behov av hemvårdarinnor. Då proposition i anledning av statsbidragsutredningens förslag väntas inom kort kan det ej heller anses lämpligt att nu ta upp frågan om höjning av förevarande bidrag. På grund av det anförda föreslår utskottet att statsbidraget per heltidsanställd hemvårdarinna skall utgå med oförändrat belopp av 1 400 kronor.»

dels ock att utskottets hemställan bort i nedan angivna delar ha följande lydelse:

»att riksdagen må i anledning av Kungl. Maj:ts förslag samt med avslag å motionerna I: 352 och II: 352, I: 263 och II: 345 ävensom med bifall till motionerna I: 260 och II: 347, såvitt nu är i fråga,

a) godkänna av föredragande statsrådet i statsrådsprotokollet över socialärenden för den 3 januari 1957 och utskottet föreslagna ändringar av bestämmelserna om statsbidrag för social hemhjälpssverksamhet;»

b) av herrar *Ohlon, Sundelin, Jacobsson, Malmborg*, fröken *Elmén*, herr *Gustafsson* i Skellefteå och fröken *Liljedahl*, vilka ansett att utskottet bort tillstyrka högre statsbidrag till avlönande av flera hemvårdarinnor och att därför

dels sista meningen i det stycke av utskottets yttrande på s. 17, som börjar med »Det i» och slutar med »föreslagna maximiantalet», bort ersättas med text av följande lydelse:

»Emellertid anser utskottet att den föreslagna utökningen till högst 3 400 hemvårdarinnor är alltför obetydlig och föreslår därför med tillstyrkande av yrkandet i motionerna I: 263 och II: 345 att medel beräknas för statsbidrag åt ytterligare 100 hemvårdarinnor.»

dels ock det stycke i utskottets yttrande på s. 17, som börjar med »I samma» och slutar med »förevarande motionsyrkanden», bort ha följande lydelse:

»Propositionens förslag om höjning av statsbidraget per hemvårdarinna till 1 700 kronor är enligt utskottets mening inte tillräckligt långtgående för att erbjuda den stimulerande verkan som bör eftersträvas. Utskottet tillstyrker därför att statsbidraget på sätt föreslagits i motionerna I: 263 och II: 345 höjes till 2 000 kronor per hemvårdarinna.»

dels ock utskottets hemställan bort i nedan angivna delar ha följande lydelse:

»att riksdagen må i anledning av Kungl. Maj:ts förslag samt med bifall till motionerna I: 263 och II: 345 ävensom med avslag å motionerna I: 352 och II: 352 samt I: 260 och II: 347, sistnämnda bägge motioner såvitt nu är i fråga,

a) godkänna av föredragande statsrådet i statsrådsprotokollet över socialärenden för den 3 januari 1957 och utskottet föreslagna ändringar av bestämmelserna om statsbidrag för social hemhjälpsverksamhet;

b) medgiva att för år 1958 statsbidrag må utgå till avlöande av högst 3 500 heltidsanställda eller däremot svarande antal deltidsanställda hemvårdarinnor;»

7) vid *punkten 27* (Bidrag till driften av anstalter för halvöppen barnavård)

a) av herrar *Ragnar Bergh, Skoglund* i Doverstorp, *Staxäng* och *Cassel*, vilka ansett att utskottet bort avstyrka förslaget om försöksverksamhet rörande daghem m. m. och att därför det stycke i utskottets yttrande på s. 25, som börjar med »Såsom föredraganden» och slutar med »vid försöksverksamheten», bort ha följande lydelse:

»Vad gäller föredragandens förslag om försöksverksamhet rörande daghem m. m. får utskottet erinra att verksamhet redan pågår inom berörda områden i mycket stor skala. Det förefaller utskottet omotiverat att nu igångsätta ytterligare försöksverksamhet. Utskottet avstyrker därför förslaget härom. Vid sådant förhållande förfaller förslaget i motionen II: 354 om inrättande av en rådgivande nämnd för försöksverksamheten.»

b) av herrar *Ohlon, Sundelin, Jacobsson, Malmborg*, fröken *Elmén*, herr *Gustafsson* i Skellefteå och fröken *Liljedahl*, vilka ansett att utskottet bort förorda en ytterligare höjning av statsbidraget till förskolor och att därför

dels det stycke i utskottets yttrande på s. 25, som börjar med »I enlighet med» och slutar med »motionärernas förslag», bort ha följande lydelse:

»Riksdagens beslut förra året innebar att statsbidraget för daghem och eftermiddagshem höjdes med ca 40 %. I propositionen föreslås att bidraget till förskolorna nu höjes med 20 %. Av skäl som anförts i motionen II: 223 anser utskottet att en höjning med 40 % även av sistnämnda bidrag är motiverad och tillstyrker därför motionärernas förslag.»

dels ock att nedannämnda moment i utskottets hemställan bort ha följande lydelse:

»II. i anledning av Kungl. Maj:ts förslag samt med bifall till motionen II: 223 till *Bidrag till driften av anstalter för halvöppen barnavård* för budgetåret 1957/58 anvisa ett reservationsanslag av 4 680 000 kronor.»

8) vid *punkten 28* (Försöksverksamhet rörande daghem m. m.) av herrar *Ragnar Bergh, Skoglund* i Doverstorp, *Staxäng* och *Cassel*, vilka under förutsättning av bifall till den med 7 a) betecknade avvikande meningen ansett att utskottets yttrande och hemställan bort ha följande lydelse:

»Åberopande vad utskottet anfört under nästföregående punkt hemställer utskottet,

att riksdagen må med bifall till motionerna I: 260 och II: 347, såvitt nu är i fråga, avslå Kungl. Maj:ts förevarande förslag.»

9) vid *punkten 30* (Ferieresor för barn) av herrar *Ragnar Bergh, Skoglund* i Doverstorp, *Staxäng* och *Cassel*, vilka ansett att utskottet bort tillstyrka lägre anslag och att därför utskottets yttrande och hemställan bort ha följande lydelse:

»Enligt utskottets mening utnyttjas en alltför stor del av anslaget till s. k. vårdarresor. Barnavårdsnämnderna, som ordnar olika barns resor, skulle kunna medverka till en ändring härutinnan genom att samordna barnens resor så att varje vårdare får ta hand om fler barn än vad nu sker. Det bör även övervägas, huruvida inte en moder, som erhåller fri vårdarresa för att medfölja sitt barn till enskilt hem, kan åläggas att även ta hand om andra barn som färdas samma väg. En samordning mellan familjens enskilda semesterresor och barnens eventuella ferieresor bör anbefallas i ökad omfattning. Med beaktande av dessa åtgärder synes anslaget i enlighet med motionärernas förslag kunna nedräknas med 400 000 kronor utan att därför någon minskning i barnens ferieresor behöver ske. På grund av vad sålunda anförts hemställer utskottet,

att riksdagen må i anledning av Kungl. Maj:ts förslag samt med bifall till motionerna I: 260 och II: 347, såvitt nu är i fråga, till *Ferieresor för barn* för budgetåret 1957/58 anvisa ett förslagsanslag av 2 000 000 kronor.»

10) vid *punkten 35* (Statens skolor tillhörande barna- och ungdomsvården: Avlöningar) av herrar *Ohlon, Hesselbom, Sundelin, Jacobsson, Malmberg*, fröken *Elmén*, herr *Gustafsson* i Skellefteå och fröken *Liljedahl*, vilka ansett att utskottet bort aktualisera frågan om en yrkesskola på Visingsö och att därför till det stycke i utskottets yttrande på s. 32, som börjar med »Ehuru fasta» och slutar med »och II: 137», bort fogas text av följande lydelse:

»Emellertid anser utskottet att det i motionerna I: 125 och II: 137 framförda förslaget om inrättande av en yrkesskola för pojkar på Visingsö, för vilket ändamål socialstyrelsen även slutit preliminärt avtal om inköp av fastighet, bör ytterligare utredas. Om utredningen, vilken bör bedrivas skyndsamt, leder till att fastigheten bör inköpas, förutsätter utskottet att Kungl. Maj:t vidtager åtgärder för att riksdagen skall kunna i särskild ordning besluta om anvisande av medel för skolans anordnande.»

11) vid *punkten 57* (Bidrag till kommunala nykterhetsnämnder) av herrar *Sundelin, Jacobsson*, fröken *Elmén*, herr *Gustafsson* i Skellefteå och fröken *Liljedahl*, vilka ansett att utskottet bort föreslå annan tidpunkt för de nya bidragsbestämmelsernas ikraftträdande och att därför

dels det stycke i utskottets yttrande på s. 56, som börjar med »Utskottet kan» och slutar med »därför motionerna», bort ha följande lydelse:

»Utskottet ifrågasätter i likhet med motionärerna lämpligheten av att tillämpa olika statsbidragsbestämmelser under ett och samma kalenderår. Då det alternativa förslag som förordats i motionerna I: 355 och II: 341 synes innebära en godtagbar lösning även med hänsyn till kostnaderna, tillstyrker utskottet att bidraget fastställs att utgå med 70 % under kalenderåret 1957 samt därefter med 75 %.»

dels ock utskottets hemställan bort i nedan angivna delar ha följande lydelse:

»att riksdagen må i anledning av Kungl. Maj:ts förslag samt motionerna I: 245 och II: 342, I: 355 och II: 341 även som med avslag å motionerna I: 100 och II: 139, sistnämnda bägge motioner såvitt nu är i fråga,

a) godkänna de av departementschefen i statsrådsprotokollet över socialärenden för den 3 januari 1957 och utskottet förordade ändringarna av grunderna för bidrag till kommunala nykterhetsnämnder och bidrag till resekostnader vid intagning å allmän vårdanstalt för alkoholmissbrukare;»

12) vid *punkten 63* (Den offentliga arbetsförmedlingen: Avlöningar)

a) av herrar *Ohlon, Pålsson, Ragnar Bergh, Nils Theodor Larsson, Skoglund* i Doverstorp, *Staräng, Rubbestad* och *Cassel*, vilka ansett att utskottet bort tillstyrka lägre anslag och att därför

dels det stycke i utskottets yttrande på s. 63, som börjar med »Med hänsyn» och slutar med »och II: 347», bort ha följande lydelse:

»Enligt utskottets mening tenderar den offentliga arbetsförmedlingen att öka sin personalkader i en takt som med hänsyn till budgetbelastningen och situationen på arbetsmarknaden inte är försvarbar. Av de uppgifter som lämnades i föregående års statsverksproposition framgick att enligt av statens organisationsnämnd gjorda beräkningar det förelåg ett kapacitetsöverskott på ca 100 befattningshavare exklusive biträden. Detta överskott har tydligen absorberats samtidigt som krav på ytterligare tjänster framställts. Utskottet vill i likhet med motionärerna med skärpa framhålla att en utökning i nuvarande takt inte får fortgå. Anslaget för nästa budgetår bör därför enligt utskottets mening kunna nedräknas med 560 000 kronor. Inom den ram som därefter återstår bör de utökningar, som anses oundgängliga, få företagas.»

dels ock utskottets hemställan bort ha följande lydelse:

»att riksdagen må i anledning av Kungl. Maj:ts förslag samt med bifall till motionerna I: 260 och II: 347, såvitt nu är i fråga,

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga de ändringar i personalförteckningen för den offentliga arbetsförmedlingens permanenta organisation som föranledes av vad departementschefen i statsrådsprotokollet över socialärenden för den 3 januari 1957 och utskottet förordat;

b) godkänna följande avlöningsstat för den offentliga arbetsförmedlingens permanenta organisation, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1957/58:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	8 132 800
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	296 500
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal ...	7 810 900
4. Särskilda löneförmåner till ordinarie och icke-ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	1 500
5. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	4 758 300
	Summa kronor 21 000 000;

c) till *Den offentliga arbetsförmedlingen*: Avlöningar för budgetåret 1957/58 anvisa ett förslagsanslag av 21 000 000 kronor.»

b) av herr *Ståhl*.

c) av fröken *Liljedahl*.

13) vid *punkten 79* (Bidrag till anskaffning av inventarier för allmänna samlingslokaler m. m.) av herrar *Ragnar Bergh, Skoglund* i Doverstorp, *Staxäng* och *Cassel*, vilka ansett att utskottet bort avstyrka Kungl. Maj:ts förslag och att därför utskottets yttrande och hemställan bort ha följande lydelse:

»Utskottet anser i likhet med vad som anföres i motionerna I: 260 och II: 347 att det i första hand bör överlämnas åt de kommunala myndigheterna att besluta om bidrag till inventarier för allmänna samlingslokaler. Kommunerna har de bästa möjligheterna att överblicka behoven och det lämpligaste sättet att tillgodose dem. Hela denna angelägenhet måste för övrigt vara en naturlig uppgift för kommunerna att handha. Med hänsyn härtill och då för sådana lokaler som ej är allmänna samlingslokaler i egentlig mening arvsfondsbidragen finnes att tillgå avstyrker utskottet Kungl. Maj:ts föreliggande förslag.

Utskottet hemställer sålunda,

att riksdagen må med bifall till motionerna I: 260 och II: 347, såvitt nu är i fråga, avslå Kungl. Maj:ts förevarande förslag ävensom motionerna I: 177 och II: 228.»

14) vid *punkten 80* (Statens bosättningslån: Ersättning åt ortsbud) av herrar *Ragnar Bergh, Skoglund* i Doverstorp, *Staxäng* och *Cassel*, vilka ansett att utskottet bort avstyrka Kungl. Maj:ts förslag och att därför utskottets yttrande och hemställan bort ha följande lydelse:

»Utskottet anser att kostnaderna för ersättning åt ortsbud är att betrakta som en förvaltningskostnad vilken bör betalas av låntagarna. Under åberopande härav hemställer utskottet,

att riksdagen må med bifall till motionerna I: 260 och II: 347, såvitt nu är i fråga, avslå Kungl. Maj:ts förevarande förslag.»

15) vid *punkten 81* (Statens bosättningslån: Ersättning åt riksbanken) av herrar *Ragnar Bergh, Skoglund* i Doverstorp, *Staxäng* och *Cassel*, vilka ansett att utskottet beträffande jämväl detta anslag bort avstyrka Kungl. Maj:ts förslag och att därför utskottets yttrande och hemställan bort ha följande lydelse:

»Även i fråga om detta anslag anser utskottet att kostnaderna bör betalas av låntagarna. På grund härav hemställer utskottet,

att riksdagen må med bifall till motionerna I: 260 och II: 347, såvitt nu är i fråga, avslå Kungl. Maj:ts förevarande förslag.»

16) vid *punkten 89* (Arbetskyddsstyrelsen: Omkostnader) av herrar *Ragnar Bergh, Skoglund* i Doverstorp, *Staxäng* och *Cassel*, vilka ansett att

utskottet bort tillstyrka lägre anslag och att därför utskottets yttrande och hemställan bort ha följande lydelse:

»I likhet med både statskontoret och motionärerna anser utskottet att medelsanvisningen till reseersättningar bör upptagas med oförändrat belopp, 65 000 kronor, med hänsyn till att belastningen under det senaste budgetåret utgjorde endast ca 55 000 kronor. Anslaget bör sålunda uppföras med 169 500 kronor vilket innebär en besparing av 18 000 kronor. På grund härav hemställer utskottet,

att riksdagen må i anledning av Kungl. Maj:ts förslag samt med bifall till motionerna I: 260 och II: 347, såvitt nu är i fråga, till *Arbetarskyddsstyrelsen: Omkostnader* för budgetåret 1957/58 anvisa ett förslagsanslag av 169 500 kronor.»

17) vid *punkten 100* (Bidrag till de blindas förening) av herrar *Sundelin, Jacobsson, fröken Elmén, herr Gustafsson* i Skellefteå och fröken *Liljedahl*, vilka ansett att utskottet bort tillstyrka högre anslag och att därför utskottets yttrande och hemställan bort ha följande lydelse:

»Med hänsyn till det behjärtansvärda ändamålet med ifrågavarande bidragsgivning tillstyrker utskottet motionärernas förslag om en höjning av anslaget med 20 000 kronor utöver Kungl. Maj:ts förslag. På grund härav hemställer utskottet,

att riksdagen må i anledning av Kungl. Maj:ts förslag samt med bifall till motionerna I: 63 och II: 95 till *Bidrag till de blindas förening* för budgetåret 1957/58 anvisa ett anslag av 420 000 kronor.»

18) vid *punkten 109* (Social upplysningsfilm) av herrar *Ragnar Bergh, Nils Theodor Larsson, Skoglund* i Doverstorp, *Staxäng, Rubbestad* och *Cassel*, vilka ansett att utskottet bort avstyrka Kungl. Maj:ts förslag och att därför utskottets yttrande och hemställan bort ha följande lydelse:

»Utskottet anser i likhet med vad som anförts i motionerna I: 260 och II: 347 att skäl inte föreligger att bevilja anslag för ifrågavarande filmverksamhet, då andra möjligheter finns att sprida upplysning och kunskaper om förhållandena på det sociala området. Utskottet hemställer därför,

att riksdagen må med bifall till motionerna I: 260 och II: 347, såvitt nu är i fråga, avslå Kungl. Maj:ts förevarande förslag.»

19) vid *punkten 111* (Kommittéer och utredningar genom sakkunniga) av herrar *Ragnar Bergh, Skoglund* i Doverstorp, *Staxäng* och *Cassel*, vilka ansett att utskottet bort tillstyrka lägre anslag och att därför utskottets yttrande och hemställan bort ha följande lydelse:

»Under socialdepartementets avlöningsanslag har uppförts en särskild anslagspost om 250 000 kronor till ersättningar åt expertis och tillfällig arbetskraft. Denna medelsanvisning, vilken utskottet tillstyrkt i det föregående, innebär enligt departementschefen i princip en överflyttning av vissa avlöningskostnader från huvudtitelns kommittéanslag. Detta har emellertid endast nedräknats med 20 000 kronor. Utskottet anser att anslaget, såsom föreslagits i motionerna I: 260 och II: 347, kan nedräknas med ytterligare 200 000 kronor och sålunda uppföras med 650 000 kronor. Åberopande det anförda hemställer utskottet,

att riksdagen må i anledning av Kungl. Maj:ts förslag samt med bifall till motionerna I: 260 och II: 347, såvitt nu är i fråga, till *Kommittéer och utredningar genom sakkunniga* för budgetåret 1957/58 anvisa ett reservationsanslag av 650 000 kronor.»